

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-05-17 i mål nr M 1430-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

Havs- och vattenmyndigheten

Motpart

1. Skellefteå kommun

Ombud: Agnes advokater AB

Ombud: Biträdande jurist PR Paneo AB

2. Länsstyrelsen i Västerbottens län

SAKEN

Ansökan om tillstånd för hamnverksamhet och vattenverksamhet inom fastigheten XXX i Skellefteå kommun samt dispens från förbudet för dumpning av muddermassor till havs

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på följande sätt.

1. Dispensen för dumpning inom den djuphåla nordost om Kalksgrundet, som markerats i mark- och miljödomstolens domsbilaga 3, ändras så att dispens ges för att dumpa cirka 118 000 tfm³ muddermassor i klass K1 (motsvarande klass 1–3 enligt Naturvårdsverkets rapport 4914), från muddringsområdena i mark- och miljödomstolens domsbilaga 2.

2. Villkor 19–21, 23 och sista meningen i villkor 26 i den överklagade domen upphävs.
3. Följande tillkommande villkor föreskrivs.

29. Muddermassor i klass K2–K3 får inte dumpas utan ska omhändertas på land av en mottagare som har för ändamålet erforderliga tillstånd eller dispenser.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Havs- och vattenmyndigheten har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom enligt följande. Dispens enligt 15 kap. 29 § miljöbalken ska ges endast för muddermassor i klass 1–2 (Naturvårdsverkets klassning). Havs- och vattenmyndigheten yrkar vidare att tillståndet till vattenverksamhet (muddring och sprängning) ska förenas med ett villkor om att muddermassor i klass 3–5 (Naturvårdsverkets klassning) ska tas om hand på annat sätt än genom dumpning; på deponi med för ändamålet erforderliga tillstånd alternativt nyttiggöras för anläggningsändamål.

Skellefteå kommun har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har angett att mark- och miljödomstolens dom bör ändras i enlighet med Havs- och vattenmyndigheten överklagande med den skillnaden att dispens kan ges för dumpning av muddermassor i klass 3 (Naturvårdsverkets klassning).

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Havs- och vattenmyndigheten har anfört i huvudsak följande. Mark- och miljödomstolen har medgivit dispens för dumpning av kraftigt förorenade muddermassor trots att det finns risk för olägenheter för människors hälsa och miljön. Olägenheterna som kan uppkomma vid dumpningen är flera och av naturliga skäl ökar risken för olägenheter med föroreningsnivåerna i massorna. Det är fråga om muddermassor som är mycket förorenade. Exempelvis förekommer arsenik i halter långt över klass 5 (Naturvårdsverkets klassning) och i halter som motsvarar farligt avfall. I jämförelse med de effektbaserade gränsvärden som sökanden anger förekommer exempelvis koppar i halter som överstiger gränsvärden med cirka 10 gånger. Eftersom det handlar om dumpning i havsmiljö är olägenheterna svåra att kontrollera. Dumpas avfallet till havs blir det också mycket svårt att både upptäcka och begränsa ytterligare spridningar från avfallet för det fall detta skulle uppkomma efter det att dumpning skett. Risken för spridning efter dumpning av föroreningar beror till

stor del på att kontroll av dumpningsplatser i havsmiljö är svår. Möjligheten att i efterhand sanera får betraktas som begränsad.

Mark- och miljödomstolen har även felaktigt utgått från att täckning med renare massor är bärande för lämpligheten för dumpning av kraftigt förorenat material. Det kan dock inte uteslutas att sedimentationsmönstret genom ändrade strömningsförhållanden förändras på lång sikt med avseende på landhöjning, vilket kan medföra att de renare massorna som ska täcka platsen flyttas varvid de förorenade massorna sprids. Även om massor på en dumpningsplats täcks över kan alltså inte negativa effekter med automatik uteslutas i ett generationsperspektiv.

Avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken har inte beaktats och den metod som är lämpligast för omhändertagande av de förorenade muddermassorna har inte valts av mark- och miljödomstolen. Det finns alternativ till dumpning; de mest förorenade massorna kan tas om hand på deponi på land alternativt nyttiggöras för anläggningsändamål. Nuvarande lagstiftning medger endast dispenser efter en restriktiv bedömning där förorenade massor i första hand ska omhändertas på annat sätt än genom dumpning. Förorenade sediment som tas upp genom muddring ska i första hand nyttiggöras eller lämnas till godkänd mottagare på land. En landdeponi har ett omfattande kontrollprogram som sträcker sig över lång tid medan det som regel inte sker någon motsvarande kontroll av dumpningsplatser efter det att dumpningen avslutats. Endast i princip ofarliga halter och mängder av föroreningar bör tillföras ett havsområde genom dumpning. Alternativutredningen i målet visar att det är tekniskt möjligt att omhänderta i vart fall de mest förorenade fraktionerna, klass 4 och 5, vid en befintlig kommersiell landdeponi som redan har tillstånd för omhändertagande av farligt avfall.

Mark- och miljödomstolen har inte satt någon övre gräns för halten föroreningar i dumpat material med påföljd att havsmiljön tillförs föroreningar på ett sätt som inte är förenligt med dumpningsförbudets dispensgrunder. Den restriktiva hållningen som ska gälla för att medge dispens syftar till att upprätthålla en god havsmiljö samt i det längre perspektivet undvika etableringen av vad som i egentlig mening är havsdeponier.

Att använda rådande (platspecifika) bakgrundshalter på ett av Sveriges mest förorenade kustområden som argument för att tillåta dumpning av muddermassor är direkt olämpligt. Kommunens resonemang innebär följaktligen att mer bottenyta som förorenas med mänskliga aktiviteter skulle motivera ytterligare föroreningar i havsmiljön med risk för förlust av ekosystem som utfall. Kommunen anför att det finns naturligt höga halter i området. Det finns dock tydliga bevis på att kustområdet är antropogent förorenat. Det finns osäkerheter i den provtagning som gjorts i aktuellt mål. Trots att provtagningen har varit relativt omfattande så finns det stora variationer beträffande föroreningar inom de områden som ska muddras. Det finns stor risk att massor som klassas som rena i själva verket är förorenade. Det skulle då innebära att det finns risk att den övertäckning som kommunen avser att göra vid dumpningsplatsen utgörs av förorenade muddermassor. Det innebär också en risk att förorenade muddermassor kommer att dumpas utan användning av geotextil/siltgardin.

Skellefteå kommun har anført i huvudsak följande.

Undersökningar utförda av kommunen och andra aktörer bekräftar Naturvårdsverkets bedömning att lokalt höga halter av vissa grundämnen förekommer i Skellefteåbukten. Den historiska industriella verksamheten har tillsammans med transporten via älvarna av naturligt förekommande ämnen från Skelleftemalmfälten lett till att olika grundämnen ansamlats i bukten. Den indelning kommunen har gjort i klasserna K1, K2 och K3 syftar till att ta hänsyn till den lokala variationen, delvis orsakad av mänsklig verksamhet men också naturliga föroreningskällor, och utgör en platsspecifik bedömning. För muddringen i Skellefteå hamn har provindelningen i djupled bestämts av den mäktighet som är praktiskt möjlig att ta upp med ett mudderverk (cirka 40–50 cm). Då halterna i sedimentet minskar med djupet, innebär det att mer av det underliggande sedimentet med nödvändighet tas med i varje pall och att medelhalten i respektive klass av muddermassor kommer att vara lägre än vad provtagningen i de ytliga sedimenten utvisar. Muddermassorna klassificeras inte som farligt avfall.

Kommunen har låtit göra en utredning av spridning av mudderspill vid tippning baserat på en hydrodynamisk strömningsmodell. Modellen visar att den huvudsakliga spridningen i ytvattnet (0–5 meter) styrs av den vinddrivna strömmen och späds

relativt snabbt. Detta innebär att spillhalten utanför dumpningstippområdet är så låg att den inte är praktiskt möjlig att uppmäta. Med de föreskrivna skyddsåtgärderna minskar risken ytterligare. Dumpningen kommer ske under mycket kontrollerade former, där massorna placeras med precision, inom tätskärm och med kontinuerlig kontroll under genomförandet och efteråt och kan inte liknas vid hur dumpning skett historiskt eller i andra sammanhang. Muddringen av K2- och K3-massor beräknas pågå under cirka en vecka och därefter tar det upp till fyra veckor innan de förorenade massorna är helt täckta med K1-massor. Detta måste anses som en kort tid och även utläggningen av de övertäckande massorna sker inledningsvis med försiktighet samt innanför siltskärm och eventuell spridning genom uppgrumling av dumpade sediment utanför dumpningsområdet torde redan därav vara mycket begränsad.

Muddermassorna som ska placeras överst på dumpningsplatsen kommer vara mindre förorenade än omgivningen, vilket innebär en miljömässig förbättring inom dumpningsområdet. Risken för spridning av föroreningar från den aktuella dumpningsplatsen med ackumulationsbotten har bedömts vara låg, även utan de föreskrivna skyddsåtgärderna, vilka dock är förhållandevis långtgående. Det är svårt att motivera ur en miljömässig synvinkel att behöva omhänderta en stor mängd sulfidhaltiga massor på deponi.

Eftersom muddermassorna har samma konsistens och densitet, oavsett klassindelning, bedöms ingen spridning ske när renare massor dumpas ovanpå mer förorenade massor. Funktionskravet för täckningen är att det ska vara så pass tjockt att bottenlevande djur inte kan röra om materialet och att diffusionen av ämnen sker långsamt. I detta fall beräknas täckningen bli cirka 1,9 meter över K2 respektive 2,8 meter över K3 men i projekt där tillgång på täckningsmaterial är begränsande är 0,5–1 meter en vanlig mäktighet och bedöms uppfylla täckningens funktion. I den av mark- och miljödomstolen godtagna lösningen kommer täckningen att ge en mycket hög säkerhetsmarginal. Såväl praktiska erfarenheter som vetenskapliga slutsatser visar att det går att skapa effektiva kemiska barriärer genom täckning med lämpliga material. Moränmassorna med sitt inslag av silt och finsand tillsammans med inslaget av organiskt material i K2- och K3-massorna, kommer att bilda en sådan effektiv barriär. Transporten av förorenat porvatten genom täcklagret kommer att ske mycket långsamt,

dels därför att den molekylära diffusionen och porvatten-advektionen är mycket låg, dels därför att absorptionen i silt och eventuellt organiskt material bidrar till att hejda transporten. Då djuphålan dessutom är en depositionsboten kommer den normala sedimentationen av partiklar förhindra ett framtida diffusionsgenombrott.

SMHI:s beräkningar visar en liten sänkning av medelvattenståndet i Skellefteå, motsvarande en naturlig variation av vattenståndet, som inte påverkar strömmarna på 25 meters djup. Därmed ändras inte sedimentationsmönstret i dumpningsområdet på lång sikt. Muddringsordningen gör också att det översta skiktet i dumpningsområdet kommer att bestå av de sist muddrade sedimenten, vilken i det aktuella fallet består av morän som kommer att innehålla grövre partiklar än sedimenten K2 och K3. K1-skiktet kommer att bilda ett erosionskydd på cirka 2 meter ovanför sedimenten av mer lös karaktär (K2 och K3).

Ett långsiktigt kontrollprogram för dumpningsplatsen har föreskrivits (villkor 25) och avsikten är således att långsiktigt följa upp konsekvenserna av dumpningen. Omgivningen vid dumpningsplatsen är redan förorenad och uppvisar halter i nivå eller högre än de halter som kommer att finnas i de mest förorenade massorna (K3), cirka tre meter under havsbotten. Kommunen delar mark- och miljödomstolens bedömning att det inte förefaller rimligt att utgå ifrån att området på sikt skulle efterbehandlas genom muddring eller annan metod som avlägsnar sedimenten på det djup som råder och de föroreningshalter som uppmätts.

Dumpningen innebär inte någon risk för människors hälsa. Människan kommer inte att komma i kontakt med massorna och direktexponering är uteslutet. Av de föroreningar som förekommer i sedimenten är järn och arsenik rörliga under syrefria förhållanden. Arsenik ackumuleras inte i näringskedjan och människan kommer därmed inte att exponeras för ämnet. Persistenta organiska föroreningar har inte påträffats i muddermassorna och utgör därmed inte heller någon risk. Metallhalterna som kan utgöra en risk för bottenlevande organismer kommer att finnas oåtkomliga för dessa under täckningen.

Ett flertal alternativ för hantering av muddermassorna har undersökts och dumpning av

samtliga massor har bedömts vara det absolut mest fördelaktiga ur miljösynpunkt. För valet av plats för dumpning har en ackumulationsbotten valts och genomförd spridningsutredning visar att risken för spridning är låg även utan de skyddsåtgärder som föreslagits. De sulfidhalter som återfinns i de översta 3–4 decimeterna av sedimenten har också varit ett tungt vägande skäl till att dumpning bedömts som ett bättre alternativ än deponering på land. Eftersom all verksamhet med massorna sker under vattenytan eller i blött tillstånd hindrar detta kontakt med syre och efterföljande oxidation av järnsulfiderna i muddermassorna. Avvattning av muddermassorna inför transport på land skulle däremot medföra risk för oxidation och utlakning av metaller. Kommunen har i sin ansökan utgått från att K2- och K3-massorna (klass 4 och 5 Naturvårdsverkets klassning) kan omhändertas på land för det fall att en dispens till dumpning inte beviljas. Ett omhändertagande även av klass 3-massor (Naturvårdsverkets klassning) skulle innebära en fördubbling av mängden massor. Av praktiska skäl innebär detta att även en del av K1-massorna skulle behöva tas upp på land.

Dispens för dumpning av samtliga i projektet uppkomna massor är det för människors hälsa och miljön bästa förfarandet och de skyddsåtgärder och den kontroll som föreskrivits av mark- och miljödomstolen innebär att massorna kan dumpas utan olägenheter i den bemärkelse som avses i 15 kap. 29 § miljöbalken.

En helhetssyn bör tillämpas där även hållbarhetsperspektivet beaktas tillsammans med riskerna för människors hälsa och miljön. En viktig del i detta är att även beakta koldioxidutsläpp från transporter. Med tanke på det långa avståndet till närmaste deponi som kan hantera massorna får detta en stor påverkan för det nu aktuella projektet, utöver betydande ökning av kostnader och ianspråktagande av mark och deponiutrymme som kan och bör utnyttjas på ett mer effektivt sätt.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har anfört i huvudsak följande. Länsstyrelsen delar Havs- och vattenmyndighetens bedömning av vilka olägenheter som kan uppkomma och det olämpliga i att anlägga havsdeponier, särskilt i ett långsiktigt perspektiv. Det finns en risk att dumpningsplatsen kan bli föremål för exploatering med risk för spridning av föroreningar som följd. Det råder ingen tvekan om att det inte är lämpligt

att dumpa massor tillhörande klass 4 och 5 (Naturvårdsverkets klassning). Med beaktande av den aktuella dumpningsplatsens specifika förutsättningar bedömer länsstyrelsen det dock som möjligt att ge dispens för massor tillhörande klass 3. Kommunen har visat att det är möjligt att omhänderta massor tillhörande klass 4 och 5 på land. En hantering av de mest förorenade massorna på land innebär en mindre risk för negativ påverkan på miljön jämfört med en dumpning till havs.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har lämnat Skellefteå kommun ett tillstånd till att genom muddring och sprängning fördjupa farlederna i Skelleftehamn och dispens från förbudet mot dumpning av muddermassor i havet. Dispensen innebär att dumpning får ske av 145 000 tfm³ muddermassor i klass K1–K3. Frågan i målet är om dumpningsdispens kan ges för muddermassor i klass 3–5 (Naturvårdsverkets klassning), vilket motsvarar muddermassorna som i ansökan klassats som K2–K3 samt delar av K1.

I målet förekommer alltså två olika klassificeringar av muddermassor utifrån föroreningsgrad. Naturvårdsverkets klassificering, som bygger på Naturvårdsverkets rapport 4914, innehåller fem klasser. Underlaget för Naturvårdsverkets klassificering utgörs av sedimentprover från SGU:s provtagningar längs den svenska kusten. Proverna som återfinns i de högre klasserna kommer från lokalt belastade områden. Naturvårdsverket anger att de naturliga metallhalterna i sediment är relativt stabila längs Sveriges kust. Lokala avvikelser kan dock finnas exempelvis utanför Skelleftefältet, där halterna naturligt kan ligga betydligt högre än det givna jämförvärdet.

Kommunen har i sin ansökan hänfört sig till en klassificering som omfattar tre klasser. Indelningen syftar, enligt kommunen, till att ta hänsyn till den lokala variationen, delvis orsakad av mänsklig verksamhet men också av naturliga föroreningskällor. Klassificeringen bygger alltså på en platsspecifik bedömning. De platsspecifika klasserna K1, K2 och K3 utgår även dessa från en fördelning av halter i proven där K2 och K3 är en justering av Naturvårdsverkets klass 4 och 5 utifrån lokala förhållanden

för arsenik, bly, koppar och kvicksilver. Klass K1 motsvarar klass 1 till 3 i Naturvårdsverkets klassindelning.

Mark- och miljödomstolen har i sin dom utgått från den klassificering som kommunen använt i sin ansökan, dvs. den platsspecifika bedömningen i tre klasser. Havs- och vattenmyndigheten har dock i sitt överklagande till Mark- och miljööverdomstolen utgått från Naturvårdsverkets klassificering. Mark- och miljööverdomstolen finner inte skäl att utgå från en annan klassificering än den mark- och miljödomstolen använt sig av men hänvisar också till Naturvårdsverkets klassificering i förtydligande syfte.

Generellt är det förbjudet att dumpa avfall i havet (se 15 kap. 27 § miljöbalken). Dispens från detta förbud får ges i det enskilda fallet om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa eller miljön (se 15 kap. 29 § miljöbalken). Dispensprövningen sker enbart enligt 15 kap. 27–29 §§ miljöbalken och någon avvägning enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken aktualiseras inte. Detta framgår bl.a. av Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 maj 2015 i mål nr M 1260-14.

I det ovannämnda avgörandet som gällde dumpning av massor med höga halter av tributyltenn (TBT) uttalade Mark- och miljööverdomstolen vidare att en bedömning om dumpningsdispens kan ges måste göras utifrån de omständigheter som föreligger i det enskilda fallet och att det inte anses finnas en fast praxis avseende begränsningsvärde för TBT som ska gälla generellt för dumpning. Omständigheter att beakta vid bedömningen ansåg domstolen vara bl.a. bottenförhållanden och föroreningsnivåer på dumpningsplatsen, hur känslig miljön på platsen och omgivningen är och om det finns risk för spridning av skadliga halter till omgivningen. Mark- och miljööverdomstolen anser att dessa omständigheter i princip bör vara av betydelse även när det är fråga om massor som innehåller andra ämnen än TBT.

Skellefteå kommuns ansökan har föranletts av provtagning av sedimenten inom de områden som ska muddras. Provresultaten har visat på halter av arsenik, bly, koppar och kvicksilver motsvarande Naturvårdsverkets klass 4 och 5. Halten av arsenik har i

många provpunkter visat sig vara mycket hög. Ett fåtal prover visar höga halter även av TBT. Föroreningshalterna minskar med djupet.

Utredningen i målet har visat att även sedimenten i dumpningsområdet innehåller höga halter av arsenik, koppar, bly och kvicksilver. Skellefteå kommun har argumenterat att ansökt teknik med dumpning och efterföljande täckning med mindre förorenade sediment ska ses som en miljömässig förbättring.

Skellefteå kommun har vid riskbedömningen av dumpningen utgått från medelhalter av aktuella föroreningar. Eftersom muddringen kommer att omfatta mer än de mest förorenade ytliga sedimenten anser kommunen att endast begränsad hänsyn ska tas till maxhalter. Utredningen visar dock att för arsenik i klass K2 kommer medelhalten att uppgå till vad som motsvarar klass 4 i Naturvårdsverkets klassificering och maxhalten överstiga klass 4 med cirka tio gånger. Medelhalterna i den mängd muddermassor som klassats som K3 kommer att överskrida medelhalterna i djuphålan för arsenik, kvicksilver och TBT. Med så pass förorenade sediment och särskilt med beaktande av ämnet arseniks rörlighet anser Mark- och miljööverdomstolen, trots den föreslagna täckningen, att risken för spridning av skadliga halter till omgivningen inte kan uteslutas.

Med beaktande av risken för spridning av föroreningar, särskilt arsenik, vid dumpning av K2 och K3 massor – motsvarande Naturvårdsverkets klass 4 och 5 – till olägenhet för människors hälsa och miljön, bedömer således Mark- och miljööverdomstolen att dispens inte kan ges för dessa massor.

Under handläggningen av målet i mark- och miljödomstolen uppmärksammade mark- och miljödomstolen kommunen på att något alternativt omhändertagande av massorna inte redovisats. Kommunen uppgav då att kontakt tagits med två aktörer som har befintliga tillstånd till behandling och deponering av både icke farligt och farligt avfall. Kommunen framhöll att ansökan således inte skulle vara beroende av en kommande tillståndsansökan för hantering av de mer förorenade muddermassorna i fall dessa inte får dumpas. Kommunen tillade att om dispens inte skulle meddelas för klasserna K2 eller K3 finns i alla fall för närvarande utrymme hos tillfrågade aktörer att hantera

dessa massor, även om kommunen ansåg att detta miljömässigt och ekonomiskt sett utgjorde ett betydligt sämre alternativ. Det har vid handläggningen av målet i Mark- och miljööverdomstolen inte framkommit att dessa förutsättningar för deponi på land skulle förändrats på något avgörande sätt. Muddermassorna i klass K2 och K3 utgör cirka 19 procent av den totala volymen massor som ska muddras och utifrån ovan redovisade förutsättningar bedömer därför Mark- och miljööverdomstolen att de mest förorenade massorna kan omhändertas på land.

Havs- och vattenmyndigheten har yrkat att även muddermassorna i klass 3 (Naturvårdsverkets klassning), som utgör en del av K1-massorna, ska tas upp på land. Kommunens utredning har visat att halterna i K1-massorna, i sin helhet, ligger nära bakgrundshalterna. Såsom mark- och miljödomstolen funnit begränsas riskerna för spridning genom den valda platsen för dumpning. Mark- och miljööverdomstolen anser därför att det finns skäl att bevilja dispens för dumpning av dessa massor och således avslå Havs- och vattenmyndighetens yrkande i denna del.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer sammanfattningsvis att mark- och miljödomstolens dom ska ändras på så sätt att dispens inte ges för dumpning av muddermassor i klass K2 och K3 (motsvarande klass 4 och 5 enligt Naturvårdsverkets rapport 4914) utan att dessa massor i stället ska omhändertas på land av en mottagare med för ändamålet erforderliga tillstånd och dispenser. Ett nytt särskilt villkor om detta bör därför läggas till i den överklagade domen.

I mark- och miljödomstolens domslut finns ett antal villkor under rubriken ”*Dumpning*” som handlar om hur massor i klass K2 och K3 ska hanteras i samband med dumpningen. Mark- och miljööverdomstolen har kommit fram till att dessa massor inte ska dumpas utan omhändertas på land. Mot denna bakgrund förlorar dessa villkor sin betydelse och bör därför upphävas. Således ska villkoren 19–21, 23 och sista meningen i villkor 26 upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast den 2023-07-10

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Gösta Ihrfelt, referent, tekniska rådet Ingrid Johansson samt hovrättsrådet Katarina Welin.

Föredragande har varit Julia Lodén.

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-05-17
meddelad i Umeå

Mål nr M 1430-20

PARTER

Sökande

Skellefteå kommun

Ombud: Agnes Advokatbyrå AB

Ombud: Biträdande jurist PR, Paneo AB

Motparter

1. Havs- och vattenmyndigheten
2. Länsstyrelsen i Västerbottens län

SAKEN

Ansökan om tillstånd för hamnverksamhet och vattenverksamhet inom fastigheten Skellefteå XXX samt dispens från förbudet för dumpning av muddermassor till havs

Avrinningsområde: Bottenviken (001)
Koordinater (SWEREF 99 TM):
Muddring: N: 7187408 E: 799003
Dumpningsplatsen: N: 7180443 E: 802255
Hamnverksamheten: N: 7187430 E: 797730

DOMSLUT

Se sid. 2.

Dok.Id 394398

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se , Info om vår personuppgiftsbehandling: www.umeatingsratt.domstol.se eller kontakta oss		måndag – fredag 08:00–16:00

DOMSLUT

Miljöbedömning

Mark- och miljödomstolen bedömer att den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken. Miljöbedömningen kan därmed i enlighet med 6 kap. 43 § miljöbalken slutföras.

Tillstånd och dispens

Hamnverksamhet

Mark- och miljödomstolen lämnar Skellefteå kommun tillstånd, enligt 9 kap. miljöbalken, att inom fastigheten XXX i Skellefteå kommun och inom det område som markerats i domsbilaga 1 bedriva befintlig och utökad hamnverksamhet med en godsvolym om maximalt 2,0 miljoner ton per år.

Tillståndet för den utökade hamnverksamheten, såvitt avser upplags- och logistiktor norr om Näsuddsvägen, gäller under förutsättning att ny detaljplan för Näsudden industriområde inom stadsdelen Skelleftehamn Skellefteå kommun som möjliggör hamnverksamheten antas och vinner laga kraft.

Vattenverksamhet

Mark- och miljödomstolen lämnar Skellefteå kommun tillstånd, enligt 11 kap. miljöbalken, att

1. inom fastigheten XXX i Skellefteå kommun anlägga ny pålkaj och i samband därmed förstärka befintligt erosionsskydd, samt
2. genom muddring och sprängning av ca 145 000 tfm³ fördjupa i domsbilaga 2 markerade områden ned till i bilagan angivna ramfria djup (RH2000).

Dispens

Mark- och miljödomstolen lämnar Skellefteå kommun dispens, enligt 15 kap. 29 § miljöbalken, att inom den djuphåla nordost om Kalksgrundet som markerats i domsbilaga 3 dumpa högst 145 000 tfm³ muddermassor i klass K1-K3, från muddringsområdena i domsbilaga 2.

Återkallelse av tidigare meddelat tillstånd

Det av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västerbottens län genom beslut den 9 februari 2007 (dnr 551-3733-2005) tidigare meddelade tillståndet för hamnverksamheten upphör att gälla från den dag detta tillstånd vunnit laga kraft och det även har tagits i anspråk.

Villkor

Gemensamt allmänt villkor

1. Verksamheten ska bedrivas, anläggningar utformas och arbeten utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad Skellefteå kommun har angett i ansökningshandlingarna och i övrig har uppgett eller åtagit sig i målet, om inte något annat framgår av denna dom.

Hamnverksamhet

Miljöriskhantering

2. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras och hanteras på ett sådant sätt att spill eller läckage inte kan nå avlopp och så att förorening av mark, ytvatten eller grundvatten inte kan ske. Fordon och arbetsmaskiner ska ha omedelbar tillgång till saneringsutrustning.
3. Mottagning, hantering och lagring av gods som kan medföra störning på den yttre miljön ska ske på sådant sätt att spridning av gods utanför hanterings- och lagringsytor ej sker.
4. Hamnområdet ska städas regelbundet för att förhindra att olägenhet uppkommer för omgivningen.
5. En ändamålsenlig beredskap ska upprätthållas i syfte att effektivt kunna begränsa skadorna vid ett utsläpp av olja inom hamnområdet. Det ska finnas aktuella rutiner som behandlar de åtgärder som kan behövas för att förebygga och begränsa konsekvenserna av ett oljeläckage från fartyg i hamn. Rutinerna

ska hållas tillgängliga för tillsynsmyndigheten. Saneringsmedel och saneringsutrustning ska finnas lätt tillgängliga inom verksamhetsområdet.

Buller

6. Buller från verksamhetsområdet (land- och vattenområdet) får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostadsfasad än följande värden.

Helgfri måndag–fredag	kl. 06.00-18.00	50 dB(A)
Nattetid	kl. 22.00-06.00	40 dB(A)
Övrig tid		45 dB(A)

Vid bostadsfasad på Hotellvägen får ovan angiven ljudnivå överskridas Nattetid med maximalt 5 dB(A) och Övrig tid med maximalt 3 dB(A).

Momentana ljud nattetid (kl. 22-06) får utomhus vid bostadsbebyggelse maximalt uppgå till 55 dB(A).

Ovanstående ljudnivåer får överskridas 15 gånger per kalenderår i samband med skrotlastning av HMS (Heavy Metal Scrap). Inför sådan lastning och lossning som förväntas överskrida ljudnivåerna ska Skellefteå kommun informera tillsynsmyndigheten och närboende som kan påverkas av överskridandet. Om närboende undanber sig information behöver den inte lämnas. Skellefteå kommun ska i miljörapporten rapportera de antal gånger som skrotlastning av HMS har genomförts under året.

De angivna ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar och/eller immissionsmätningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tider då bullrande verksamhet pågår. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra mer än obetydligt ökade bullernivåer eller på tillsynsmyndighetens begäran.

Dagvatten

7. Dagvatten från nytillkomna hamnytor ska, innan det släpps ut till recipient, ledas till sedimenteringsanläggning med oljeavskiljande anordning eller likvärdig uppsamlingsanläggning.
8. Sökanden ska ta fram en dagvattenplan för kontroll och underhåll av dagvattensystemet inom hamnens verksamhetsområde och identifiering av behov av utsläpps begränsande åtgärder. Tillsynsmyndigheten ska meddela erforderliga villkor.

En preliminär dagvattenplan med en provtagningsplan ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten och lämnas in till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att tillståndet tagits i anspråk. Slutlig dagvattenplan med resultat, eventuella förslag till åtgärder och tid för genomförande ska redovisas till tillsynsmyndigheten vid den tidpunkt som beslutas av tillsynsmyndigheten.

9. Resthalten mineralolja, bestämt som oljeindex (C10-C40) i utgående vatten från brunn i befintlig oljeavskiljarianläggning, får till utgången av år 2026 som medelvärde av två enstaka prov för varje månad under perioden maj-oktober varje år inte överstiga 5 mg/l.
10. Utsläpp av suspenderade ämnen i utgående vatten från befintliga sedimentationsbassänger får till utgången av år 2026 ej överstiga 25 mg/l. Provtagning ska ske minst en gång/månad under maj till oktober varje år.

Efterbehandling

11. Sökanden ska i god tid innan verksamheten avslutas, dock senast sex månader dessförinnan, lämna in en efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten för godkännande. Av planen ska framgå hur sökanden undersökt om mark- och vattenområden, grundvatten, byggnader och anläggningar är förorenade av verksamheten samt hur sökanden genomfört riskbedömningen. Av planen ska förslag till efterbehandlingsåtgärder redovisas.

Kontroll hamnverksamheten

12. Sökanden ska senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk inge ett reviderat kontrollprogram avseende hamnverksamheten till tillsynsmyndigheten.

Vattenverksamhet

Muddring

13. Vid muddring av K2- och K3-massor ska miljöskopa eller likvärdig slutande skopa användas.
14. Vid muddring av K2- och K3-massor får den maximala halten suspenderade ämnen inte överstiga 50 mg/l inklusive bakgrundshalt på ett avstånd av 100 meter från mudderverket i plymens riktning.

Provtagning ska ske dagligen, jämnt fördelat i vattenmassan, under den tid som grumlande arbeten pågår.

15. Vid muddring av K1-massor får den maximala halten suspenderade ämnen inte överstiga 100 mg/l inklusive bakgrundshalt på ett avstånd av 100 meter från mudderverket i plymens riktning.

Provtagning ska ske två dagar per vecka, jämnt fördelat i vattenmassan, under den tid som grumlande arbeten pågår.

Buller och sprängning

16. Byggbuller under anläggningstiden ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostadsfasad för permanent boende och fritidshus inte överstiger följande riktvärden

Helgfri måndag-fredag (dag)	kl. 07.00-19.00	60 dB(A)
Helgfri måndag-fredag (kväll)	kl. 19.00-22.00	50 dB(A)
Lör-, sön- och helgdag (dag)	kl. 07.00-19.00	50 dB(A)
Lör-, sön- och helgdag (kväll)	kl. 19.00-22.00	45 dB(A)

Nattetid kl. 22.00-07.00 45 dB(A)
Arbetsmoment som typiskt sett kan medföra momentana ljudnivåer över 70 dB(A) vid bostäder får inte utföra nattetid (kl. 22-07).

Överskrids något av de angivna riktvärdena är Skellefteå kommun skyldig att vidta åtgärder så att värdena kan innehållas.

17. Före sprängning ska åtgärder vidtas i syfte att tillåta fisk att simma bort från sprängningsområdet, om inte sprängning sker i omedelbar anslutning till borrhings- och pålningsarbeten.

Drivmedel m.m. under arbetstiden

18. Vid arbeten i eller i omedelbar närhet till vattenområdet ska fordon och arbetsmaskiner ha omedelbar tillgång till saneringsutrustning. Förvaring av petroleumprodukter ska ske på hårdgjord yta och vid tankning ska risken för läckage till vatten minimeras.

Dumpning

19. Innan dumpning av K3- och K2-massor påbörjas ska metoden med dumpning i en tub av siltgardin trimmas in med K1-massor (mindre mängd).
20. Dumpning av K3-, K2- och första täckande halvmetern av K1-massor ska ske med försiktig utläggning med skopa innanför en tätslutande siltgardin som når till nivå -25 m. K3- och K2-massorna ska placeras underst inom dumpningsområdet och täckas med K1-massor.

Siltgardinens funktion ska kontrolleras dagligen under den tid då dumpning pågår. Kontroll ska ske genom okulär inspektion och mätning av turbiditet runt siltgarden och längs dess sträckning (ner till tröskeln). Om kontrollen indikerar att siltgardinens funktion är nedsatt ska dumpningen omedelbart avbrytas. Arbetet får återupptas först när siltgardinens funktion är återställd.

21. Vid dumpning av K2- och K3-massor får den maximala halten suspenderade ämnen inte överstiga 50 mg/l inklusive bakgrundshalt på ett avstånd av 100 meter från den inre delen av dumpningsområdet.

Villkoret ska kontrolleras genom daglig provtagning och analys av suspenderade ämnen, jämnt fördelat på tre nivåer i vattenmassan, under den tid som grumlande arbeten pågår.

22. Vid dumpning av K1-massor får den maximala halten suspenderade ämnen inte överstiga 100 mg/l inklusive bakgrundshalt på ett avstånd av 100 meter från dumpningsområdet.

Villkoret ska kontrolleras genom provtagning och analys av suspenderade ämnen två gånger i veckan under den tid som grumlande arbeten pågår.

23. Sökanden ska kartlägga bottenpografien i djuphålan efter dumpning av K2- och K3-massor innan dumpning av K1-massor påbörjas.

Kontroll av vattenverksamhet och dumpning

24. Sökanden ska senast tre månader innan de tillståndsgivna åtgärderna påbörjas, eller den kortare tid som tillsynsmyndigheten medger, ge in ett förslag till kontrollprogram för vattenverksamheten och dumpningen.

Kontrollprogrammet ska bland annat möjliggöra en bedömning om villkoren och de egna åtagandena i övrigt efterlevs. I kontrollprogrammet ska mätmetod, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetod anges. Kontrollprogrammet ska även innehålla en muddringsplan.

25. Ett långsiktigt kontrollprogram för dumpningsplatsen ska tas fram och inges till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter avslutat arbete.

26. Sökanden ska senast den 1 februari redovisa volymer och koordinater för de massor som dumpades föregående år. Redovisningen ska innehålla information om muddermassornas sammansättning och föroreningsinnehåll samt havsbottens sammansättning på dumpningsplatsen utifrån i ansökan redovisade analysresultat. Redovisningen ska också innehålla resultat och slutsatser av inmätningen (scanningen) av botten efter dumpning av K2- och K3-massor.

27. Sökanden ska senast sex veckor innan anläggnings- och dumpningsarbete i vattnet påbörjas informera Sjöfartsverket om arbetets omfattning och tidsplan via ufs@sjofartsverket.se samt lulea@sjofartsverket.se så att sjöfarten kan informeras.

Efter anläggningsarbetet slutförts ska kajer och nya anläggningar i vattnet samt nya strandlinjer mätas in och informationen sändas till Sjöfartsverket via [ufs@sjofartsverket](mailto:ufs@sjofartsverket.se) för revidering av sjökort och nautiska publikationer.

28. Efter slutförd muddring och dumpning ska alla ytor där bottenpografen förändrats sjömätas i enlighet med sjömätningsstandard FSIS 44 samt inrapporteras till Sjöfartsverket och Transportstyrelsen.

Delegationer

Domstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva villkor avseende:

- a) Dagvattenplan (villkor 8).
- b) Utsläpp av dagvatten till recipient. Gällande utsläpp av resthalten mineralolja och utsläpp av suspenderade ämnen från befintliga dagvattenanläggningar avses tiden efter år 2026.
- c) Efterbehandling av verksamheten (villkor 11).

Arbetstid och igångsättningstid

De arbeten avseende vattenverksamhet som omfattas av tillstånd i denna dom ska vara utförda inom fem år från det att domen har vunnit laga kraft i denna del, annars förfaller tillståndet i de delarna.

Den i domen tillståndsgivna miljöfarliga verksamheten ska ha satts igång inom sju år från det att denna dom har vunnit laga kraft, annars förfaller tillståndet i den delen.

Oförutsedd skada

Om den vattenverksamhet som avses med tillståndet medför skador som mark- och miljödomstolen inte förutsett får den skadelidande framställa anspråk på ersättning. Sådant anspråk ska framställas till domstolen senast fem år räknat från utgången av den arbetstid som har bestämts ovan.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte vad som i beslut den 5 juni 2020 har bestämts om prövningsavgift i målet.

Rättegångskostnad

Skellefteå kommun ska utge ersättning till Länsstyrelsen i Västerbottens län för rättegångskostnad med 119 300 kr plus ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker.

INNEHÅLL

BAKGRUND	13
MÅLETS HANDLÄGGNING HOS MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN	13
SÖKANDENS YRKANDEN	15
MOTPARTERNAS OCH REMISSINSTANSERNAS INSTÄLLNING	16
LÄNSSTYRELSEN	16
HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETEN	16
NÄMNDEN.....	17
TRANSPORTSSTYRELSEN.....	17
SJÖFARTSVERKET	17
ÖVRIGA	17
VILLKORSFÖRSLAG	17
SÖKANDENS SLUTLIGA FÖRSLAG PÅ VILLKOR	17
ÖVRIGAS VILLKORSFÖRSLAG HAMNVERKSAMHETEN	24
LÄNSSTYRELSENS VILLKORSFÖRSLAG FÖR VATTENVERKSAMHETEN	26
LÄNSSTYRELSEN VILLKORSFÖRSLAG FÖR DUMPNING OCH KONTROLL.....	28
ANSÖKAN	29
BAKGRUND – HAMNENS UTVECKLING	30
GÄLLANDE TILLSTÅND	31
PRÖVNINGENS OMFATTNING	32
DEN ANSÖKTA VERKSAMHETEN	32
<i>Hamnverksamheten</i>	32
<i>Anläggande av kaj samt utfyllnad och erosionskydd</i>	33
<i>Muddring</i>	33
<i>Sprängning</i>	37
<i>Dumpning</i>	37
HÖJDSYSTEM OCH FIXPUNKT	38
LOKALISERING	38
<i>Planbestämmelser</i>	38
<i>Riksintressen</i>	39
<i>Skydd av områden</i>	40
<i>Hantering av muddermassor och val av dumpningsplats</i>	40
SAMRÅDSPROCESSEN	41
RÄDIGHET.....	41
MILJÖKONSEKVENSER	42
<i>Hamnverksamhet</i>	42
<i>Utfyllnad och anläggande av kaj samt muddring</i>	43
<i>Dumpning</i>	44
TILLÅTLIGHET	45
<i>Allmänna hänsynsregler</i>	45
<i>Miljö kvalitetsnormer</i>	46
KONTROLL AV VERKSAMHETEN	47
ERSÄTTNING TILL SAKÄGARE OCH TID OFÖRUTSEDD SKADA.....	47
ARBETSTID	47
INKOMNA YTTRANDE OCH SKRIFTVÄXLING I MÅLET	48
INLEDNING	48
YTTRANDE UR SJÖFARTSSYNPUNKT	48
STABILITET	48
KLASSIFICERING MUDDERMASSOR	50
GENOMFÖRANDET AV MUDDRING OCH DUMPNING	52
ALTERNATIVUTREDNING DUMPNING	55
DUMPNINGSDISPENS	57

MILJÖKVALITETSNORMER	61
UNDANTAG FRÅN FÖRSÄMRINGSFÖRBUDET I 5 KAP. 4 § MILJÖBALKEN	64
<i>Vattenmyndigheten</i>	64
<i>Sökandens bemötande</i>	67
SKYDDSAÖTGÄRDER GRUMLING OCH HALTVILLKOR - VILLKORSFÖRSLAG 10-11	68
DAGVATTEN OCH OLJEAVSKILJARE M.M.	69
<i>Utrednings- och provisoriska föreskrifter</i>	69
<i>Utredning även av föroreningar på mark för f.d. Nynäs asfaltdepå</i>	71
BULLERVILLKOR	72
<i>Buller hamnverksamheten (villkorsförslag 4-5)</i>	72
VILLKOR OM ENERGIFÖRBRUKNING	74
SÖKANDENS JUSTERING AV ANSÖKAN EFTER KUNGÖRELSE	75
DOMSKÄL.....	76
PRÖVNINGENS OMFATTNING	76
MILJÖBEDÖMNING.....	76
TILLSTÅND TILL HAMN- OCH VATTENVERKSAMHET	76
<i>Rådighet</i>	76
<i>Planförhållanden</i>	76
<i>Tillåtligheten</i>	78
<i>Miljö kvalitetsnormer för vatten</i>	79
<i>Sammanfattande bedömning tillstånd och tillåtlighet</i>	83
<i>Återkallelse av tidigare tillstånd för hamnverksamheten</i>	84
DISPENS FRÅN DUMPNINGSFÖRBUDET	84
<i>Inledning</i>	84
<i>Miljö kvalitetsnormer för vatten</i>	84
<i>Motparter och remissinstansernas inställning till dumpningsdispens</i>	85
<i>Rättsliga förutsättningar</i>	86
<i>Förutsättningar i det specifika fall</i>	87
<i>Domstolens sammanfattande bedömning</i>	92
VILLKOR.....	93
<i>Gemensamt allmänt villkor</i>	93
<i>Hamnverksamheten</i>	94
<i>Vattenverksamheten</i>	104
<i>Dumpning</i>	108
<i>Kontroll vattenverksamhet och dumpning</i>	111
IGÅNGSÄTTNINGSTID OCH ARBETSTID	112
OFÖRUTSEDD SKADA	112
PRÖVNINGSAVGIFT	113
RÄTTEGÅNGSKOSTNADER.....	113

BAKGRUND

Port of Skellefteå (Skellefteå hamn) ligger vid Skelleftehamn i Skellefteå kommun. Skellefteå hamn är en allmän hamn enligt beslut av Sjöfartsverket och är öppen för allmän trafik för att fylla ett allmänt samhällsintresse. Sjöfartsverket har också utpekat hamnen som en hamn av allmänt samhällsintresse. Hamnen ägs av Skellefteå kommun och är underställd kommunens samhällsbyggnadsnämnd.

Hamnverksamheten bedrivs idag med tillstånd meddelat av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västerbottens län (miljöprövningsdelegationen) den 9 februari 2007 (ärende 551-3733-2005) med två tillhörande beslut för uppskjutna frågor dels beslut om hantering och behandling av dagvatten den 18 december 2009 (dnr 551-4153-2009) dels beslut den 6 februari 2014 om slutliga villkor för utsläpp av oljeförorenat vatten (dnr 551-453-2013). Tillståndet omfattar den verksamhet som normalt pågår i hamnen, det vill säga lastning och lossning av gods till och från fartyg, tåg och bil, lagring av gods samt hantering/pumpning av olje- och kemikalieprodukter i oljehamnen. Den hanterade godsvolymen får enligt tillståndet uppgå till maximalt 1 miljon ton per år. Tillståndet innefattar även förlängning av den så kallade Jubileumskajen med tillhörande yta för hamnverksamhet på hamnens södra sida.

Skellefteå kommun har i maj 2020 ansökt hos mark- och miljödomstolen om nytt tillstånd för befintlig och utökad hamnverksamhet och tillstånd till vattenverksamhet. Vattenverksamheten omfattar muddring samt sprängning i vattenområde och anläggande av en pålkaj samt att i samband därmed förstärka befintligt erosionsskydd. Skellefteå kommun har vidare ansökt om dispens från dumpningsförbudet för dumpning av muddermassor till havs.

MÅLETS HANDLÄGGNING HOS MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Mark- och miljödomstolen har i beslut den 5 juni 2020 fastställt prövningsavgiften till 400 000 kr. Prövningsavgift har betalats. Målet har skickats på s.k. kompletteringsrunda. Naturvårdsverket avstod från yttrande. Bygg- och miljönämnden i Skellefteå kommun (nämnden), Statens Geotekniska institut,

Sjöfartsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Västerbottens län (länsstyrelsen) och Vattenmyndigheten i Bottenviken (vattenmyndigheten) har lämnat synpunkter på kompletteringsbehov.

Efter att sökanden kompletterat ansökan har mark- och miljödomstolen i maj 2021 kungjort ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen. Vattenmyndigheten i Bottenviken, Myndigheten för samhällsskydd- och beredskap, Naturvårdsverket och Sveriges Geologiska Undersökning har meddelat att de avstår från att yttra sig. Transportstyrelsen och Försvarsmakten har meddelat att de inte har någon erinran. Yttranden över ansökan har kommit in från länsstyrelsen, nämnden, Statens Geotekniska institut, Sjöfartsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Efter att yttranden har kommit in har sökanden dels kompletterat ansökan i vissa delar dels bemött yttrandena skriftligen. Domstolen har, efter sökandens bemötande, berett motparter och remissinstanser samt övriga berörda möjlighet att yttra sig. Yttrande har inkommit från länsstyrelsen, nämnden, Havs- och vattenmyndigheten, Sjöfartsverket och Statens Geotekniska institut. Viss ytterligare skriftväxling har skett i målet därefter. Mark- och miljödomstolen har vidare inhämtat yttrande från vattenmyndigheten enligt 22 kap. 13 § första stycket 2 miljöbalken. I den mån sökanden har justerat sina yrkanden utifrån motparternas och remissinstansernas synpunkter redovisas inte motparternas yrkanden särskilt i denna dom.

Mark- och miljödomstolen har genomfört syn på hamnområdet den 28 september 2021 och har därefter hållit huvudförhandling i målet den 21-22 mars 2022. Vid såväl synen som huvudförhandlingen närvarade sökanden, länsstyrelsen och nämnden.

De angivelser av djup eller bottennivåer som anges i denna dom är angivna i förhållande till referensnivån RH2000.

SÖKANDENS YRKANDEN

- 1) Skellefteå kommun har, som sökanden slutligt bestämt sin talan, yrkat att mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd för sökanden att
  - a) inom fastigheten XXX i Skellefteå kommun och inom det område som markerats i domsbilaga 1 bedriva befintlig och utökad hamnverksamhet med en godsvolym om maximalt 2,0 miljoner ton per år,
  - b) inom samma fastighet anlägga ny pålkaj och i samband därmed förstärka befintligt erosionsskydd, samt
  - c) genom muddring och sprängning av ca 145 000 tfm³ fördjupa i domsbilaga 2 markerade områden ned till i bilagan angivna ramfria djup (RH2000).

- 2) Skellefteå kommun har vidare yrkat att mark- och miljödomstolen meddelar dispens enligt 15 kap. 29 § miljöbalken för dumpning av högst 145 000 tfm³ muddermassor i klass K1-K3 nordost Kalksgrundet i enlighet med sökandens redovisning (se domsbilaga 3) eller i andra hand för de muddermassor mark- och miljödomstolen bedömer uppfyller förutsättningarna för dispens.

- 3) Sökanden har även yrkat att mark- och miljödomstolen
  - a) genom ett prövotidsförordnande, med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken, skjuter upp frågan om slutliga villkor avseende utsläpp av dagvatten under en period om tre år från den dag då det nya tillståndet för hamnverksamheten tas i anspråk samt föreskriver de av sökanden föreslagna utredningsvillkoren.
  - b) förordnar att befintligt tillstånd för hamnverksamheten, enligt beslut den 9 februari 2007, dnr 551-3733-2005, av Länsstyrelsen Västerbotten ska upphöra att gälla när det nya tillståndet vinner laga kraft och tas i anspråk.
  - c) förordnar att tillståndet för den utökade hamnverksamheten såvitt avser upplags- och logistiktor norr om Näsuddsvägen gäller under förutsättning att ny detaljplan som möjliggör hamnverksamheten antas och vinner laga kraft.

- d) Beviljar undantag enligt 4 kap. 11-12 §§ vattenförvaltningsförordningen för det fall undantag bedöms nödvändigt.
- 4) Därutöver har sökanden yrkat att mark- och miljödomstolen
- a) godkänner den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen,
  - b) bestämmer arbetstiden till fem (5) år efter det att domen vunnit laga kraft,
  - c) bestämmer att tiden för anmälan om anspråk på oförutsedd skada enligt 24 kap. 13 § tredje stycket miljöbalken ska sättas till fem (5) år från arbetstidens utgång och
  - d) bestämmer igångsättningstiden för den utökade hamnverksamheten till sju (7 år) efter att domen vunnit laga kraft.

MOTPARTERNAS OCH REMISSINSTANSERNAS INSTÄLLNING

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har tillstyrkt ansökan när det gäller vattenverksamheterna under förutsättning att tillräckliga försiktighetsmått vidtas. Länsstyrelsen har avstyrkt ansökan om dispens från dumpningsförbudet för de mest förorenade massorna, klass 4 och klass 5 enligt Naturvårdsverkets rapport 4914, Bedömningsgrunder för miljö kvalitet - kust och hav (rapport 4914) och SGU:s rapport 2017:12, Klassning av halter av organiska föroreningar i sediment (rapport 2017:12).

Länsstyrelsen har yrkat ersättning för sina kostnader i målet med 119 300 kr. Sökanden har överlämnat till domstolen att avgöra skäligheten av nedlagd tid för handläggning och inläsning och har i övrigt inte haft några synpunkter på yrkad ersättning.

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten har tillstyrkt att Skellefteå kommun får dispens för dumpning av klass 1-2 massor enligt rapport 4914 och rapport 2017:12 och har avstyrkt dispens för övriga massor.

Nämnden

Nämnden har tillstyrkt tillstånd till utökning av befintlig hamnverksamhet, muddring och dispens för dumpning av klass 1-3 massor enligt rapport 4914 och rapport 2017:12. Nämnden har avstyrkt dispens för dumpning av klass 4-5 massor i havet.

Transportstyrelsen

Transportstyrelsen har anfört att ansökan granskats ur sjöfartssynpunkt och att Transportstyrelsen inte har något att invända mot den ansökta verksamheten.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har tillstyrkt ansökan.

Övriga

Övriga motparter och remissinstanser har inte avgett någon principiell inställning till ansökan.

VILLKORSFÖRSLAG

Sökandens slutliga förslag på villkor

Skellefteå kommun har föreslagit att följande villkor ska gälla för verksamheten

Gemensamt villkor

1. Verksamheten ska bedrivas och anläggningar utformas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Skellefteå kommun har angett i ansökningshandlingarna och i övrig har uppgett eller åtagit sig i målet, om inte något annat framgår av denna dom.

Hamnverksamhet

2. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras och hanteras på ett sådant sätt att spill eller läckage inte kan nå avlopp och så att förorening av mark, ytvatten eller grundvatten inte kan ske. Fordon och arbetsmaskiner ska ha omedelbar tillgång till saneringsutrustning.

3. Mottagning, hantering och lagring av gods som kan medföra störning på den yttre miljön ska ske på sådant sätt att spridning av produkt utanför hanterings- och lagringsytor ej sker. Hamnområdet ska städas vid behov för att förhindra vindspridning av material och damm.
- X1 En ändamålsenlig beredskap ska upprätthållas i syfte att effektivt kunna begränsa skadorna vid ett utsläpp av olja inom hamnområdet. Det ska finnas aktuella rutiner som behandlar de åtgärder som kan behövas för att förebygga och begränsa konsekvenserna av ett oljeläckage från fartyg i hamn. Rutinerna ska hållas tillgängliga för tillsynsmyndigheten. Saneringsmedel och saneringsutrustning ska finnas lätt tillgängliga på anläggningen.
4. Buller från verksamhetsområdet (land- och vattenområdet), undantaget bostäder på Hotellvägen, ska begränsas så att det utomhus vid bostadsfasad som begränsningsvärde inte ger upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer än följande.

Helgfri måndag–fredag	kl. 06.00-18.00	50 dB(A)
Lör-, sön- och helgdag	kl. 06.00-18.00	45 dB(A)
Kvällstid	kl. 18.00-22.00	45 dB(A)
Nattetid	kl. 22.00-06.00	40 dB(A)

Momentana ljud nattetid (kl. 22-06) får utomhus vid bostadsbebyggelse maximalt uppgå till 55 dBA.

Ovanstående bullernivåer får överskridas 15 gånger per kalenderår i samband med skrotlastning av HMS. Hamnen ska i miljörapporten rapportera de antal gånger som skrotlastning av HMS har genomförts under året.

Kontroll av bullernivåerna ska genomföras (så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller) på tillsynsmyndighetens begäran. De angivna värdena ska då kontrolleras genom

immissionsmätningar och/eller närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tider då (bullrande) verksamhet pågår.

5. Buller från verksamhetsområdet (land- och vattenområdet) ska begränsas så att det utomhus vid bostadsfasad på Hotellvägen som begränsningsvärde inte ger upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer än följande.

Helgfri måndag–fredag	kl. 06.00-18.00	50 dB(A)
Lör-, sön- och helgdag	kl. 06.00-18.00	48 dB(A)
Kvällstid	kl. 18.00-22.00	48 dB(A)
Nattetid	kl. 22.00-06.00	45 dB(A)

Momentana ljud nattetid (kl. 22-06) får utomhus vid bostadsbebyggelse maximalt uppgå till 56 dBA.

Villkoret får överskridas 15 gånger per kalenderår i samband med skrotlastning av HMS. Hamnen ska i miljörapporten rapportera de antal gånger som skrotlastning av HMS har genomförts under året.

Kontroll av bullernivåerna ska genomföras (så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller) på tillsynsmyndighetens begäran. De angivna värdena ska då kontrolleras genom immissionsmätningar och/eller närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tider då (bullrande) verksamhet pågår.

6. Dagvatten från nytillkomna hamnytor ska ledas till sedimenteringsbassänger eller likvärdiga anordningar innan det släpps ut i recipient. Utformningen och eventuell installation av bypassfunktion bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten.
7. Senast sex månader innan verksamheten avslutas ska en anmälan göras till tillsynsmyndigheten och en efterbehandlingsplan lämnas in.

I planen ska det framgå hur sökanden ska undersöka om mark- och vattenområden, grundvatten, byggnader och anläggningar är förorenade av verksamheten samt hur sökanden ska utföra riskbedömningen.

Undersökningarna och de eventuella åtgärder som kan följa ska planeras och genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska pröva om planen kan godkännas och vid behov föreskriva villkor om efterbehandling.

8. Sökanden ska senast tre månader efter ianspråktagande av tillståndet inge ett reviderat kontrollprogram avseende hamnverksamheten till tillsynsmyndigheten.

Vattenverksamhet

9. Vid muddring av K2 och K3-massor ska miljöskopa eller likvärdig slutande skopa användas.
10. Vid muddring av K2 och K3-massor får halten suspenderade ämnen som riktvärde inte överstiga 30 mg/l inklusive bakgrundshalt på ett avstånd av 100 meter från muddringsområdet.

Provtagning ska ske dagligen, jämnt fördelat i vattenmassan, under tiden som grulande arbeten pågår. Riktvärdet avser ett glidande medelvärde av den högsta uppmätta dagliga halten under en tredagersperiod. Överskrids riktvärdet ska sökanden snarast vidta åtgärder så att halten kan innehållas.

11. Vid muddring av K1-massor får halten suspenderade ämnen som begränsningsvärde inte överstiga 100 mg/l inklusive bakgrundshalt på ett avstånd av 100 meter från muddringsområdet.

Begränsningsvärdet ska kontrolleras genom daglig mätning av turbiditet, eller med annat intervall enligt överenskommelse med tillsynsmyndigheten.

Begränsningsvärdet avser ett glidande medelvärde av det högsta dagliga värdet, omräknat till suspenderad halt, under en tredagersperiod. Finns risk för

överskridande av begränsningsvärdet ska sökande snarast vidta åtgärder så att halten kan innehållas.

12. Byggbuller under anläggningstiden begränsas vid bostäder i enlighet med Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser, NFS 2004:15.

XX Siltgardin eller bubbelridå ska användas för de delar av muddringen där detta är tekniskt möjligt och miljömässigt befogat, om så kan ske utan att säkerheten för fartygstrafiken till och från området äventyras. Detaljer kring detta ska framgå av kontrollprogrammet.

13. Före sprängning ska åtgärder vidtas i syfte att tillåta fisk att simma bort från sprängningsområdet, om inte sprängning sker i omedelbar anslutning till borrhings- och pålningsarbeten.

Dumpning

14. Dumpning av K3-, K2- och första halvmeteren av K1-massor ska ske innanför tät siltgardin som når till nivå -25, och med försiktig utläggning. K3- och K2-massorna ska placeras underst inom dumpningsområdet och täckas med K1-massor.

Siltgardinens funktion ska kontrolleras dagligen under tid då dumpning sker. Kontroll ska ske genom okulär inspektion och mätning vid behov. Om kontrollen indikerar att siltgardinens funktion är nedsatt ska dumpningen omedelbart avbrytas. Arbetet får återupptas först när siltgardinens funktion är återställd.

15. Vid dumpning av K1-massor får halten suspenderade ämnen som begränsningsvärde inte överstiga 100 mg/l inklusive bakgrundshalt på ett avstånd av 100 meter utanför dumpningsområdet.

Begränsningsvärdet ska kontrolleras genom daglig mätning av turbiditet, eller

med annat intervall enligt överenskommelse med tillsynsmyndigheten. Begränsningsvärdet avser ett glidande medelvärde av det högsta dagliga värdet, omräknat till suspenderad halt, under en tredagarsperiod. Finns risk för överskridande av begränsningsvärdet ska sökande snarast vidta åtgärder så att halten kan innehållas.

XX Vid dumpning av K2- och K3 massor får maximala halten suspenderade ämnen som riktvärde inte överstiga 50 mg/l inklusive bakgrundshalt på ett avstånd av 100 meter från den inre delen av dumpningsområdet.

Provtagning ska ske dagligen, jämnt fördelat i vattenmassan, under tiden som grumlande arbeten pågår. Riktvärdet avser ett glidande medelvärde av den högsta uppmätta dagliga halten under en tredagarsperiod. Överskrider riktvärdet ska sökande snarast vidta åtgärder så att halten kan innehållas.

Kontroll

16. Sökanden ska senast tre månader innan de tillståndsgivna åtgärderna påbörjas, eller den kortare tid som tillsynsmyndigheten medger, ge in ett förslag till kontrollprogram för vattenverksamheten och dumpningen.

Kontrollprogrammet ska bland annat möjliggöra en bedömning om villkoren och de egna åtagandena i övrigt efterlevs. I kontrollprogrammet ska mätmetod, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetod anges. Kontrollprogrammet ska även innehålla en muddringsplan.

X2 Ett långsiktigt kontrollprogram för dumpningsplatsen ska tas fram och inges till tillsynsmyndigheten senast 6 månader efter avslutat arbete

X3. Efter utförd dumpning ska sökanden redovisa dumpade volymer och koordinater. Sökanden ska även redovisa muddermassornas sammansättning och förorening.

X4 Sökanden ska senast sex veckor innan anläggnings- och dumpningsarbete i vattnet påbörjas delge information om arbetets omfattning och tidsplan via ufs@sjofartsverket.se samt luleå@sjofartsverket.se så att sjöfarten kan informeras.

Efter anläggningsarbetet slutförts ska kajer och nya anläggningar i vattnet samt nya strandlinjer mätas in och informationen sändas till Sjöfartsverkets via ufs@sjofartsverket för revidering av sjökort och nautiska publikationer.

17. Efter slutförd muddring och dumpning ska alla ytor där bottentopografin förändrats sjömätas i enlighet med sjömätningstandard FSIS 44 samt inrapporteras till Sjöfartsverket och Transportstyrelsen.

Utredningsvillkor

U1 Under prövotiden ska sökanden i samråd med tillsynsmyndigheten undersöka föroreningsinnehållet avseende suspenderade ämnen, oljeindex, arsenik, koppar, zink, kadmium, krom, bly, PFOS, ev. andra perflourerade ämnen, PAH och PCB i det dagvatten som avleds från hamnområdet. Provtagning ska, om inget annat bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten, ske minst fyra gånger per år jämnt fördelat under den period då dagvatten finns att provta. Möjliga åtgärder och bästa möjliga reningsteknik för att begränsa föroreningsinnehållet i dagvatten samt effekter och kostnader ska redovisas.

Provtagningen ska påbörjas när det nya tillståndet tagits i anspråk och genomförs under tre år. Redovisning av utredningen och provtagningsresultat samt förslag till slutliga villkor ska lämnas in till mark- och miljödomstolen senast sex månader efter avslutad provtagning.

Provisoriska föreskrifter

P1. Resthalten mineralolja, bestämt som oljeindex (C10-C40) i utgående vatten från brunn i oljeavskiljaranläggningen, får som medelvärde av två enstaka prov för varje månad under perioden maj-oktober varje år inte överstiga 5 mg/l.

P2. Utsläpp av suspenderade ämnen i utgående vatten från sedimentationsbassänger får ej överstiga 25 mg/l. Provtagning ska ske minst en gång/månad under maj till oktober varje år.

Övrigas villkorsförslag hamnverksamheten

Länstyrelsen har föreslagit ytterligare ett villkor avseende energiförbrukning och att det meddelas delegation till tillsynsmyndigheten enligt följande. Nämnden har föreslagit att sökandens villkor 4-5 ersätts av ett gemensamt villkor 4 med alternativ formulering och har föreslagit ett tillägg till sökandens förslag om utredningsföreskrift U1.

Alternativ bullervillkor (sökandens villkorsförslag 4-5)

Buller från verksamhetsområdet (land- och vattenområdet) ska begränsas så att det utomhus vid bostadsfasad som begränsningsvärde inte ger upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer än följande.

Helgfri måndag–fredag	kl. 06.00-18.00	50 dB(A)
Lör-, sön- och helgdag	kl. 06.00-18.00	45 dB(A)
Kvällstid	kl. 18.00-22.00	45 dB(A)
Nattetid	kl. 22.00-06.00	40 dB(A)

Momentana ljud nattetid (kl. 22-06) får utomhus vid bostadsbebyggelse maximalt uppgå till 55 dBA.

Ovanstående bullernivåer får överskridas 15 gånger per kalenderår i samband med skrotlastning av HMS. Hamnen ska i miljörapporten rapportera de antal gånger som skrotlastning av HMS har genomförts under året. *När lastning och lossning som förväntas överskrida riktvärden kvälls-och nattetid ska hamnen informera tillsynsmyndigheten och närboende.*

Kontroll av bullernivåerna ska genomföras (så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller) på tillsynsmyndighetens

begäran. De angivna värdena ska då kontrolleras genom immissionsmätningar och/eller närfältsmätningar och beräkningar. Ekvivalentvärdena ska beräknas för de tider då (bullrande) verksamhet pågår.

Sökanden har motsatt sig nämndens förslag.

Nytt villkorsförslag - Energiförbrukning

Åtgärder ska i skälig utsträckning successivt vidtas för att minska energiförbrukningen och användningen av fossila bränslen. Varje år ska sökanden redovisa i miljörapporten hur de arbetar med att minska energiförbrukningen och andelen fossila bränslen samt vilka förbättringar som har åstadkommits. Tillsynsmyndigheten får vid behov föreskriva om ytterligare villkor för att minska energiförbrukningen och användningen av fossila bränslen.

Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens förslag om ett villkor om energiförbrukning.

Tillägg till utredningsföreskrift om dagvatten

Nämnden har vid huvudförhandlingen godtagit sökandens uppgift om att en översyn av oljeavskiljare ingår i prøvotidsutredningen men vidhållit att det i prøvotidsutredningen bör ingå ett ansvar för sökanden att även utreda funktionen av reningsanläggningen vid f.d. Nynäs asfaltsdepå.

Sökanden har motsatt sig att utreda reningsanläggningens funktion inom ramen för prøvotidsutredningen i detta mål.

Förslag om delegation

Länsstyrelsen har föreslagit att domstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva närmare villkor avseende:

- Efterbehandling av verksamheten och
- Minskning av energiförbrukning och användning av fossila bränslen.

Sökanden har godtagit länsstyrelsens förslag när det gäller efterbehandling av verksamheten och motsatt sig länsstyrelsens förslag om delegation i övrigt. Nämnden har inte haft någon invändning mot en delegation till dem i egenskap av tillsynsmyndighet.

Länsstyrelsens villkorsförslag för vattenverksamheten

Länsstyrelsen har föreslagit en annan halt avseende sökandens villkorsförslag 10 och en alternativ formulering av sökandens villkorsförslag 11-12 och nya villkorsförslag om fartygstrafik och grumling respektive om drivmedel under m.m. under arbetstid enligt följande. Justeringar/tillägg jämfört med sökandens förslag har angivits med kursiv stil.

Alternativt villkor 10

Länsstyrelsen har föreslagit att halten i villkor 10 bör anges till *20 mg/l* i stället för av sökanden angivna 30 mg/l.

Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens förslag.

Alternativt villkor 11

Vid muddring av K1-massor får halten suspenderade ämnen som *riktvärde* inte överstiga *50 mg/l* på ett avstånd på 100 m från *mudderverket*.

Provtagning ska ske dagligen, jämnt fördelat i vattenmassan, under tiden som grumlande arbeten pågår. Riktvärdet avser ett glidande medelvärde av den högsta uppmätta dagliga halten under en tredagersperiod. Överskrids riktvärdet ska sökanden omedelbart vidta åtgärder så att halten kan följas.

Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen förtydligat att myndigheten inte har någon erinran om ”omedelbart” i villkoret ersätts av ”snarast” i likhet med sökandens justerade förslag. Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens förslag och vidhållit sitt eget förslag.

Alternativt villkor 12

Byggbuller under anläggningstiden ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid fasad vid bostäder för permanent boende och fritidshus inte överstiger:

Helgfri måndag–fredag	kl. 07-19	60 dB(A)
Helgfri måndag-fredag	kl. 19-22	50 dBA
Lör-, sön- och helgdag	kl. 07-19	50 dB(A)
Lör-, sön- och helgdag	kl. 19-22	45 dB(A)
Samtliga dagar	kl. 22-07	45 dB(A)

Arbetsmoment som typiskt sett kan medföra momentana ljudnivåer över 70 dBA vid bostäder får inte utföra nattetid (kl. 22-07).

Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens förslag.

Nytt villkorsförslag - Fartygstrafik och grumling

I god tid innan ankommande fartygstrafik anlöper arbetsområdet (farled eller kaj) ska arbeten planeras, flyttas eller avbrytas eller andra lämpliga skyddsåtgärder vidtas för att begränsa grumling och vidare spridning till omgivande vattenområden.

Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens förslag.

Nytt villkorsförslag – Drivmedel m.m. under arbetstiden

Vid arbeten i eller i omedelbar närhet till vattenområdet ska fordon och arbetsmaskiner ha omedelbar tillgång till saneringsutrustning. Förvaring av petroleumprodukter ska ske på hårdgjord yta och vid tankning ska risken för läckage till vatten minimeras.

Nämnden har instämt med länsstyrelsens förslag. Sökanden har godtagit länsstyrelsens förslag om domstolen anser att villkoret är behövligt.

Länsstyrelsen villkorsförslag för dumpning och kontroll

Länsstyrelsen har föreslagit alternativ formulering av sökandens villkorsförslag 14 och 15 samt XX och X3. Justeringar/tillägg jämfört med sökandens förslag har angivits med kursiv stil nedan.

Alternativ formulering villkor 14

Dumpning av K3, K2- och första halvmeteren av K1-massor ska ske innanför tät siltgardin som når till nivå -25, och med försiktig utläggning *med miljöskopa*. K3- och K2-massorna ska placeras underst inom dumpningsområdet och täckas med K1-massor.

Siltgardinens funktion ska kontrolleras dagligen under tid då dumpning sker. Kontroll ska ske genom okulär inspektion *längs med hela siltgardinens sträckning och med mätningar på ett maximalt avstånd på 20 meter från siltgardinen*.

Om kontrollen indikerar att siltgardinens funktion är nedsatt ska dumpningen omedelbart avbrytas. Arbetet får återupptas förs när siltgardinens funktion är återställd.

Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens förslag. Länsstyrelsen har överlämnat åt domstolen att avgöra om det är lämpligare att ange ”med skopa” i stället för ”miljöskopa”. Nämnden har instämt med länsstyrelsens förslag.

Alternativ gemensam formulering av villkor 15 och XX

Vid dumpning av K1-massor får halten suspenderade ämnen som *riktvärde* inte överskrida *50 mg/l* på ett avstånd av 100 meter utanför dumpningsområdet.

Vid dumpning av K2- och K3 massor får *halten suspenderade ämnen till följd av dumpningen inte överstiga 50 mg/l på ett avstånd av 100 m från siltgardinen*.

Mätning ska ske dagligen under tiden som dumpningen pågår. Riktvärdet avser ett glidande medelvärde av den högsta uppmätta dagliga halten under en

tredagarsperiod. Överskrids riktvärdet ska sökanden snarast vidta åtgärder så att halten kan följas.

Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens förslag. Nämnden har instämt med länsstyrelsens förslag.

Alternativ formulering av sökandens villkor X3

Sökanden ska senast den 1 februari redovisa volymer och koordinater för de massor som dumpades under förgående år. Redovisningen ska även innehålla information om muddermassornas sammansättning och föroreningsinnehåll samt havsbottens sammansättning på dumpningsplatsen.

Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens förslag

Förslag om delegation till tillsynsmyndigheten (vattenverksamhet och dumpning)

Länsstyrelsen har föreslagit att domstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva närmare villkor avseende:

- Avskärmning av muddringsområdena.
- Kontroll av siltgardinen vid dumpningsområdet.
- Kontroll av eventuell avskärningsanordning vid muddringsområdena.
- Provtagning/mätning av suspenderande ämnen/turbiditet vid muddringsområdena och dumpningsområdet.

Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens förslag om delegation.

ANSÖKAN

Skellefteå kommun har under målets handläggning justerat ett antal uppgifter som lämnats i ursprungliga ansökan. Nedan lämnas en sammanfattande redogörelse över vad sökanden har angett i ansökan och i senare kompletteringar innan kungörelse av ansökan. Så långt möjligt återges den reviderade versionen innan kungörelse av ansökan. Figurer och kartor som redogörs för nedan är översiktsbilder för läsbarhet och inte garanterat skalnlaga.

Skellefteå kommun har i tillståndsansökan med tillhörande bilagor inledningsvis delat in muddermassorna i fem klasser och redovisat föroreningsinnehållet.

Sökanden har i kompletteringar av ansökan (innan kungörelse) gjort en kompletterande indelning av muddermassor och dess motsvarighet.

K1	Motsvarar Klass 1-3 i ansökan
K2	Motsvarar Klass 4 i ansökan
K3	Motsvarar Klass 5 i ansökan

Så långt som möjligt återges båda klassificeringarna som sökanden använt sig av vid redogörelse för ansökan.

Bakgrund – Hamnens utveckling

Skellefteå kommun expanderar i snabb takt. Flera tusen nya arbetstillfällen skapar nya logistikmönster för både människor och gods. Den planerade utbyggnaden av Port of Skellefteå utgör en del i genomförandet av denna samhällsomställning. Port of Skellefteå är idag en del av övre Norrlands transportsystem och en viktig aktör för regionens näringsliv och konkurrenskraft.

Hamnen behöver utvecklas för att kunna tillgodose det ökade behovet av sjötransporter till området. Trenden är att fartyg blir allt större vilket ställer nya krav på hamnarna. Skellefteå kommun har konstaterat att befintliga upplagsytor och djupgående inom befintligt hamnområde är för små respektive för grunda för att möta framtidens behov. Framförallt krävs längre och djupare kajer samt förbättringar av farlederna. Större fartyg innebär en ökning av den totala godsmängden och, i mindre omfattning, antal anlop.

Port of Skellefteå har en väl utbyggd infrastruktur med väg och järnväg vilket innebär att en ökad hamncapacitet med fördel görs genom en expansion av den befintliga hamnen. Samverkan behövs mellan sjö och väg/järnväg

I Skellefteå kommuns utvecklingsstrategi för 2030 anges att Port of Skellefteå ska utvecklas för att effektivt hantera industrinäringens behov av godstransporter, genom flexibilitet och ett ständigt fokus på hur olika transportslag samverkar. I Port of Skellefteå utvecklingsplan för åren fram till 2030 är målet att skapa nya ytor och ny djup kaj, erbjuda nya tjänster, utveckla intermodaliteten, där sjöfarten är en del av en kedja där omlastningsmomentet till lastbil och järnväg är väsentligt samt automatisera och energieffektivisera operativa enheter. Det innebär både ny- och reinvestering i maskiner, elektrifiering, nya digitala verktyg och automatiseringsutveckling för att nå målet om en utsläppsfri verksamhet.

En stor del av godstrafiken till utlandet sker idag till sjöss. Hamnen är därför en naturlig logistisk knutpunkt för det lokala näringslivet, då den ger förutsättningar för snabb, effektiv lasthantering för alla transportslag och konkurrenskraftiga lagringsmöjligheter. Den ansökta expansionen är en viktig del i att skapa möjligheter för hållbar godshantering och därmed bidra till utsläppsminskningen från inrikestransporterna men också en del i att skapa arbeten och tillväxt i norra Sverige.

I dagsläget finns fyra kajer i hamnen - Handelskajen och Jubileumskajen på den södra sidan om Kallholmsfjärden, och Cementakajen och Oljekajen på den norra sidan, se figur 3, teknisk beskrivning (bilaga A). De huvudsakliga landområden som hamnen nyttjar idag ligger på södra sidan om Kallholmsfjärden.

Skellefteå kommun har i tidigare domar fått tillstånd att uppföra nya upplagsytor på norra sidan av Kallholmsfjärden. Uppförandet av dessa upplagsytor har påbörjats och beräknas vara färdiga under 2022. För att kunna nyttja dessa upplagsytor fullt ut planeras det nu att anläggas en ny kaj som ansluter till upplagsytorna. De planerade förändringarna medför att muddring krävs för anläggande av ny kaj på norra sidan om Kallholmsfjärden. Muddring av farleden krävs också på norra sidan för att fartyg av större slag ska kunna anlöpa den nya kajen samt av farleden i södra delen av hamnbassängen och vid Näsgrundet för att skapa säkrare farleder. Dessutom planeras kompletterande muddring att utföras vid Cementakajen och Oljekajen. I och med att godshanteringen i hamnen förväntas öka och nya ytor tas i anspråk förväntas den hanterade godsvolymen i hamnen öka jämfört med den idag tillståndsgivna.

Gällande tillstånd

För hamnverksamheten finns tillstånd enligt 9 kapitlet miljöbalken meddelat 2007-02-09 av Länsstyrelsen Västerbotten (ärende 551-3733-2005), med tillhörande två beslut för uppskjutna frågor (uppskjuten fråga om hantering och behandling dagvatten, ärende 551-4153-2009, 2009-12-18 samt uppskjuten fråga om slutliga villkor för utsläpp av oljeförorenat vatten, ärende 551-453-2013, 2014-02-06). Den hanterade godsvolymen får enligt tillståndet uppgå till maximalt 1 miljon ton per år. Tillståndet innefattar även förlängning av den så kallade Jubileumskajen med tillhörande yta för hamnverksamhet på hamnens södra sida

Två tillstånd har meddelats för utfyllnad i vatten inom fastigheten XXX (mål M 106-00, etapp 1, meddelad 2001-03-27 och mål M 54-01, etapp 2, meddelad 2001-09-04). Tillståndsgivna arbeten har utförts.

För att skapa en djupare kaj behöver land fyllas ut på norra sidan av Kallholmsfjärden och farleden muddras. Den 8 september 2017 meddelade mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt tillstånd att muddra längs kajerna och i farleden utanför kajerna på södra sidan av Kallholmsfjärden och för att på den norra sidan av Kallholmsfjärden anlägga vall och fylla denna med muddermassor (mål M 1336-15).

När Northvolts etablering och nya behov uppstod ansöktes om ytterligare tillstånd för utfyllnad för att snabba på utvecklingen mot ett djupare kajläge med bra lagringsmöjligheter. Den 28 maj 2018 meddelade samma domstol tillstånd att muddra för och anlägga vallar samt att fylla dessa med muddermassor och järnsand (mål M 3044-15). Dessa åtgärder avsågs genomföras i tre etapper, 1-3. I dagsläget planeras enbart att bygga ut etapp 1 och 3.

Arbete med anläggande av de tillståndsgivna åtgärderna påbörjades i slutet av år 2019 och beräknas till stora delar vara färdigställda år 2021. Delar som kan

kvarstå att utföra, när här ansökt verksamhet beräknas påbörjas under 2022, är muddring av morän i farleden samt utfyllnad innanför den östra vallen etapp 3.

Prövningens omfattning

Ansökan omfattar ansökan om nytt tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken för befintlig och utökad hamnverksamhet. Hamnen medger trafik för fartyg med en brutto-dräktighet på mer än 1 350 (verksamhetskod 63.10). Planerad hamnverksamhet framgår av domsbilaga 1.

Ansökan omfattar även tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken för utfyllnad inom vattenområde och anläggande av kaj samt muddring och sprängning i vattenområde

Slutligen omfattar ansökan dispens från dumpningsförbudet i 15 kap. miljöbalken för dumpning av muddermassor till havs.

När det gäller ansökningar om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken prövas dessa av mark- och miljödomstolen. Däremot är det Miljöprövningsdelegationen som prövar ansökningar om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken förutsatt att den ansökta verksamheten utgör en s.k. B-verksamhet. Länsstyrelsen prövar också ansökningar om dispens från dumpningsförbudet i 15 kap. miljöbalken. Mark- och miljödomstolen har dock möjlighet att sampröva ansökningarna enligt 9, 11 och 15 kap. miljöbalken som har ett samband med varandra.

Om tillstånd för hamnverksamhet ges i enlighet med ansökan kan tidigare hamntillstånd upphävas.

Den ansökta verksamheten

Hamnverksamheten

Sökanden, genom Port of Skellefteå, ombesörjer drift och underhåll av hamnens anläggningar, farledsutmärkning och isbrytning. Hamnen sköter avfallshämtning, spilloljehantering samt leverans av färskvatten till inneliggande fartyg. Hamnens ansvar för den olje- och kemikaliehantering som bedrivs avgränsas av ägande av oljekajen samt ledningar till respektive depås tomtgräns. Hamnen ansvarar för lastning och lossning till/från fartyg när hamnens egna kranar används i södra hamnen. Övrig lossning och lastning ansvarar respektive bolag för. Merparten av godshanteringen bedrivs av ShoreLink.

Den planerade hamnverksamheten omfattar nuvarande hamnverksamhet och planerad utökad hamnverksamhet på framförallt norra sidan av Kallholmsfjärden. Det norra hamnområdet planeras utökas med ett antal nya ytor för upplag och logistik. Godsvolymen kommer därmed kunna utökas jämfört med befintliga förhållanden. En successiv utbyggnad av ytorna kan komma att ske. En del av ytorna kan komma att hyras ut till andra verksamhetsutövare.

I det södra hamnområdet bedöms i huvudsak samma typ av gods som hanteras idag hanteras, men godsvolymer kommer att öka. Verksamheter kan också komma att flyttas mellan södra hamnområdet och nya norra hamnområdet.

Efter utökningen av hamnverksamheten uppskattas godsmängden i hamnen i framtiden bli upp mot 2 miljoner ton per år för den samlade hamnverksamheten på södra och norra hamnområdet. Antal anlöp uppskattas till ca 300 till 500 stycken per år, beroende på typ av gods och storlek på fartyg. Godsmängderna till och från hamnområdena beräknas på kort sikt att öka till ca 1,4 miljoner ton per år. Mängden gods bedöms variera mellan olika år och möjligheter finns till framtida förändringar och utbyggnader.

Drifttiderna i hamnen planeras vara desamma som i dagsläget, normalt sett kl. 06.30-20.00, men ibland även till kl. 23 beroende på verksamhet. Vid enstaka tillfällen per år krävs arbete dygnet runt för att lasta och lossa stora fartyg.

Anläggande av kaj samt utfyllnad och erosionsskydd

En ny pådäckskaj planeras på den norra sidan av Kallholmsfjärden, utanför området med vallar och utfyllnad som är under anläggande. Den planerade kajen utgörs av en kombinerad container- och bulkkaj konstruerad som en däckskaj. Ytan på kajen planeras bli ca 250–275 m lång och ca 35–40 m bred. För att skydda de utfyllnader som håller på att anläggas i enlighet med tidigare tillstånd samt att ge en motkraft för hamnplanens belastning behöver ytterligare utfyllnader göras och erosionsskyddet kompletteras. Erosionsskyddet, bestående av sprängsten, anläggs på den redan tillståndsgivna hamnplanen som är under anläggning. Totalt utgörs utfyllnaderna och erosionsskyddet av ca 25 000 m³ bergmaterial.

Kajdäcket planeras bestå av prefabricerade betongplattor alternativt ett platsgjutet betongdäck som vilar på ett balksystem ner till pålar. Pålarna kommer antingen att vara i betong eller stål och injekteras fast i berg eller infästas med bergskor. Pålarna förses med isskydd. För att ta upp horisontal krafterna från fartygen förses däckskajen med ett förankringssystem med ankarplattor på landsidan. Den nya kajen förses med ett fendersystem samt pollare med jämna mellanrum.

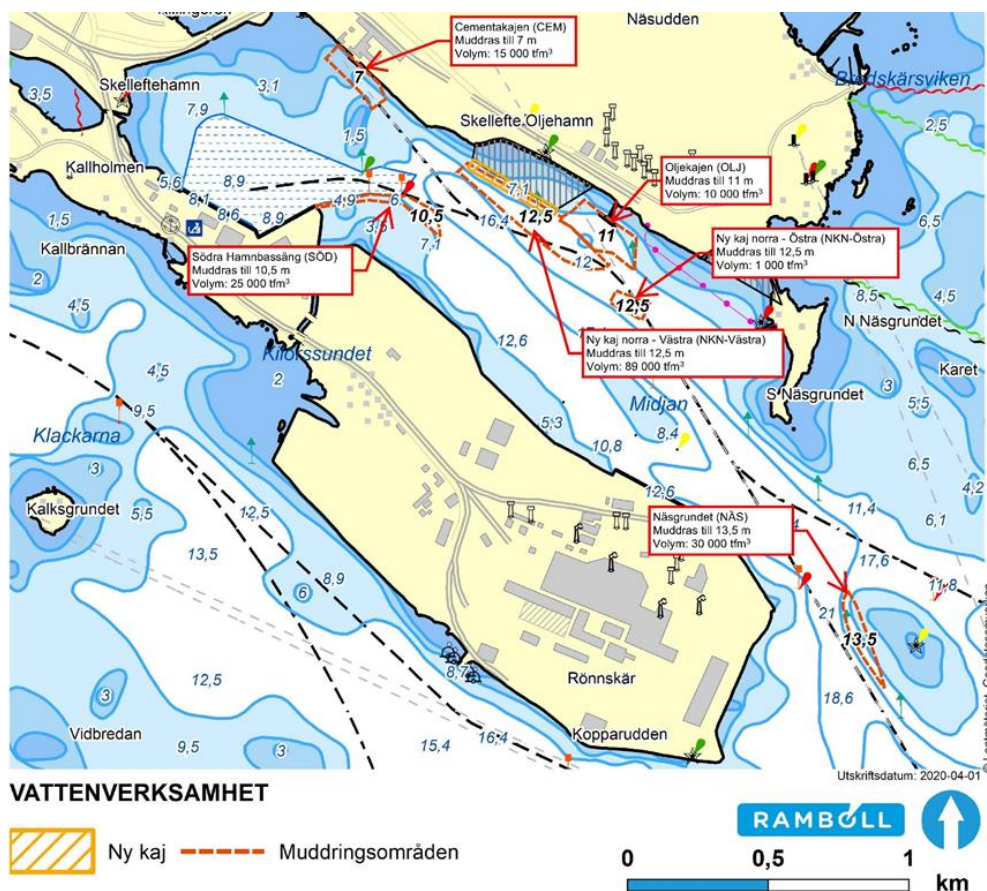
Muddring

Områden och volymer

Muddring planeras i olika områden:

- muddring för nya norra kajen samt utökning/breddning och fördjupning av farleden i norra delen av hamnbassängen,
- muddring för breddning av farleden vid inloppet till hamnbassängen i Näsgrundet,
- muddring för breddning av farleden i södra delen av hamnbassängen,
- kompletterande muddring vid Cementakajen, och
- kompletterande muddring vid Oljekajen.

Av översiktskartan framgår beteckningar för samtliga muddrområden och ungefär storlek av respektive yta samt muddringsvolym.

Figur Översiktskarta planerad vattenverksamhet, bilaga C1 ingiven av sökanden den 7 maj 2021.

I norra delen av hamnbassängen planeras utökning/breddning och fördjupning av farleden att ske för att fartyg med djupgående på 11 m ska kunna anlöpa den nya norra kajen. Muddring behöver utföras ned till ett ramfritt djup av 12,5 m. Idag är det som grundast 8 m i området. Muddring för kaj och farled sker i två områden i Kallholmsfjärden. Det ena området ligger utanför den nya planerade kajen på den norra sidan av Kallholmsfjärden och det andra området ligger strax öster om detta. I nya norra hamnen kommer det behöva ske lossställning (sprängning) av berg.

Muddring behöver ske av farleden vid inloppet till hamnbassängen i Näsgrundet för att skapa en säkrare passage in till Kallholmsfjärden. Området har idag ett djup som varierar mellan 9 och 13,5 m. Muddring planeras ned till ett ramfritt djup av 13,5 m med hänsyn till att fartyg med ett djupgående på 12 m ska kunna anlöpa Ronnskärs kaj.

I södra delen av hamnbassängen behöver farleden breddas så att fartygen i den inre delen av farleden ska få ett erforderligt manövreringsutrymme, och så att fartyg kan anlöpa Jubileumskajen även när andra fartyg ligger vid den nya norra kajen. Ett bredare inlopp skapas genom muddring till ett ramfritt djup om 10,5 m. Området som ska muddras ligger i anslutning till den del av farleden som tidigare tillståndsprövats.

Vid Cementakajen planeras kompletterande muddring ned till ett ramfritt djup av 7 m för att fartygen ska kunna anlöpa in till kaj. Delar av området är tidigare muddrat ner till 7 m.

Vid Oljekajen planeras kompletterande muddring ned till ett ramfritt djup av 11 m för att fartygen ska kunna komma in till kaj. Området är sedan tidigare muddrat till ett djup av 10,5 m.

Muddringsteknik

Vid muddringsarbeten används den teknik som är mest lämplig för aktuella massor och för att innehålla krav på t ex grumlingsspredning eller genomförandetid beroende på förhållandena i det aktuella fallet. Planerad metod för muddring är grävuddring. Grävuddring har flera fördelar framför suguddring, som kräver att botten rensas på föremål som utgör muddringshinder. Erfarenheter visar tydliga begränsningar med suguddring och ofta innebär tekniken ökade grumlingsnivåer jämfört med grävuddring. Suguddring resulterar också i mycket lösa muddermassor, där kohesionen som finns i sedimentet förstörs, vilket ökar grumlingen vid dumpning. Det är inte möjligt eller lämpligt att låsa sig vid ett tekniskt utförande utan detta bör vara något som fastställs i samråd med entreprenören som engageras. Miljöaspekter regleras på annat sätt, genom t ex grumlingsvillkor eller tider för genomförande och hantering av förorenade material. Frysmuddringstekniken används mycket sällan och är en metod som är användbar för mindre saneringar under speciella omständigheter och inte i detta projekt.

Skyddsåtgärder

För muddring av förorenade muddermassor planeras miljököpa eller motsvarande teknik användas.

Sökanden är tveksam till värdet av skyddsåtgärder i form av siltgardin eller bubbelridåer vid muddring sett till den erfarenhet som finns rörande grumlingsspredning samt avsaknad av direkta skyddsvärden i det område som kan påverkas samt villkorsförslagen i ansökan.

Genomförandetid

Avsikten är att inleda muddringsarbeten under maj 2022 och den beräknade genomförandetiden är 5-7 månader. Ur såväl genomförandeperspektiv som miljömässigt är bedömningen att projektet bör genomföras under en sammanhållen period. Muddringen styrs av behovet av att inledningsvis avlägsna mjukare mer förorenade massor för att lägga dessa underst inom dumpningsområdet, och därefter sker muddring av morän och övriga material. Mellanlagring av muddermassor är inte aktuellt.

Klassificering av muddermassor

Sökanden har redovisat förhållandevis utförlig information rörande massornas egenskaper och föroreningsinnehåll, inklusive lakteter, och gjort en klassificering utifrån vedertagna riktvärden.

Ett stort antal prover tagits på aktuella muddermassor. Sökanden har jämfört föroreningshalterna i massorna med SGU:s riktvärden för organiska föroreningar medan Naturvårdsverkets riktvärden för metaller har använts, vilket får anses vara sedvanliga och lämpliga bedömningsgrunder. Effektbaserade riktvärden har inte använts av anledningen att det bl.a. det saknas effektbaserat gränsvärde för arsenik och detta är det ämne som förekommer i högst föroreningshalt. Indelningen av muddermassorna utifrån klass 1-3 och 4-5 ger dock likvärdiga resultat som en indelning efter effektbaserade jämförvärden. Möjligen skulle några prover som är klass 4 i första hand p.g.a. dess blyinnehåll ha blivit klassade som ”rena” enligt de effektbaserade jämförvärdena.

Klass	As mg/kg	Cd mg/kg	Cr mg/kg	Cu mg/kg	Hg mg/kg	Ni mg/kg	Pb mg/kg	Zn mg/kg	TBT µg/kg
Klass I	<10	<0,2	<40	<15	<0,04	<30	<25	<85	
Klass II	10-17	0,2- 0,5	40-48	15-30	0,04- 0,12	30-45	25-40	85- 128	<1
Klass III	17-28	0,5- 1,2	48-60	30-50	0,12- 0,4	45-66	40-65	128- 204	1-19
Klass VI	28-45	1,2-3	60-72	50-80	0,4-1	66-99	65- 110	204- 357	19-55
Klass V	>45	>3	>72	>80	>1	>99	>110	>357	≥55
Effektbaserat gränsvärde		2,3		52			120		1,6

Tabell 1. Jämförelse mellan de effektbaserade jämförvärdena och avvikelseklassning enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för miljökvalitet kust och hav (NV rapport 4914, 1999).

Klassificering av massorna utifrån kriterierna för farligt avfall har ingen betydelse för sökandens beslut att undvika hantering på land, men däremot sulfidhalten har varit ett tungt vägande skäl till att en lokal deponering på land avfärdats. Avvattning av muddermassorna inför transport på land skulle också medföra risk för oxidation och utlakning av metaller. De haltnivåer som tagits fram för farligt avfall, av Avfall Sverige, är vidare framtagna för torra jordmassor och i annat syfte och det kan ifrågasättas om de är relevanta för bedömning av riskbilder förenade med muddermassor.

Sökanden har klassificerat muddermassorna och redovisat föroreningsinnehållet utifrån Naturvårdsverkets bedömningsgrunder. För att på ett tydligare sätt relatera till bakgrundshalter inom området för ämnena As, Pb, Cu och Hg, har en kompletterande indelning av muddermassorna skett i kategorierna K1-K3. För As, Pb, Cu och Hg används platsspecifika haltnivåer och för övriga ämnen används SGU:s och NVV:s klassindelning.

- K1 - Muddermassor som kan dumpas utan särskilda restriktioner. Halterna motsvarar klass 3 eller lägre enligt Naturvårdsverket (1999) och TBT-halt lägre än 19 µg/kg TS (dvs. klass 3 eller lägre enligt SGU, 2017).
- K2 - Muddermassor som till följd av sitt föroreningsinnehåll kräver särskild hantering (täckning i dumpningsområdet). Halterna i massorna motsvarar klass

4 eller lägre enligt Naturvårdsverket (1999) eller TBT-halt lägre än 55 µg/kg TS, med undantag för följande maximala halter:

- Arsenik 350 mg/kg TS
- Bly 150 mg/kg TS
- Koppar 150 mg/kg
- Hg 2,5 mg/kg TS.

Maximala föroreningshalter i K2 muddermassorna underskrider under de högsta halterna som förekommer på havsbotten i Skelleftebukten, inom dumpningsområdet samt omgivande bottensediment.

- K3 - Muddermassor som innehåller föroreningshalter som överstiger kriterierna för K2.

Total mängd muddermassor

Den totala mängden muddermassor som beräknas uppkomma ligger i storleksordningen 170 000 tfm³ (teoretisk fast volym), detta är inklusive övermuddring för att säkerställa nödvändig marginal till fastställt ramfritt djup samt en tillagd säkerhetsmarginal för att beakta andra osäkerheter. Av dessa massor kommer 145 000 tfm³ från breddning av farled och nya norra kajen och 25 000 tfm³ från den kompletterande muddringen vid Cementakajen och Oljekajen.

Ungefär 28 500 tfm³ av muddermassorna beräknas utgöra klass 5-massor, och 141 500 tfm³ beräknas utgöra klass 1–4-massor. Av dessa är ca 10 000 tfm³ klass 4-massor. Indelningen i klass K1-K3 resulterar i att mängden massor med den högsta föroreningsgraden uppgår till cirka 13 000 tfm³ (K3) och mängden K2-massor till cirka 25 000 tfm³.

Sprängning

I norra området kommer losshållning (sprängning) av cirka 2 000 tfm³ berg behöva utföras. Det kan även komma att bli aktuellt att losshålla hård morän. Losshållningsarbeten i vatten kommer troligen att ske från plattform. En borrplan och riskanalys tas fram i projekteringsskedet och innan arbetena med losshållning startar. Berget som sprängts kan t.ex. komma att användas för utfyllnad utanför befintlig vall eller komma att krossas till erforderlig fraktion på plats med mobil krossningsanläggning. Krossmaterialet kan användas som fyllnadsmassor i framtida terminaltytor.

Dumpning

Dumpning av muddermassorna (170 000 tfm³) planeras ske i en djuphåla mellan Kalksgrundet och Tällgrundet, ca 8 km sydöst om hamnområdet. Den planerade dumpningsplatsen utgörs av en 27,5 m djup djuphåla, ca 17 m djupare än omgivande bottnar, kringgärdad av naturliga trösklar på ett djup av 23 m. Över djuphålan går en inseglinglinje mot Bureå fritidshamn samt Sävenäs och inloppet till Skellefte älv. Dumpningsområdet framgår av domsbilaga 3.

Merparten av dumpningen planeras ske från bottentömmande pråmar som bogseras till dumpningsområdet.

Avsikten är att placera de mest förorenade massorna motsvarande K3, underst inom dumpningsområdet, försiktigt på botten av djuphålan. Placering kommer att ske genom utpumpning via rörsystem, utplacering med miljöskopa eller ett annat system där massorna kan placeras ut på motsvarande sätt. Dessa massor täcks sedan med ett lager av K2 (cirka 1 meter) och slutligen K1 (ca 2 meter rena massor).

Höjdsystem och fixpunkt

De höjduppgifter som förekommer i ansökan hänför sig till Rikets höjdsystem år 2000 (RH 2000). För angivelser i plan används referenssystemet Sweref 99 20 15. Föreslagen fixpunkt redovisas i den tekniska beskrivningen.

Lokalisering

Den miljöfarliga verksamheten (hamnverksamhet) rör ansökan en utökning av verksamheten i förhållande till befintlig hamnverksamhet. Det är inte praktiskt möjligt att förlägga Port of Skellefteå någon annanstans, därför har en alternativ lokalisering av hamnverksamheten inte utretts.

Den nya kajen som ska anläggas har den valda lokaliseringen mot bakgrund av att fartyg ska kunna manövrera i hamnen och att större fartyg ska kunna lägga till vid den nya kajen. Utgångspunkten har varit att minimera behovet av muddring. Utifrån dessa synvinklar har den valda lokaliseringen bedömts vara den mest ändamålsenliga.

Planbestämmelser

Översiktsplan

Nuvarande och planerade verksamhetsområden för Port of Skellefteå är i Skellefteå kommuns fördjupade översiktsplan för östra delen av Skelleftehamn utpekade med markanvändningen hamn och/eller industri, bortsett från området längst i öster, vid Näsgrundet, som är utpekade för tekniska anläggningar.

Figur 26 ur sökandens miljökonsekvensbeskrivning. Fördjupad översiktsplan för östra delen av Skelleftehamn.

Hamnområde betecknas med V och tekniska anläggningar med E. Beteckningen J står för markanvändning industri.

I området längst österut mot Näsgrundet avviker planerad verksamhet delvis från översiktsplanens förslag till markanvändning.

Huvuddelen av planerad muddring i hamnbassängen och farleden kommer utföras inom den fördjupade översiktsplanens områden för vattenområde (W) och inom riksintresse för hamn.

Detaljplaner

Området för sökt verksamhet omfattas av flera detaljplaner.

För östra delen, vid Näsgrundet, finns Förslag till stadsplan för ett område vid Näsgrundet fastställd 1969-08-28.

För hamnområdet i norra delen av Kallholmsfjärden finns Förslag till ändring och utvidgning av stadsplan för ett område vid siporexfabriken, fastställd 1968-08-01, och Förslag till ändring och utvidgning av stadsplan för ett område vid oljehamnen fastställd 1974-03-25.

För hamnområdet i södra delen av Kallholmsfjärden finns Detaljplan för södra hamnen, antagen 2001-02-05.

Den föreslagna anläggningen av kaj, som ska ansluta till tillståndsgivna upplags- ytor, är huvudsakligen belägen inom vattenområde (V) i gällande detaljplaner. En liten del av kajen ligger utanför nuvarande detaljplanelagt område. En ny detaljplan för hamnens verksamhetsområde på norra sidan har påbörjats av kommunens planavdelning.

Riksintressen

Ett flertal riksintressen finns inom eller i närheten av de områden som är aktuella för ansökan.

Riksintressen för kommunikation enligt 3 kap 8 § finns i och vid Port of Skellefteå. Hamnen är av riksintresse då den ingår i det transeuropeiska transportnätverket (TEN-T). TEN-T är ett nätverk som kopplar samman olika transportslag för att skapa en infrastruktur i Europa.

Det finns två farleder av riksintresse som går in till Kallholmsfjärden och Port of Skellefteå. Parallellt löper väg 372 och en järnväg ut mot Boliden Rönnskär på den södra sidan av Kallholmsfjärden, båda dessa är av riksintresse.

Kustområdet Skellefteå skärgård är utpekad som riksintresse för yrkesfisket enligt 3 kap. 5 § miljöbalken. Området är utpekad som ett fångstområde för lax, sik och siklöja. Det finns ett fåtal aktiva yrkesfiskare i området för riksintresset. Fisket sker framförallt mellan april och november. Var yrkesfisket bedrivs är starkt kopplat till vilka som är aktiva och var de har arrenderade fiskevatten. I Kallholmsfjärden där Port of Skellefteå är lokaliserat sker inget yrkesfiske.

I kustområdet med början söder om Skelleftebukten finns ett område utpekad som riksintresse för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap 6 § miljöbalken, Lövångerskusten. Området beskrivs som ett typiskt västerbottniskt kustlandskap kraftigt exponerat mot Bottenviken. Området har riksvärden som består av myrkomplex, sjöar, fauna samt olika värden för geovetenskapen. Lövångerskusten har särskilt goda förutsättningar för natur- och kulturupplevelser, båtliv, fritidsfiske, fågelskådning, paddling, strövande och turåkning på skidor.

Ingen påverkan av betydelse bedöms uppkomma på dessa riksintressen

Skydd av områden

Ingen påverkan av betydelse bedöms uppkomma på områden som skyddats enligt 7 kap. miljöbalken. Strandskyddet är i gällande detaljplaner upphävt inom hela hamnområdet.

Hantering av muddermassor och val av dumpningsplats

Sökanden har analyserat alternativ hantering av uppkomna muddermassor utifrån avfallshierarkin och alternativutredningen.

Sökanden har utvärderat och jämfört olika metoder för att omhänderta de muddermassor som uppstår i projektet utifrån massornas egenskaper och de regler och riktlinjer som gäller för hantering av avfall. Bergrum skulle medföra en begränsning för framtida exploatering. Transport av muddermassor med båt till exempelvis Umeå kräver först avvattning, vilket är utrymmeskrävande. Frågan om att ta hand om de mest förorenade sedimenten på land genom avvattning och därefter transport till extern anläggning har ytterligare övervägts och utretts. Även om detta bedömts som tekniskt möjligt uppgår enbart kostnaden för avvattning till minst 3,5 Mkr och därefter tillkommer kostnad för transport och slutligt omhändertagande. Alternativet har inte bedömts som fördelaktigt varken ur miljö- eller ekonomiskt perspektiv

Efter att ha konstaterat att dumpning är det bästa alternativet för hantering av muddermassorna valdes inledningsvis sex potentiella dumpningsområden ut för vidare utredning. För dessa potentiella dumpningsområden undersöktes ackumulationsförhållanden, riksintressen, naturvärden och påverkan på sjöfart. För de två områden med störst potential undersöktes även bottenfauna och sediment, och en botten scanning och fördjupad utvärdering gjordes för att kunna avgränsa dumpningsområdet. En sammanvägd bedömning har gjorts för de olika kriterierna föroreningsituation, sjöfart, yrkesfiske, närhet till land och grunda områden, lek-områden för fisk samt batymetri. Utifrån denna bedömning anses den sökta dumpningsplatsen vara den mest lämpliga. Det planerade dumpningsområdet är beläget ca 8 km sydost om Port of Skellefteå, nordost (NO) om Kalksgrundet.

I fråga om alternativa dumpningsområden anser sökanden det snarast som lämpligt att använda aktuellt område som redan idag är påverkat av motsvarande ämnen och inte att söka efter områden längre bort av denna anledning. Undersökningarna har

visat att sediment i hela bukten uppvisar halter över klass 5 för flertalet grundämnen. Exempelvis finns Arsenik naturligt i sediment runt Bottenviken.

Det finns ett antal sätt att åstadkomma en säker täckning av förorenade sediment. I föroreningshalterna i den allra största delen av det dumpade materialet är lägre än bakgrundshalterna och det är inte rimligt ur kostnadssynpunkt eller motiverat av miljöskäl att föreskriva krav på täckning med avancerad teknik eller tillsats av exempelvis biokol. Sådana metoder används i situationer när erforderlig täckning inte kan åstadkommas på annat sätt.

Samrådsprocessen

Eftersom hamnverksamhet alltid antas medföra betydande miljöpåverkan har inget särskilt undersökningssamråd genomförts. I tillståndprocessen genomfördes ett avgränsningssamråd genom ett möte den 22 oktober, 2019 med kommunen och Länsstyrelsen i Västerbottens län. Allmänheten, företag, organisationer och myndigheter har under perioden 16 november till 13 december 2019 haft möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter på planerade verksamheter. Inkomna synpunkter har sammanställts i en samrådsredogörelse.

Sökanden gör gällande att de fullgjort vad som i 6 kap. miljöbalken stadgas om samråd för tillståndspliktig verksamhet i de fall en specifik miljöbedömning ska göras. En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats och bifogats ansökan.

Rådighet

Den vattenverksamhet som omfattas av ansökan berör främst fastigheten XXX, vilken ägs av sökanden. Sökanden har därmed erforderlig rådighet enligt 2 kap. 2 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamheter över berört vattenområde.

En mindre del av muddringsarbetena planeras utföras inom outrett vattenområde som sannolikt utgör allmänt vatten. Eftersom muddringsarbetena utgör vattenverksamhet som behövs för allmän hamn har sökanden enligt 2 kap. 4 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamheter rådighet för att utföra muddringsarbetena.

Även dumpningsområdet är lokaliserat till outrett vattenområde som sannolikt utgör allmänt vatten. Enligt sökandens uppfattning är rådighet inte en processförutsättning för prövningen av dumpningsdispens, eftersom dumpning inte utgör vattenverksamhet. Liksom gällande muddringsarbetena är sökanden dock medveten om att nyttjanderätt krävs innan dumpning påbörjas. Området för planerad dumpning utreds av Lantmäteriet.

För att fastställa vilka fastigheter som vattenverksamheten kan komma att beröra har en särskild lantmäteriutredning gjorts. Av utredningen framgår att området med största sannolikhet utgör allmänt vatten och enligt sökandens mening utgör området allmänt vatten. Sökanden har inhämtat rådighetsmedgivande från Kammarkollegiet.

Miljökonsekvenser

Skellefteå kommun har låtit upprätta en miljökonsekvensbeskrivning. I denna redovisas den tillståndssökta miljöfarliga verksamhetens och vattenverksamhetens inverkan på människors hälsa och miljön. Sökanden hävdar, med hänvisning till det ovan anförda, miljökonsekvensbeskrivningen och övriga utredningar, att den påverkan den tillståndssökta verksamheten kan få på människors hälsa och miljö får anses acceptabel.

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår sammanfattningsvis följande avseende de viktigaste miljöeffekterna.

Hamnverksamhet

Dagvatten och oljeavskiljarsystem

Planerad hamnverksamhet kan påverka naturvärden i vattenområde genom t.ex. ökning av utsläpp i form av bland annat suspenderade ämnen och olja via dagvattnet.

Där det är praktiskt möjligt avleds idag dagvatten från hårdgjorda ytor i södra hamnområdet till sedimenteringsbassäng, där det renas innan det släpps till havet. Dagvatten från övriga ytor renas i dagvattenbrunnar med sandfång för avskiljning av suspenderande ämnen innan det avleds till havet.

I norra hamnen infiltrerar och avrinner merparten av dagvatten idag diffust över markområdena och ut mot fjärden, förutom runt oljehamnen där ett system för dagvatten och oljeskiljning finns. De befintliga dagvattensystemen i norra hamnen är dimensionerade för ett 2-års-regn.

Planerad hamnverksamhet innebär en utökning av mängden dagvatten, inklusive oljeförorenat avloppsvatten och spillvatten inom främst norra delen av hamnområdet då verksamhetsytorna och verksamheten i hamnen utökas och ytor hårdgjorts. Eftersom det är samma typ av verksamhet som kommer att bedrivas inom hamnområdet även fortsättningsvis bedöms dock halterna i utgående dagvatten inte öka. Beräkningar av dagvatten för de nya ytor som tas i anspråk har gjorts utifrån ett 2-årsregn.

Inom norra delen av hamnen planeras ett dagvattensystem anläggas med utjämnings- och sedimenteringsbassänger samt utloppsbrunnar. Planerade sedimentationsbassänger med oljeavskiljande funktion har dimensionerats utifrån 150 m²/ha reducerad yta. Samtliga nya sedimenteringsbassänger som anläggs i norra hamnen förses med funktion för oljeavskiljning genom att utloppet placeras under vattenytan så att eventuell olja kan kvarhållas. Efter respektive bassäng installeras en utloppsbrunn med möjlighet att provta utgående vatten innan utsläpp till recipient. Sedimenteringsbassänger utformas för att utgående halt av suspenderad substans ska understiga 25 mg/l.

Vid befintliga anläggning med oljeavskiljning på norra sidan provtas utgående vatten en gång per månad under perioden maj till oktober. Anläggningen har

utformats utifrån att utgående halt av oljeindex (C10-C40) inte ska överstiga 5 mg/l, som medelvärde av två enstaka prov för varje månad under perioden maj-oktober varje år.

Buller

Inför ansökan har sökanden genomfört en bullerutredning avseende externt buller från utökad hamnverksamhet och ny vattenverksamhet,. För den nya kajen för containerlastning på norra sidan samt godshantering på de nya terminalytorna bedöms inga bullerriktvärden komma att överskridas, varken dag, kväll eller nattetid.

Modellerade bullernivåer indikerar dock att befintlig verksamhet överskrider gällande riktvärden vid närliggande bostäder. De redan befintliga verksamheterna vid Handelskajen och Jubileumskajen i den södra hamndelen medför förhöjda bullernivåer, främst genom hantering av HMS-skrot (Heavy Metal Scrap). Denna typ av lastning sker dock endast ett fåtal gånger per år. Övrig verksamhet i form av befintlig virkeslastning vid Handelskajen samt planerad containerhantering på Jubileumskajen innebär också förhöjda bullernivåer och medför att Naturvårdsverkets riktvärden för externt buller vid bostäder överskrids under främst kväll och natt. Vid samtidig lastning av skrot, container och virke beräknas bullernivåerna dagtid överskrida Naturvårdsverkets riktlinjer med 1-10 dB på fyra platser för bostäder. Nattetid beräknas riktvärdena överskridas med 1-6 dB vid två platser.

Vad avser bostäderna på Hotellvägen så framgår det av kompletterande bullerutredning att skärmar och vallar inte är aktuella på grund de nivåskillnader som finns mellan fastigheterna och de krav på höjd för bullervall alternativt bullerskärm som skulle krävas. De fem meter höga skärmar som skulle krävas skulle skymma utsikten för de boende på ett oacceptabelt sätt. Eftersom ljudnivåerna innehålls inomhus, på grund av god fasadisolering, bedömer sökanden att ett specifikt villkor kan föreskrivas för bostäderna på Hotellvägen.

Efter utbyggnad av hamnen förväntas trafiken på land till och från södra och norra hamnen öka, vilket medför ökade bullernivåer. Ökad trafik bedöms dock ej leda till att Trafikverkets åtgärdsnivå på 65 dB(A) vid fasad på bostadsbebyggelse överskrids.

Utfyllnad och anläggande av kaj samt muddring

Naturvärdena i vattenområdet för anläggande av kaj och muddring bedöms vara låga. Bottenfaunan är mycket art-och individfattig och saknas ibland helt. Vid utfyllnad, pålning samt de muddringar och eventuell sprängning som kommer att utföras finns en viss risk för spridning av förorenade sediment och grumling. Detta skulle kunna påverka fisk, undervattensvegetation och andra vattenlevande organismer i närområdet. Påverkan bedöms dock bli kortvarig och avgränsas till den tid muddring och anläggande av kaj sker. För att minimera spill och grumling av förorenade sediment kommer muddring av sediment i klass 5 och klass 4 göras med s.k. miljöskopa eller motsvarande teknik.

Arbetena kommer att medföra ett visst buller från transporter till och från arbetsområdet, från maskiner, pålning och mudderverk. För att motverka störningar från planerade anläggningsarbeten kommer särskilt bullrande arbetsmoment undvikas under kvällar, nätter och helger. Arbeten som medför höga momentana ljud, som pålning, kommer inte att utföras nattetid eller under helgkvällar. En viss påverkan bör dock tillåtas för att kunna genomföra ett rationellt arbete. Verksamheten kommer att bedrivas så att Naturvårdsverkets riktvärden för buller från byggplatser (NFS 2004:15) uppfylls. Bullernivåerna från trafiken kommer ligga under riktvärdena.

En viss mängd kväve kommer att tillföras vattnet genom sprängstenen i samband med utfyllnaden. Den mängd som på detta sätt tillförs är dock relativt begränsad och bedöms inte påverka vattenförekomsten i stort.

Dumpning

I det föreslagna dumpningsområdet råder det ackumulationsförhållanden och svaga strömmar. Kompletterande provtagning inom dumpningsområdet skedde under hösten 2020. Föroreningshalterna inom området motsvarar vad som gäller inom hela vattenförekomsten generellt och sediment har ackumulerats inom området, som således utgör en ackumulationsbotten som lämpar sig för dumpning.

Bottenfaunaprover har tagits i anslutning till området men inte inom detta, då den exakta lokaliseringen av området. Eftersom bottenförhållandena är likvärdiga i området ger provtagningen av bottenfaunan i de omkringliggande platserna ändå en representativ bild av bottenfaunan i dumpningsområdet. Utförd bottenfaunaundersökning visar att bottenfaunan på dumpningsplatsen har lågt naturvärde. Arterna kring dumpningsområdet är opportunistiska, vilket är de arter som först kommer återkolonisera området efter dumpningen. Vid dumpning av muddermassor kommer den naturliga bottenfaunan att överlagras och försvinna. Denna förändring är tillfällig och så småningom kommer en återkolonisering av bottenfauna ske. Återkoloniseringstiden för dessa arter är cirka 1-3 år.

Dumpning av muddermassor kommer leda till grumling av vattenmassan. Det material som ska dumpas är en blandning av lösare sediment av sand, silt/lera och dy samt fastare sediment av morän. Det som kommer att grumla mest är de lösa sedimenten i klass 1–3. Avsättning av sediment i den plym som sprids utanför den lokala djuphålan där dumpning utförs kommer huvudsakligen att ske innanför den sekundära tröskeln i närområdet (se miljökonsekvensbeskrivningen, figur i avsnitt 11). Viss spridning av sediment kan dock komma att ske utanför detta område.

Det finns inga större kända lekområden för fisk där den planerade dumpningsplatsen är lokaliserad. Det lekområde som ligger närmast och har störst utbredning är ett lekområde för sikslöja i Storsladan ca 0,8 km söder om NO Kalksgrundet. På grund av avståndet från dumpningsplatsen kommer lekområdet dock endast marginellt att påverkas av grumling och rekryteringen av sikslöja bedöms inte påverkas i någon betydande utsträckning.

Dumpningen kan påverka friluftslivet samt yrkesfisket genom grumling och arbeten i området. Påverkan kommer dock att vara kortvarig och beröra ett begränsat område.

Både det sediment som ska dumpas och det som redan finns på dumpningsplatsen innehåller föroreningar. För att förhindra grumling av förorenade sediment och säkerställa massornas läge kommer de mest förorenade massorna motsvarande K3 att placeras ut på havsbotten genom försiktig nedläggning (ex. via rör eller miljöskopa). Massor med föroreningar i K3 kommer att täckas av ett lager av K2 (cirka 1 meter) och slutligen K1 (ca 2 meter rena massor). Eftersom föroreningshalten i de övre skikten av det dumpade materialet är lägre än den nuvarande föroreningshalten i ytsedimenten kommer föroreningshalten på platsen vara lägre efter dumpningen.

Tillåtlighet

Allmänna hänsynsregler

Sökanden anser sammanfattningsvis att verksamheten innebär ett iakttagande av miljöbalkens hänsynsregler.

Bevisbörderegeln

Sökanden visar i ansökan med bilagor att de allmänna hänsynsreglerna är uppfyllda.

Kunskapskravet

Sökanden har genom undersökningar, litteraturstudier, samråd och inventering av tillgängliga planeringsunderlag klarlagt den ansökta vattenverksamhetens risker och eventuell påverkan. Miljöpåverkan, effekter och konsekvenser av planerade åtgärder har bedömts, beskrivits och analyserats, se bilagor till denna ansökan. Sökanden har såväl erfarenhetsmässiga kunskaper som personella resurser för den ansökta verksamheten. Sökanden har således erforderlig kunskap om verksamheten för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Försiktighetsprincipen och bästa möjliga teknik

Sökanden bedömer att erforderliga försiktighetsmått tas genom de åtgärder som redovisas i ansökan. Sökanden eftersträvar bästa möjliga teknik och har för avsikt att norra hamnen ska bli i princip helt automatiserad och fri från utsläpp till luft, genom att kranar och övriga maskiner ska förses med el- och batteridrift. I södra hamnen bedöms eldrift inte ekonomiskt försvarbar, avsikten är här att byta ut maskiner i takt med att de fasas ut till nya med bästa möjliga miljöprestanda.

Produktvalsprincipen

Vid val av den utrustning, material och kemikalier som behövs för den ansökta verksamheten kommer miljövänliga alternativ att användas i den utsträckning det är möjligt. Om möjligt ska de minst farliga kemiska produkterna vid varje användningsområde användas. Bedömningen görs när val av produkter sker. Sökanden kommer att utforma kraven på anlåtade entreprenörer i samband med

upphandlingen av tjänster så att det uppnås en rimlig nivå för att säkra verksamhetens miljö kvalitet.

Hushållnings- och kretsloppsprinciperna

Miljöbalkens hushållningsprincip innebär att lösningar som minimerar förbrukningen av ändliga resurser och gynnar återvinning ska prioriteras. Sökanden kommer vid de förestående upphandlingarna att premiera entreprenörer som kan begränsa energianvändningen och användningen av icke förnyelsebara naturresurser. Vidare kräver sökanden att avfall som uppkommer i samband med entreprenadarbeten och hamnverksamhet källsorteras i enlighet med kommunens föreskrifter om avfallshantering.

De massor som erhålls vid sprängning kommer kunna nyttiggöras i framtida anläggningar, vilket ur resurshushållningssynpunkt är positivt. De muddermassor som inte återanvänds kommer att användas som för att täcka förorenade massor på dumpningsplatsen, vilket leder till en förbättrad föroreningsituation på platsen.

Lokaliseringsprincipen

Som framgår av miljökonsekvensbeskrivningen och övriga utredningar som gjorts har sökanden övervägt olika lokaliseringar och alternativa utföranden. Lokaliseringen har bedömts vara den mest lämpliga.

Efterbehandlingsprincipen

Sökanden är medveten om det ansvar som åligger en verksamhetsutövare att tillse att eventuella föroreningar tas om hand och att avhjälpandeåtgärder ska vidtas för det fall den ansökte verksamheten ger upphov till sådana föroreningar.

Miljö kvalitetsnormer

På grund av de åtgärder i form av dagvatten- och OFA-hantering samt spillvattenhantering som planeras för att begränsa och minska utsläppen av föroreningarna från planerade hamnverksamhet till vattenområdet bedöms hamnverksamheten varken påverka den kemiska eller ekologiska statusen för ytvatten.

Miljö kvalitetsnormerna för luft bedöms underskridas med god marginal, även med den ökning av landbaserade transporter och fartygsanlöp som ansökt verksamhet förväntas medföra.

Vattenverksamheten, och då framförallt muddringen, kommer att utföras i två olika vattenförekomster, Kallholmsfjärden och Skelleftebukten. Sökanden har utrett påverkan på kvalitetsfaktorerna inom hydromorfologi i Skelleftehamnsfjärden (Kallholmsfjärden). Den planerade vattenverksamheten med vidtagna skyddsåtgärder bedöms sammanfattningsvis medföra en förändring inom respektive klass. Hydrografiska villkor i kustvatten och vatten i övergångszon bedöms efter planerade åtgärder fortsatt ha otillfredsställande status. Status för morfologiskt tillstånd i kustvatten och vatten i övergångszon bedöms likaså förbli oförändrad som otillfredsställande även om två parametrar försämras. Sökanden bedömer

därför att påverkan på kvalitetsfaktorerna hydrologisk regim och morfologiskt tillstånd inte medför någon otillåten försämring.

Miljökvalitetsnormerna för ytvatten i den av dumpning berörda vattenförekomsten Burefjärden bedöms inte påverkas eller få konsekvenser på längre sikt till följd av påverkan på aktuella kvalitetsfaktorer med undantag för särskilt förorenade ämnen och prioriterade ämnen där en lokal förbättring kommer att ske. Förbättringen beror på att de förorenade sedimenten på dumpningsplatsen täcks över med sediment som innehåller lägre halter av arsenik, kvicksilver och bly än det som var där innan dumpningen. Möjligheterna att uppnå god ekologisk status och god kemisk status förändras inte av planerade åtgärder.

Kontroll av verksamheten

Ett förslag på egenkontrollprogram för den planerade hamnverksamheten har tagits fram. Egenkontrollprogrammet innehåller bl.a. förslag på kontroller av oljeavskiljare och ingående och utgående vatten i sedimentationsbassänger samt slam i sedimentationsbassänger.

Ett förslag på kontrollprogram för vattenverksamhet och dumpning av muddermassor har tagits fram. Kontrollprogrammet beskriver bl.a. provtagning och analyser av turbiditet i samband med muddringen och dumpning av muddermassor.

Slutligt förslag till kontrollprogram för vattenverksamheten kommer att upprättas i samråd med, och ges in till, tillsynsmyndigheten senast tre månader innan åtgärderna påbörjas.

Kontrollprogram för hamnverksamheten föreslås inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter lagakraftvunnen dom.

Ersättning till sakägare och tid oförutsedd skada

Sett till att de arbeten som ska utföras enligt ansökan inte bedöms medföra någon skada på enskilda intressen lämnar sökanden preliminärt inget förslag till ersättning på grund av den ansökta verksamheten.

Tiden för anmälan om anspråk på grund av oförutsedda skador bör, med hänsyn till verksamheternas omfattning och inverkan, kunna bestämmas till fem år från utgången av arbetstiden.

Arbetstid

Sökanden yrkar att arbetstiden bestäms till 10 år från lagakraftvunnen dom. Den föreslagna arbetstiden kommer att tas i anspråk för själva åtgärderna men även för projektering och upphandling av utförare för delar av verksamheten. Anläggande av ny kaj samt muddring och dumpning är planerade att inledas under 2021 eller början av 2022. De redan tillståndsgivna utfyllnaderna planeras vara färdiga år 2022. Därefter behöver utfyllnader med överlast sätta sig vid dessa innan arbeten med färdigställande av den nya hamnytan kan utföras. Den effektiva arbetstiden är uppskattad till ca 2 år.

De planerade åtgärderna för att utöka hamnverksamheten baseras delvis på att planerade etableringar i omgivningen kommer till stånd, inte minst Northvolts etablering. Om dessa etableringar av någon anledning uteblir har sökanden fortfarande behov av att utöka hamnen, men inte med samma tidsperspektiv. För att kunna anpassa utbyggnaden av hamnen till dessa förhållanden yrkas en arbetstid om 10 år.

INKOMNA YTTRANDEN OCH SKRIFTVÄXLING I MÅLET

Inledning

Nedan sammanfattas delar av inkomna synpunkter från motparter, remissinstanser och berörda och sökandens svar på dessa samt sökandens justeringar av ansökan efter kungörelse.

Yttranden ur sjöfartssynpunkt

Transportstyrelsen har sammanfattningsvis anfört följande. Transportstyrelsen bedömer att en utökning av hamnens verksamhet kan ske med bibehållen sjösäkerhet om de säkerhetshöjande åtgärder som finns redovisade i ansökan genomförs. Vissa farledsåtgärder bedöms även kunna gynna sjösäkerheten t.ex. breddning av inseglingsled och manöverytor. Vid utformning av farled, kajer, hamnbassänger, och farledsutmärkning bör Transportstyrelsen rekommendationer för utformning av farleder beaktas. Transportstyrelsen ser positivt på att manöversimuleringar genomförs för att utvärdera att nya kajer, farled samt planerad muddring i hamnen. Då trafikmönstret kan komma att ändras i hamnen och tillfartslederna med en ökning av antalet fartygsanlöp, bör sjöfartsrelaterade risker till följd av verksamheten även utvärderas kontinuerligt så att lämpliga riskreducerande åtgärder kan vidtas för att förebygga olyckor och incidenter i framtiden. Lämpliga åtgärder för att bibehålla sjösäkerheten i samband med anläggningsfasen t.ex. avlysning av vattenområde, tillfällig farledsutmärkning, information till sjöfarten etc. bör tas fram i samverkan med Sjöfartsverket lotsområde Luleå. Efter slutförd dumpning av muddermassor ska området sjömätas enligt sjömätningsstandard FSIS-442 och uppgifterna lämnas till Sjöfartsverket. Förändring av strandlinje, bottentopografi samt nya anläggningar i hamnen ska efter genomförandet av projektet sjömätas och geodetisk bestämmas enligt sjömätningsstandard FSIS-44 och uppgifterna lämnas till Sjöfartsverket.

Sjöfartsverket har i yttrande anfört att Sjöfartsverket ser positivt på åtgärden då den möjliggör ökade godsvolymer till hamnen i framtiden.

Skellefteå kommun har i bemötande anfört att frågor ur ett sjöfartsperspektiv kommer att beaktas i det fortsatta arbetet.

Stabilitet

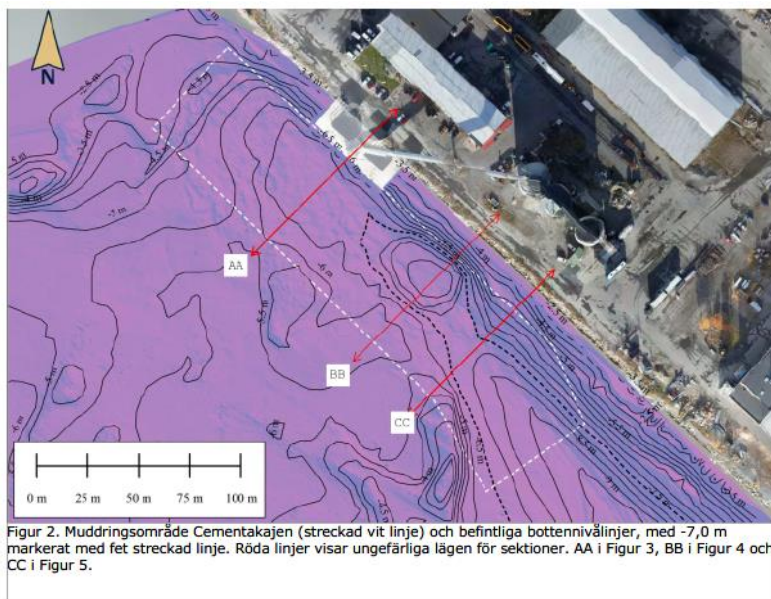
Statens geotekniska institut har i yttrande anfört sammanfattningsvis följande. Förhållandena förefaller gynnsamma vid Jubileumskajen och Cementkajen men förutsättningarna behöver klargöras.

Det efterfrågas ett klagörande om muddring har utförts 2020 vid Jubileumskajen, vilken information som framkom beträffande förhållandena närmast land samt om det är aktuellt med bergssprängning närmast land eller schakt med slänt närmast Jubileumskajen.

Omfattningen av muddringsområdet vid Cementakajen framgår inte tydligt vid en jämförelse mellan nämnda figur 15 i Bilaga A, teknisk beskrivning och ritning Go8. De förefaller inte vara lika stora. Ett förtydligande önskas vidare avseende bottenförhållanden och stabiliteten. En sektion vinklerätt mot kajen vore önskvärt, där befintliga förhållanden och muddringsområde redovisas. Statens geotekniska institut rekommenderar att stabiliteten bedöms i detta skede.

Sökanden har i bemötande anfört följande. Muddring har under senaste året skett vid Jubileumskajen vilket utvisat att sedimenten i huvudsak består av lösa massor. Avsikten är inte att muddra till 7 m hela vägen in till strandlinjen utan enbart släntning kommer att ske mot land. Jubileumskajen är grundlagd och konstruerad för ett farledsdjup på max 11,5 meter, men har enbart muddrats till 8,5 meter. Hamnen planerar i dagsläget inte att muddra till ett större djup utanför själva kajen. Avseende planerad muddring norr om Jubileumskajen, enligt föreliggande ansökan, kommer området i direkt anslutning till yttre vallens slänt inte att ske. Muddring påbörjas ca 10 meter ut från vallens släntfot för att inte inverka på dess stabilitet. Det är därmed inte aktuellt med bergssprängning eller schakt närmast kajen. Hamnen bedömer att planerad muddring inte kommer att påverka nuvarande kaj och vall/erosionsskydd, eftersom det inte utförs i direkt anslutning till dessa.

Det nuvarande djupet strax utanför Cementakajen varierar mellan 6,5 och 7 meter. De stålplåtar som användes vid byggnation 2018 var ca 14 meter långa och kajen är därför förberedd för att till kunna muddras ner till 9 meters djup. Avsikten har inte varit muddra till 7 m hela vägen in till strandlinjen utan enbart släntning kommer att ske mot land. Planerad muddring till 7 meter utgör en marginell förändring av botten djupet utanför själva kajens konstruktion.

Tidigare muddring av liknande partier i samma hamnbassäng visar att massorna är mycket fasta även i branta slänter. Jordlagren i området (se Bilaga A2 PM Geoteknik till Bilaga A Teknisk beskrivning) utgörs överst av löst lagrade sediment (sandiga sediment och lera), ovanpå tunnare lager av lösare lagrad morän och under det mycket fast lagrad morän av typen Kalixpinmo, med inslag av block. Mäktigheten hos de lösa sedimenten uppgår till ett par decimeter i västra delen av området till 3–3,5 meter utanför kajen.

Eftersom kajen är grundlagd till ett större djup i fast lagrad morän och planerad muddring innebär en liten förändringen av bottendjupet utanför kajen, att det inte bedöms medföra några problem med stabiliteten vid kajen.

Muddring utanför övriga delar av strandlinjen, vilken utgörs av en vall med erosionsskydd av sprängsten, kommer att ske minst 10 meter ut från vallens släntfot. Även i detta läge är förändringen av bottendjupet vid muddringen liten från ett par decimeter till ca 2 meter, varför strandvallens stabilitet inte bedöms påverkas.

Statens geotekniska institut har i yttrande angett att myndighetens synpunkter är bemötta och att myndigheten på erhållet underlag inte har något att erinra.

Klassificering muddermassor

Länsstyrelsen har i yttrande anfört i huvudsak följande. Sökanden har ändrat indelningen av klasserna från Naturvårdsverkets bedömningsgrunder till en egen klassificering (K1, K2 och K3). Såvitt länsstyrelsen kan förstå är syftet med den nya klassificeringen att på ett tydligare sätt relatera till bakgrundshalterna i området för ämnena As, Pb, Cu och Hg. Den nya indelningen innebär att vissa massor tillhörande klass 5 enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder nu hamnar i en lägre klass (K2). Detta innebär i sin tur att massorna inte kommer att täckas av ett lika tjockt skyddstäckje jämfört med när de tillhörde klass 5. Länsstyrelsen är mycket tveksam till hur relevant denna nya indelning är när det gäller att bedöma hur massorna ska hanteras för att minska risken för negativ påverkan på miljön. Om sökanden inte kan motivera sin nya klassificering på ett mer utförligt sätt anser länsstyrelsen att massorna fortsatt ska klassas enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder.

Sökanden har i bemötande anfört följande. Klassindelningen i fem klasser (klass 1-5 enligt Naturvårdsverket 1999) som har använts för den inledande klassificeringen av provtagningsresultaten (bilaga B3) utgår från en fördelning av vissa grundämnen i svenska marina sediment (mg/kg ts). Klassindelningen är utformad så att gränsen mellan klass 4 och 5 motsvarar 95-percentil av data från opåverkade kustområden. Underlaget bestod av tusentals sedimentprover som finns i SGUs databas, tagna längs den svenska kusten. Proven som återfinns i de högre klasserna kommer från lokalt belastade områden. Enligt Naturvårdsverket (1999), sida 53, är ”de naturliga metallhalterna i sediment relativt stabila längs Sveriges kust. Lokala avvikelser kan dock finnas, som exempelvis i Bottenviken, utanför Skelleftefältet, där halterna naturligt kan ligga betydligt högre än det givna jämförvärdet”.

Undersökningar utförda av sökanden och andra aktörer, i Skellefteåbukten, stämmer överens med beskrivningen i Naturvårdsverket (1999) och visar att höga halter av vissa grundämnen förekommer i Skellefteåbukten (bilaga B4). Den historiska industriella verksamheten har tillsammans med transporten i både Skellefte- och Bureälv vars avrinningsområden passerar Skellefte-malmsfält, lett till att olika grundämnen som finns i mineraliseringen (As, Cu, Zn, mm) ansamlats i bukten.

Den föreslagna indelningen i tre klasser K1, K2 och K3 syftar till att ta hänsyn till denna lokala variation och utgöra en platsspecifik bedömning. De platsspecifika klasserna K1, K2 och K3 utgår även de från en fördelning av halter i proven där K2 och K3 är en justering av klass 4 och 5 utifrån de lokala förhållandena för As (arsenik), Pb (bly), Cu (koppar) och Hg (kvikksilver). Klass K3 har även ett maxvärde, baserat på resultaten från den undersökning som utförts i de planerade muddringsområdena. Kortfattat är indelningen i klass K2 och K3 en omfördelning mellan klass 4 och 5, där vissa massor som skulle motsvarat klass 5 med avseende på As klassas som K2 p.g.a. de förhöjda halter av ämnet som generellt råder i Skelleftebukten. Totalt klassas ca 30 000 tfm³ som K2 och K3, varav K2 står för 2/3 delar, och med den övermuddring som sker hanteras ca 39 000 tfm³ som förorenade. Motsvarande fördelningen mellan klass 4 och 5 är 1/3 resp. 2/3.

Att massor av olika klasser blandas ihop vid hantering är oundvikligt. I proven som idag klassas som K3 finns redan en sammanblandning av material som egentligen tillhör lägre klasser. Oberoende av klassificering av delmängder är den totala mängden förorenande ämnen densamma.

I det aktuella fallet finns mycket mer information att tillgå än vid tidigare tillståndsgivna muddringsprojekt. Sammanlagt har över 400 prover tagits, fördelade på 97 provpunkter och ca 200 har analyserats. Denna information, tillsammans med resultat erhållna i samband med tidigare undersökningar i hamnbassängen ger en tillförlitlig bild av hur olika ämnen förekommer i sedimenten samt sedimentationsprocessen som har lett till att vissa sedimentlager uppvisar höga halter av dessa ämnen.

Utifrån de utförda analyserna har: As, Pb, Cu, Zn, Hg och TBT (tributyltenn) identifierats som styrande för hantering av muddermassorna. Dessa ämnen varierar och återfinns främst i de översta sedimentlagren. Utbredningen och mäktigheten hos de olika klasserna (K1, K2 och K3) beror i första hand på om platsen har muddrats tidigare. Exempelvis har alla förorenade sediment avlägsnats utanför Cementkajen under tidigare muddring och endast små ryggar med sediment finns kvar i den östra delen av området (OLJ). I området SÖD har däremot muddermassor från tidigare muddring lagts ovanpå befintligt sediment. Därför är mäktigheten högre i detta område. Generellt kommer övermuddring att tillämpas för att hantera variationen. Mängden muddermassor i den högsta klassen ökar i och med övermuddring. Mängden förorenade ämnen är däremot den samma.

Provpunkterna har fördelats för att få en jämn täckning över området, där varje punkt representerar ungefär samma yta. Detta möjliggör beräkning av volym och

ytter med sediment av olika karaktär, som viktas utifrån mäktigheten vid varje plats. Volymberäkningarna av massor med olika föroreningsinnehåll och därmed klassificeringen har hög tillförlitlighet och kan ligga till grund för ett ansvarsfullt omhändertagande av massorna, och det är således inte aktuellt att ta ytterligare prover i samband med genomförandet.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört följande. Länsstyrelsen står fast vid att det är mest lämpligt att använda Naturvårdsverkets och SGU:s bedömningsgrunder för att klassificera muddermassorna. Länsstyrelsen kan förstå resonemanget om att vissa metaller naturligt förekommer i högre halter i Skellefteåbukten. Det går dock inte att bortse från att det har skett ett tillskott till de naturliga bakgrundshalterna från verksamheter som t.ex. Rönnskärsverken men även annan mänsklig aktivitet. Genom att utgå från den befintliga föroreningssituationen vid klassificeringen riskerar man att underskatta miljökonsekvenserna av hanteringen av muddermassorna.

Sökanden har i bemötande anfört följande. Undersökningar utförda av sökanden och andra aktörer, i Skellefteåbukten, stämmer överens med beskrivningen i Naturvårdsverkets rapport om lokala avvikelser och visar att höga halter av vissa grundämnen förekommer i Skellefteåbukten. Den av sökanden föreslagna indelningen i klasserna K1, K2 och K3 är en platspecifik bedömning som tar hänsyn till denna lokala avvikelse. Att utgå från opåverkade kustområden såsom länsstyrelsen önskar, med bakgrundshalter som råder i andra delar av landet, där geologin och geokemin är annorlunda, ger en missvisande bild av förhållandena på platsen. Att inte ta hänsyn till rådande bakgrundsförhållanden går även emot dagens synsätt där man väljer att gå ifrån schablonvärden för hela landet såsom i bedömningsgrunderna för vattenkvalitet till platspecifika bedömningar som i Naturvårdsverket/HaVs Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag 2007:4.

Genomförandet av muddring och dumpning

Nämnden har i yttrande önskat en tydligare redovisning av genomförandet av arbetet med muddring och dumpning.

Länsstyrelsen har i yttrande önskat en tydligare redogörelse över genomförandet av såväl muddring som dumpning med mer utförlig tidsplan för arbetena och beskrivning av de olika arbetsmomenten i mer detalj.

Sökanden har i bemötande anfört sammanfattningsvis följande. För att säkerställa att samtliga muddermassor med de högsta halterna inkluderas i den inledande muddringen med miljöskopa och försiktig dumpning (se vidare nedan) kommer en övermuddring att ske. Varje muddringsspall blir normalt sett 0,4-0,5 m. I områdena NKN, NÄS och OLJ muddras muddermassorna med de högsta halterna sannolikt i en pall medan muddringen i området SÖD sker i två pallar. I samband med framtagning av muddringsplanen sker lokala anpassningar för de platser där större mäktigheter sediment med höga halter påträffats.

Tidigare medgiven utfyllnadsyta överlappar delvis ett muddringsområde (OLJ). Arbetet med utfyllnader enligt vad som medgivits i dom 28 maj 2018 i mål

M 3044 15 pågår och har delats upp i tre etapper. Sökanden har valt att inte genomföra etapp 2 och arbetet med etapp 1 och 3 pågår. Sökanden kommer således inte att genomföra utfyllnad där området OLJ är beläget.

Muddermassorna har klassats utifrån analysresultaten för respektive område. Snittdjupet för sedimentlagret som uppvisar de högsta halterna (K2 och K3) är:

	Snittdjup Cm
CEM	0
NKN	40
NÄS	20
OLJ	30
SÖD	60

Tabell 1 Snittdjup för sedimentlager som uppvisar de högsta halterna (K2 och K3)

Muddring sker preliminärt enligt följande princip för att säkerställa att de mest förorenade massorna placeras underst inom dumpningsområdet:

- K3-massor muddras initialt och området SÖD där massorna K2-K3 kan vara sammanblandade och svåra att särskilja muddras sist.
- K2-massorna muddras därefter och inleds med området SÖD (av sammanledning som ovan) och fortsätter med NKN, OLJ och NÄS.
- K1-massor muddras avslutningsvis med start i område NÄS då mudderverket befinner sig där och därefter övriga områden.

Vid modellering av genomförandet har för beräkning av muddringstakten en 12 timmars arbetsdag, 7 dagar i veckan antagits. Hur lång tid muddringen tar styrs i stor utsträckning av bottenförhållanden samt av den utrustning som används. I mjukt sediment bedöms en muddringstakt om ca 200 m³/h vara möjlig. I hård morän och vid förekomst av block kan muddringstakten vara betydligt lägre och bedöms till ca 30 m³/h. Muddermassorna transporteras direkt till dumpningsplatsen. Utgångspunkten är att ett mudderverk används för de mjuka sedimenten (K2 och K3).

Den totala mängden muddermassor har uppskattats till 170 000 m³, och antalet prämtransporter blir därmed ca 1 000 st (170 000 / 180 = 944). Vid modelleringen har 10-12 pråmar per dag antagits men detta antal kommer sannolikt att underskridas. För viktberäkningar används en torrdensitet på 1,3 t/m³. Våtdensitet är svår att bedöma då en mängd vatten kommer att tillföras i samband med muddringen (1,6-1,8 t/m³).

Modellering av dumpningen avser massor som faller från ytan och driver åt sidan p.g.a. strömmarna och därmed inte dumpning av K2 och K3. Dumpning av K2 och K3-massor sker genom utläggning med skopa innanför någon typ av grumlings-skydd, t.ex. siltskärm, för att förhindra att sedimenten rör sig i sidled. Sedimenten kommer i det fria vattnet först vid ett djup av -23 meter.

Det är inte möjligt att med säkerhet ange hur lång tid muddring av de förorenade massorna kan ta men mellan 1 - 1,5 månader är en rimlig bedömning. Övriga massor muddras därefter under en period om högst 7 månader. Grumlingskydd används vid dumpning av de förorenade sedimenten och flyttas vid behov över dumpningsytan. Efter avslutad dumpning av dessa sediment fortsätter dumpning innanför grumlings-skydd att ske vid dumpning av K1-massor, och efter ca 4 veckor bör dumpningsytan vara täckt med ca 25 000 m³ K1 massor vilket ger ca 0,5 m skyddslager inför fortsatt dumpning från pråm. Det är viktigt att ha i beaktande att det är förenat med stora kostnader att genomföra muddringsprojekt och att genomförandetiden är den viktigaste faktorn. Den mer komplicerade hantering det innebär att muddra förorenade sediment med miljöskopa samt placera muddermassorna med skopa innanför grumlingskydd innebär att projektet förlängs i tid. Grumlingskydd är ur miljösynpunkt positivt för att minimera sediment-spridning men å andra sidan negativt då genomförandetiden förlängs. Genomförandekostnaderna ökar även betydligt.

Funktionskravet för täckningen är att det ska vara så pass tjockt att bottenlevande djur inte kan röra om materialet och att diffusionen av ämnen sker långsamt. I detta fall beräknas täckningen bli ca 1,9 m över K2 resp 2,8 m över K3 men i projekt där tillgång på täckningsmaterial är begränsande är 0,5-1 m en vanlig mäktighet och bedöms uppfylla täckningens funktion. Exempelvis anger Naturvårdsverket (2003) en genombrotts-tid på 500 år i ett 0,5 meter tjockt lager. I flera projekt i Norge har täckning mellan 0,3 och 0,5 meter gjorts med sand, leriga jordar, stenmjöl. I den föreslagna lösningen kommer täckningen att ge mycket hög säkerhetsmarginal. Om målet är att strikt hålla isär massorna och minimera mängden massor med hög halt (och hög kostnad), utifrån analysresultaten från olika provpunkter, kommer de småskaliga variationer i sedimentprofilen att missas. Muddringen skulle då komma att styras till att endast ta bort det nödvändiga, baserat på analysresultaten. Risken att missa massor av högre klass kommer att öka. Den föreslagna strategin är motsatsen, och fokuserar på att, med hjälp av övermuddring, hantera osäkerheten och placera föroreningarna (och inte enbart de mest förorenade massorna) djupast i dumpningsområdet.

Dumpningen av de förorenade massorna sker 50 till 75 meter från utkanten av djup-hålet. Utläggning av dessa massor sker med försiktighet och även om viss spridning sker när muddermassorna når botten förväntas de bara kunna spridas ut lokalt i sid-led och fördela sig närmast träffpunkten. Då dumpning sker i ett djuphål, kommer muddermassorna att drivas mot lågpunkten och spridning till närliggande områden förhindras. När K3-massorna ligger på botten kommer K2-massorna att läggas ut på samma sätt. K2- och K3-muddermassorna består av samma typ av material. Då de tillkommande massorna har samma konsistens och densitet som de underliggande bedöms dessa lägga sig ovanför de befintliga, utan att blanda sig med dem. När K3- och K2-massorna är på plats, kommer först en meter K1-massor att läggas ut med samma teknik, dvs. försiktig utläggning, innan dumpning från pråmen startar. En meter skyddsskikt bedöms vara tillräckligt för att undvika omrörning av underliggande massor. Om det förekommer större stenar och block kan dessa få högre energi och kila sig fast i sedimenten. Detta bedöms dock inte leda till en större omrörning av de underliggande massorna.

Alternativutredning dumpning

Länsstyrelsen har i yttrande anfört att sökanden behöver komplettera ansökan med en alternativutredning för dumpning och att utredningen bör innefatta följande uppgifter (för respektive klass av massor, K2, K3, klass 4 och klass 5).

- kostnaden för att avvattna massorna,
- kostnaden för transport och omhändertagande av massorna på extern deponi,
- antal transporter till deponi,
- andelen sulfidhaltiga sediment,
- den volymer och vikt som utredningen bygger på, både före och efter avvattningen.

Havs- och vattenmyndigheten har i yttrande anfört följande. Alternativutredningen i målet visar att det är tekniskt möjligt att omhänderta i vart fall de mest förorenade fraktionerna, klass 4 och 5, vid en befintlig kommersiell landdeponi som redan innehar tillstånd för omhändertagande av farligt avfall. Den plats som behöver anordnas för avvattning torde också kunna nyttiggöras vid eventuella framtida underhållsmuddringar med återkommande behov av hantering av förorenade muddermassor. Sökanden har anfört att landdeponin har begränsade utrymmesresurser. Det får anses angeläget att åtminstone massor med föroreningsinnehåll motsvarande klass 4-5 omhändertas på land.

Sökanden har i yttrande anfört följande. I fråga om alternativa sätt att hantera de förorenade massorna kan följande översiktliga jämförelse ske.

	Enhet	K2	K3
Volym sediment	tfm ³	25 000	14 000
Antal prämtransport	St	150	90
Antal lastbiltransport	St	1 400	800

Tabell 2 Uppskattning av mängder och volym för K2- och K3-massor, inkl. övermuddring

Kostnad mkr	K2	K3	Enhetspris (kr/t)
Avvattning	9,3	5,4	200
Transport	7,9	4,6	200
Deponering	21,7	12,5	550
Summa	38,8	22,5	

Tabell 3 Uppskattning av kostnader för deponering av K2- och K3-massor

Kostnaderna för avvattning av ca 73 000 ton K2-K3 massor, baserat på en våtvikt på 1,8 t/m³ och ett vattentillskott på 5%, beräknas uppgå till 14,7 mkr, medan kostnaderna för ca 2 200 lastbilstransporter till Dåva Deponi beräknas uppgå till 12,4 mkr. Kostnaden för avvattning respektive transport bedöms till 200 kr/ton per åtgärd medan kostnaden för behandling och deponering uppgår till 550 kr/ton. Kostnaden för behandling och deponering beräknas uppgå till 34,1 mkr. Den sammanlagda kostnaden för omhändertagande K2-K3 massor på deponi beräknas således uppgå till ca 61 mkr.

Sökanden har utrett och presenterat ett antal alternativ för omhändertagande främst av de mer förorenade massorna. För det fall dispens inte kan medges för samtliga

massor har sökanden visat att det är genomförbart att ta hand om de mest förorenade sedimenten (såväl K2 som K3) på land genom avvattnings hos extern aktör och därefter transport till Dåva DAC deponi, utanför Umeå. Omhändertagandet av massorna skulle i detta fall utföras av extern aktör som då inhämtar erforderliga tillstånd för verksamheten och det saknas därmed skäl att komplettera sökandens ansökan i dessa delar. Sökanden har varit i kontakt med två aktörer som har befintliga tillstånd till behandling och deponering av både icke farligt och farligt avfall. Ansökan skulle således inte vara beroende av en kommande tillståndsansökan för hantering av de mer förorenade muddermassorna (K3 och eventuellt K2) i det fall de inte får dumpas. Det finns heller inga indikationer på att aktörerna inte kan ta emot massorna om så skulle vara nödvändigt. Sökanden bedömer att med ovan nämnda förtydligande torde inte behövas någon komplettering av sökandens yrkanden. Den externa aktören kommer att tillse nödvändig hantering i form av uppläggning på land och avvattnings av muddermassorna. Detta kommer att ske inom ramen för deras tillstånd och sökanden kommer således inte att bedriva någon tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet.

Sökanden bedömer att utredningarna har visat att det är tekniskt möjligt att bedriva den ansökta verksamheten även om dispens inte kan medges för K2 och K3-massor, men om en sådan dom samt dispens faktiskt kommer att tas i anspråk av sökanden får avgöras i ett senare skede. Skulle inte dispens meddelas för samtliga volymer är därvid en separat hantering av enbart K3-massor naturligtvis att föredra för sökanden jämfört med separat hantering av såväl K3 som K2-massor. Skulle tillstånd inte meddelas till dumpning av K1-massor, förändrar detta de grundläggande förutsättningarna för projektets genomförande på ett sådant sätt att nya överväganden behöver göras.

Sökandens yrkanden i ett ansökningsmål utgör prövningsramen för domstolen. Domstolen ska även bedöma om ansökan är avgränsad på ett lämpligt sätt, och om så inte är fallet kan ansökan komma att avvisas. Vid prövningen ska hänsyn även tas till andra verksamheter eller särskilda anläggningar som kan komma att behövas för att verksamheten ska kunna komma till stånd eller bedrivas på ett ändamålsenligt sätt (jfr 16 kap 7 § miljöbalken). Det är emellertid inte möjligt att föreskriva villkor för sådana delar som inte verksamhetsutövaren har faktisk och rättslig rådighet över.

Domstolen har att pröva huruvida förutsättningar för tillstånd till muddringsverksamhet kan ges utifrån den påverkan som muddringen innebär. Vidare ska prövas om dispens från förbudet mot dumpning av avfall kan meddelas. Sökanden har redovisat att det finns en tillståndsgiven verksamhet i närområdet, som kan hantera del av muddermassorna (vid förfrågan har konstaterat att detta är fallet för K2 och K3-massor, men p.g.a. hög svavelhalt inte K1-massor). Vidare har redovisats förutsättningar och miljöpåverkan av transporter av muddermassor till deponi. Dessa verksamheter har tillstånd för sin verksamhet, och detta tillstånd möjliggör hantering av aktuella massor, och innebär därmed per definition en miljömässigt godtagbar hantering. Sedan kan det anläggas ett perspektiv kring utsläpp från transporter i fråga om eventuell transport till deponi, som skulle kunna

tas med i tillåtlighetsbedömningen, och där denna miljöpåverkan har beskrivits av sökanden i handlingarna.

Att man vid tillståndsprövningar inte kan pröva alla delar av den ansökta verksamheten inklusive följdverksamheter är uppenbart. Det måste förutsättas att verksamhetsutövare agerar och bedriver sin verksamhet i enlighet med gällande lagstiftning, och i fråga om muddermassor gäller anmälnings- eller tillståndsplikt för de moment som skulle kunna bli aktuella i sammanhanget. Således finns ingen risk att hanteringen av muddermassor på land kan ske utan att denna hantering prövas i någon form. Att det sker en miljömässigt godtagbar hantering av muddermassorna är således en självklarhet. Däremot är det naturligtvis upp till sökanden att bedöma huruvida ett tillstånd till muddring överhuvudtaget kan tas i anspråk, om en större del av massorna inte kan dumpas och behöver hanteras på land. Det är sökanden som ansvarar för att en aktör med erforderliga tillstånd finns tillgänglig vid tillfället.

Sökanden har dock inget att erinra mot att det föreskrivs som villkor för muddringsverksamheten att de muddermassor som omhändertas på land ska hanteras vid en anläggning med erforderliga tillstånd.

Dumpningsdispens

Sjöfartsverket har anfört myndigheten inte har någon erinran mot föreslaget dumpningsområde.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört sammanfattningsvis följande. Länsstyrelsen kan konstatera att myndigheten och sökanden har olika uppfattning när det gäller huruvida dumpningen bidrar till att uppfylla miljömålet Giftfri miljö eller om den motverkar miljömålet. Det är svårt att bedöma om sökandens utredningar av dumpningsplatsens lämplighet och skyddstäckningens omfattning är tillräcklig för att långsiktigt säkerställa att inga negativa effekter uppkommer på vattenmiljön till följd av dumpningen. Om domstolen saknar denna mycket specifika kompetens kan det vara lämpligt att domstolen med stöd av 22 kap. 12 § miljöbalken förordnar en sakkunnig att genomföra utredning och avge ett utlåtande i målet.

Praxis gällande prövning av dumpningsdispenser är att det inte ska ske någon avvägning mot de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. En prövning av dispens från det generella dumpningsförbudet innebär en bedömning enbart enligt 15 kap. 27-29 §§ miljöbalken. Se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 maj 2015 i mål nr M 1260-14.

Länsstyrelsen delar sökandens uppfattning av själva dumpningen av massorna, med de föreslagna försiktighetsmåten, kommer att leda till en begränsad negativ påverkan på miljön. Länsstyrelsen ser dock att det finns risker i ett långsiktigt perspektiv med att skapa en deponi med kraftigt förorenade massor i havet, även om de ligger under ett täcke av renare sediment. Dumpning av kraftigt förorenade massor (klass 4 och 5) är enligt länsstyrelsen bedömning inte lämpligt ur miljösynpunkt.

Utifrån det sökanden har visat finns det goda möjligheter att deponera de mest förorenade massorna på land även om det är kostsamt. Praxis anger att det inte ska ske någon avvägning mot 2 kap. miljöbalken vilket innebär att kostnaden för att omhänderta massorna på land inte ska vägas in i bedömningen om dispens ska ges eller inte.

Nämnden har anfört sammanfattningsvis följande. Bygg- och miljönämnden förordar att massor av klass 4–5 deponeras på godkänd landbaserad deponi och inte dumpas i havet. Om dumpning av allt material tillåts är det viktigt att arbetet med muddring och dumpning sker med hjälp av bästa tillgängliga teknik för att minimera påverkan på recipienterna.

Havs- och vattenmyndigheten har i yttranden anfört sammanfattningsvis följande. Det är som huvudregel förbjudet att dumpa avfall i havet. Dispens från förbudet mot dumpning enligt 15 kap. 27 § första stycket får endast ges om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken ska avfall i första hand återvinnas genom att beredas för återanvändning, i andra hand materialåtervinnas, i tredje hand återvinnas på annat sätt och i sista hand bortskaffas. Denna prioriteringsordning är dock inte absolut utan det anges även att den behandling som bäst skyddar människors hälsa och miljön som helhet ska anses som lämpligast, om behandlingen inte är orimlig. I prövningen av varje ansökan om dispens måste därför prövningsmyndigheten avgöra om det är möjligt att omhänderta massorna på annat sätt än genom dumpning. Avfallshierarkin ska beaktas varvid dumpning av förorenade massor måste anses vara den sista åtgärden då inget annat alternativ finns.

Riskerna för havsmiljön underskattas i många fall vilket ska jämföras med de krav som ställs på landdeponier. Myndigheten anser att dumpning av starkt förorenat avfall i havet i huvudsak inte kan anses vara i linje med intentionerna i lagstiftningen om förbudet mot dumpning och inte heller med de mål för havsmiljön som har upprättats på nationell och internationell nivå. Det kan också noteras att i svensk nationell lagstiftning saknas bestämmelser som möjliggör tillstånd till att anlägga så kallade havsdeponier. Att medge dumpningsdispenser för massor med alltför höga föroreningshalter riskerar att i förlängningen urholka denna princip. Det bör således eftersträvas att andra alternativ och metoder än dumpning i möjligaste mån övervägs och väljs.

Havs- och vattenmyndigheten noterar att det förekommer att ekonomiska aspekter anförs som skäl för dispens från förbudet att dumpa avfall till havs. I mark- och miljööverdomstolens avgörande den 11 april 2018 i mål M 4684-17 (Malmporten) var frågan om TBT-föroreningar i dumpningsmassorna. Havs- och vattenmyndigheten vill lyfta fram de principer som är relevanta för bedömningen av prövningen av dispens från förbudet mot dumpning. Mark- och miljööverdomstolen angav att generellt gäller ett förbud mot dumpning av avfall i havet. En ansökan om avsteg från detta förbud ska prövas enligt miljöbalkens bestämmelser om dispens från förbudet i balkens 15 kap. Dessa bestämmelser utgör specialregler som närmare reglerar hur bedömningar ska göras för att syftet med miljöbalken ska

uppfyllas. Någon avvägning enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken aktualiseras inte vid dispensprövningen, utan prövning av dispens från det generella dumpningsförbudet innebär en bedömning enbart enligt 15 kap. 27-29 §§ miljöbalken, se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 maj 2015 i mål nr M 1260-14. Havs- och vattenmyndigheten anser med ledning av dessa rättsfall att det står klart att de kostnader som uppstår till följd av alternativa omhändertaganden, det vill säga en tillämpning av 2 kap. 7 § miljöbalken, primärt inte ska vägas in i bedömningen av om en dispens ska ges eller inte.

När det gäller dispens från förbudet mot dumpning av muddermassor har mark- och miljööverdomstolen i ett antal tidigare avgöranden bestämt begränsningsvärde för föroreningar i de massor som ska dumpas. I samband därmed har domstolen uttalat att en bedömning måste göras utifrån de omständigheter som föreligger i det enskilda fallet. Omständigheter som ska beaktas vid bedömningen är bl.a. bottenförhållanden och föroreningsnivåer på den planerade dumpningsplatsen, hur känslig miljön på platsen och i omgivningen är samt om det finns risk för spridning av skadliga halter till omgivningen (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 maj 2015 i mål nr M 1260-14).

Enligt Havs- och vattenmyndighetens uppfattning är de olägenheter som kan uppkomma vid dumpning av förorenade massor flera och av naturliga skäl ökar risken för olägenheter med föroreningsnivåerna i massorna. Några av de olika olägenheter som kan uppkomma på kort och lång sikt är spridning av föroreningar:

- under själva dumpningen,
- efter utförd dumpning men innan slutlig täckning (de förorenade massorna kommer ligga oskyddade under en viss period),
- vid täckningen (risk finns att underliggande förorenat sediment sprids när renare massor dumpas ovanpå) och
- efter slutförd täckning.

Det sagda ska också ställas mot att dumpning är förbjudet i lag därför att avfall och föroreningar inte hör hemma i havsmiljön. Eftersom det handlar om dumpning i havsmiljö är samtliga olägenheter svåra att kontrollera. Dumpning till havs innebär alltså enligt Havs- och vattenmyndighetens mening ett svårkontrollerbart och mer oprecist bortskaffande av avfall jämfört med deponering på land. Dumpas avfallet till havs blir det också mycket svårt att både upptäcka och begränsa ytterligare spridningar från avfallet för det fall detta skulle uppkomma efter det att dumpning skett. En jämförelse med de regler som gäller för deponering av avfall på land, där rigorösa försiktighetsmått krävs för att begränsa och kontrollera förorenings-spridning, bör enligt Havs- och vattenmyndighetens bedömning leda till slutsatsen att endast i princip ofarliga halter och mängder av föroreningar får tillföras ett havsområde genom dumpning. Det faktum att ”bottenytan blir renare” innebär ändå att föroreningarna finns kvar i havet väl de har tillförts, låt vara att de ligger under ett skikt av renare sediment. Det talar för att förorenade massor i så liten utsträckning som möjligt ska tillföras havsmiljön. Kostnaden för att åstadkomma detta bör inte vägas in som ett skäl för att tillåta dumpning av förorenade massor. Detta kommer också till uttryck i 15 kap. 27 § där det, såsom nämnts ovan, framgår

att dispens från förbudet mot dumpning får endast ges om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Sökanden har i bemötande anfört följande. Det saknas uppenbart skäl att förordna om sakkunnigutlåtande i fråga om dumpning och konsekvenser av denna. Sökanden anser att dumpning av massorna är det mest lämpliga alternativet. Metoden för dumpning har beskrivits det säkerställs att det inte sker någon spridning av föroreningar från dumpade massor. Det är vidare fråga om en ackumulationsbotten som i sig innebär naturlig sedimentation. Det faktum att förhållandena är mer svårkontrollerade i havsmiljö kvarstår men såsom utredningen visar föreligger det endast en liten spridningsrisk utan siltskärm och en obefintlig risk med siltskärm. Sökanden har dock valt att föreskriva skyddsåtgärder bl.a. i form av grumlings-skydd och försiktig utläggning.

Det saknas således skäl att befara spridning av föroreningar under dumpning samt under täckningen. Kontroll av grumlingsskyddets funktion kommer att ske genom dykare eller kamera. Efter borttagande av grumlingsskydd och dumpning av icke förorenade massor kommer sedimentspridning att ske, men denna kontrolleras genom villkor. Det eventuella vatten som kan komma att ha ansamlats i botten på pråmen, efter utplacering med skopa kommer att pumpas upp och ledas innanför grumlingsskyddet.

Att bottenytan blir renare efter dumpning är något som inte förefaller ha beaktats av remissinstanserna och att förfarandet därmed innebär att förorenade massor tas bort från vattenmiljön. Det framstår som uppenbart att dumpning innanför grumlings-skydd i enlighet med ansökan är det bästa alternativet ur miljösynpunkt med beaktande av massornas karaktär.

Dispens från dumpningsförbudet kan enligt 15 kap 29 § miljöbalken meddelas om det kan ske utan olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelsen har tolkats i praxis och domstolen har därvid i ett flertal projekt meddelat dispens för dumpning av muddermassor, och det är uppenbart att det i sammanhanget behöver ske en avvägning utifrån de sammantagna miljöaspekterna, men självklart med fokus på påverkan på vattenmiljön. Omständigheter som ska beaktas vid bedömningen är bl.a. bottenförhållanden och föroreningsnivåer på den planerade dumpningsplatsen, hur känslig miljön är på platsen och i omgivningen samt om det finns risk för spridning av föroreningar.

Sökanden har redogjort för kostnaderna för de olika alternativen men detta i tillägg till miljömässiga bedömningar och i första hand har fokus legat på vald hantering, dvs. dumpning, och de konsekvenser detta medför för vattenmiljön. Sökanden har dock även redogjort för miljöeffekterna av de olika alternativen i yttranden. Placering på deponi medför betydande miljöpåverkan från tunga transporter, motsvarande ca 500 000 km, och de maskiner som behöver användas för hanteringen vilket medför utsläpp av koldioxid, men även problem i form av lakning från deponin vilken förvärras med syresättningen av massorna. En deponi för icke-farligt avfall tillåts normalt läcka 50 l/m² och år för all framtid till grundvattnet.

Bakgrundsförhållandena på den tilltänkta dumpningsplatsen motsvarar höga och mycket höga halter och det är därmed inte fråga om en icke påverkad plats med låga halter, som kan förekomma i andra delar av landet. Snarare kommer täckningen att leda till att halterna vid sedimentytan, där bottenlevande organismer finns, kommer att minska inom dumpningsplatsen.

I fråga om klassificering kan även påpekas att Naturvårdsverket benämner klass 4 och 5, höga respektive mycket höga halter. Länsstyrelsen väljer att kalla klass 4 och 5 massor ”kraftigt förorenade”. Förorening är ett ”kvalitativt” begrepp, där ett ämne tillförs till en miljö där det inte finns. Då klassindelningen bygger på en statistisk fördelning av halter i sediment, kommer per definition ett antal av dessa resultat att vara över 95-percentil (Klass 5). I Skelleftebukten förekommer ”höga halter”. Den föreslagna dumpningen kommer leda till att dessa ämne omdisponeras men halterna kommer inte att öka.

Det är således en bedömningsfråga utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, och inte någon principiell fråga rörande kravet på föroreningshalter i massor som kan tillåtas att dumpas till havs. Kunskapen och erfarenheterna från genomförda dumpningsprojekt och hur miljöpåverkan kan begränsas har ökat och med den kunskap som finns idag, och som legat till grund för utformning av ansökan, är det sökandens uppfattning att dumpning av samtliga muddermassor kan ske utan olägenhet för människors hälsa och miljön.

Miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen har i yttrande anfört följande. Länsstyrelsens tolkning, utifrån sökandens utredningar och klassificering av massor, är att det kommer att ske en otillåten försämring av vattenmiljön, både när det gäller muddring och dumpning.

Länsstyrelsen delar sökandens uppfattning att påverkan på kvalitetsfaktorerna hydrografiska villkor och morfologiskt tillstånd inte medför någon otillåten försämring. Utredningen visar dock att det sker en försämring för kvalitetsfaktorn konnektivitet i kustvatten och vatten i övergångszon. Kvalitetsfaktorn har redan dålig status och eftersom det är den lägsta klassen är all försämring otillåten, även på parameternivå. Tabell 4 i bilagan visar att den påverkade ytan ökar från 75% till 82% för parametern långsgående konnektivitet. Om siffrorna stämmer utgör detta en otillåten försämring som innebär att verksamheten inte är tillåtlig. Om sökanden gör en annan tolkning av utredningen så behöver sökanden motivera detta på ett utförligt sätt.

Det kan vara möjligt att tillåta en verksamhet som ger upphov till en otillåten försämring om den uppfyller kriterierna i 4 kap. 11-12 §§ vattenförvaltningsförordningen.

Utifrån den senaste klassificering av massorna kan klass K1-massor innehålla halter av TBT upp till 19 µg/kg TS. Av tabell 1 i bilaga 2 till kompletteringen (PM: Halter i sediment vid dumpningsområdet) ligger dagens halter mellan 2,1-4,3 µg/kg TS, vilket är under god status. Detta innebär att platsen efter dumpning kan ha en högre

halt TBT, vilket borde innebära att dumpningen strider mot icke-försämringsförbudet. Påståendet att föroreningarna på platsen kommer att vara lägre efter dumpningen stämmer därmed inte heller.

Sökanden har i bemötande anfört följande. Den aktuella vattenförekomsten är idag klassificerad som naturlig. Noterbart är dock att större delen av vattenförekomsten används för hamn och sjöfart samt av verksamheterna runt vattenförekomsten. Vattenförekomsten bedöms kraftigt påverkad av detta, och vattenförekomsten skulle därför möjligen kunnat klassificeras som ett kraftigt modifierat vatten. Statusen för kvalitetsfaktorn konnektivitet i kustvatten och vatten i övergångszon är redan dålig och det sker endast en förändring inom statusklassningen dålig.

Sökanden har ansett att klassificeringen av berörda kvalitetsfaktorer är förenade med sådana otviveligheter att det är tveksamt om påverkan på kvalitetsfaktorn konnektivitet faktiskt ska ses som en försämring. Skulle emellertid så anses vara fallet begär sökanden undantag enligt 4 kap 11-12 §§ vattenförvaltningsförordningen. Sökanden har redogjort i för hamnen idag är en del av övre Norrlands transportsystem och en viktig aktör för regionens näringsliv och konkurrenskraft samt dess betydelse för den samhällsomställning som sker i Skellefteå kommun med flera tusen nya arbetstillfällen som skapar nya logistikmönster. Verksamheten tillgodoser således ett allmänintresse av större vikt. Port of Skellefteå har funnits på platsen sedan 1912. Det skulle medföra orimliga kostnader att anlägga en ny hamn på en annan plats i Skellefteås närområde som skulle tillgodose behovet av hamn i området.

För att mildra de negativa konsekvenserna på vattenförekomstens status har sökanden begränsat muddringsområdet. Kajen kommer att konstrueras som en pålkaj.

Enligt bilaga 1 i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25) är gränsvärdet för TBT i sediment 1,6 µg/kg torrsvikt för bedömningen av kemisk ytvattenstatus. För den aktuella vattenförekomsten är TBT inte klassad. Det finns därför ingen mätdata att bedöma förändringen mot.

Att utgå från stickproven för att klassa en större yta kan bli mycket osäker. För ämnen som transporteras i älvarna och som flokulerar efter att älvvattnet når havet leder sedimentationsprocessen till en jämnare fördelning av materialet över ytan och dessa ämnen uppvisar mindre variationer (t.ex. As). Därmed kan en provpunkt antas representera närliggande material.

För ämnen som t.ex. TBT, där det inte finns någon specifik punktkälla i hamnen, och höga halter kan förekomma sporadiskt, gäller inte detta antagande. TBT härrör från fartygens bottenfärg och förekommer i form av partiklar, ojämnt fördelade, vilket leder till en stor variation i resultaten. TBT-halten i proven kommer att bero på om ett färgfragment finns med i provet som analyseras eller ej.

TBT-halter i sediment bör därför bedömas baserat på beräknade samlingsprover för respektive delområden kunna ge en mer representativ bild av halterna och mängderna TBT som finns i sedimentet och blivande muddermassorna.

Utvärderingen av erhållna analyser visar att samtliga prover med höga halter TBT (> 5 µg/kg) finns i sediment som klassas som K3. Därmed kommer TBT-föroreningar att inkluderas vid muddringen av K3-massor.

Risken som TBT utgör för miljön är associerade till mängden TBT som finns snarare än den högsta halten. För att få fram en representativ medelhalt måste den viktas mot den mäktighet (dvs. mängden) sediment den representerar. Beräkning av ett viktat medelvärde av TBT-halten i det övre sedimentet presenteras i tabell 4.

	Viktat medelhalt	Medelmäktighet	Beräknad medelhalt i K3
	µg/kg	cm	µg/kg
CEM	< 1	32	ej relevant
NKN	11	27	5-6
NÄS	-		
OLJ	2	23	1-2
SÖD	5	23	2-3
Medel NKN, OLJ, SÖD	8	25	4

Tabell 4 Viktat medelvärde av TBT-halten i det övre sedimentet vid respektive muddringsområde.

Den sammantaget totala mängden TBT utgör som högst 150 g TBT (17 000 ton TS* 8 mg/kg TS = 136 g) vilket kan jämföras med mängden TBT som får dumpas i Luleå (upp till 400 000 m³ M2 massor, 50-200 µg/kg, dvs. mellan 26-100 kg TBT), jfr Mark- och miljööverdomstolens dom 2018-04-11 i mål M 4684-17 och 4685-17.

En skillnad jämfört med dagens situation i dumpningsområdet, är att denna mängd TBT kommer att placeras ca 2,8 m under botten, där inte organismer kan komma i kontakt med ämnet. Medelhalten i K1-massorna som ligger överst kommer att vara under 1,6 µg/kg torrsvikt.

Enligt sökandens uppfattning innebär inte den ansökta verksamheten någon försämring i fråga om TBT-halten i bottensedimenten och dumpningen bedöms således inte strida mot icke-försämringsförbudet.

Länsstyrelsen har i bemötande anfört i huvudsak följande. Sökanden har inte presenterat några nya uppgifter och länsstyrelsens vidhåller därmed bedömningen att åtgärderna innebär en otillåten försämring av kvalitetsfaktorn konnektivitet. Länsstyrelsen har ställt sig tveksam till sökandens resonemang om att man ska utgå från samlingsprov gällande bedömning av halten TBT samt att medelhalten i K1-massorna som ska ligga överst kommer att vara under 1,6 µg/kg torrsvikt. Länsstyrelsen har lämnat det till mark- och miljödomstolen att avgöra om det sker en otillåten försämring eller inte gällande påverkan på kemisk status gällande halten TBT.

Sökanden har i bemötande anfört följande. K1-massor innehåller per definition låga halter av grundämnen (As, Cu, Pb, mm) och kommer från de djupare sedimentlagren, generellt djupare än 0,5 m. Det innebär att dessa bildades för flera hundra år sedan. K1-massorna kan således inte ha påverkats av TBT-flagor från bottenfärg. Det finns ingen punktkälla för TBT, i hamnen. TBT härrör generellt från fartygens bottenfärg och förekommer sporadiskt, i form av färgpartiklar, ojämnt fördelade, vilket leder till en stor variation i resultaten. Under de senaste åren har 87 prover analyserats avseende TBT:

- varav 42 prover var under rapporteringsgränsen (1 mg/kg).
- 12 över 19 mg/kg haltgräns för klass 4.
- 3 över 55 mg/kg haltgräns för klass 5.

Eftersom dessa variationer inte följer något mönster, används en strategi som bygger på kunskap om sedimenten i området (aktuella provtagning samt resultat från pågående muddringsprojekt i hamnbassängen). Att bortse från kunskapen som finns om TBT-förekomstmönster i hamnbassängen, och välja att beakta varje enskilt prov (några gram) för sig, och extrapolera dess egenskap till ett pråmass står i strid med principen i provtagningsteorin. Risken som TBT utgör för miljön är associerade till mängden TBT snarare än den högsta halten i ett enskilt prov, dvs. eventuell förekomst av ett färgfragment i de 5 gram av provet som analyseras eller ej. Slutligen är det viktigt att komma ihåg att TBT utgör en risk för bottenlevande organismer och att dessa lever endast i den översta delen av sedimentet, som kommer att bestå av K1-massor. Sökanden anser således inte att det är fråga om en otillåten försämring enligt 5 kap. 4 § miljöbalken.

Undantag från försämringsförbudet i 5 kap. 4 § miljöbalken

Vattenmyndigheten

Vattenmyndigheten har i yttrande enligt 22 kap. 13 § miljöbalken anfört sammanfattningsvis följande.

Vattenmyndighetens övergripande bedömning är att hamnverksamheten och vattenverksamheten samt dispensansökan inom fastigheten Skellefteå XXX strider mot försämringsförbudet i 5 kap. 4 § miljöbalken för vattenförekomsterna Skelleftehamnsfjärden (SE44070-211650) samt Burefjärden (SE643700-211940).

Försämringsförbudet i Skelleftehamnsfjärden

I beslutet om ny miljö kvalitetsnorm som trädde i kraft den 22 december 2021 fastställdes miljö kvalitetsnormen för Skelleftehamnsfjärden till otillfredsställande ekologisk status 2027. Det innebär att det tillämpas undantag från miljö kvalitetsnormen god ekologisk status i form av tidsfrist till 2027 för särskilt förorenande ämnen som koppar, zink och arsenik och för de prioriterade ämnena tributyltenn, bromerade difenyletrar, kadmium, kvicksilver och bly. Vattenförekomsten får även mindre strängt krav för kvalitetsfaktorn konnektivitet och mindre strängt krav för kvalitetsfaktorerna morfologiskt tillstånd och hydrografiska villkor, med hänsyn till

befintlig hamnanläggning och den fysiska påverkan som verksamheten har på vattenförekomsten.

Tidsundantaget har motiverats med att klassificeringen för konnektivitet är osäker och metoder behöver utvecklas innan åtgärder kan föreslås. De mindre stränga kraven motiveras av att hamnens funktion inte kan tillgodoses på något annat sätt som är väsentligt bättre för miljön och att det rör sig om en samhällsviktig verksamhet. Det innebär dock att ingen ytterligare försämring får ske, som inte kan anses som annat än tillfällig, i förhållande till den status för kvalitetsfaktorerna som gäller vid tidpunkten för beslut om ny miljö kvalitetsnorm i december 2021.

Trots beslutet om mindre strängt krav samt tidsfrist till 2027 för Skelleftehamnsfjärden finns det ett stort åtgärdsbehov kvar för att nå den nya miljö kvalitetsnormen otillfredsställande ekologisk status till 2027. Vattenmyndigheten ser därför positivt på att dagvattenfrågan för hamnområdet fortsatt ska utredas och anser att det är viktigt att det senare införlivas villkor för hanteringen samt att dagvattenhantering inkluderas i verksamhetens egenkontroll

Vattenmyndigheten ser dock en risk för att statusen försämras av den planerade verksamheten, genom risken spridning av föroreningar vid grumling under muddringen. Det är därför viktigt med tydliga grumlingsvillkor för att minimera denna risk för spridning. Med anledning av ovanstående är det viktigt att det beslutas om sådana villkor som innebär att sökanden kontrollerar risken för spridning samt följer upp så att sådan eventuell spridning inte medför annat än en tillfällig påverkan på vattenförekomstens kemiska status. För att definieras som en tillfällig försämring krävs i praktiken att det inte får uppmätas en högre halt av miljögifter i de övre bottensedimenten sex år efter det att muddringen genomförts än vad som uppmäts innan muddringen påbörjas. I förebyggande syfte och i linje med miljöbalkens försiktighetsprincip, bör villkor om sanering därför införlivas i tillståndet. Eftersom Rönnskärsverken (villkor U20 i dom i mål M 6459-20) nu fått beslutade villkor om att sanera i samma vattenförekomst kan sådan uppföljning och kontroll behöva samordnas mellan verksamheterna.

Vattenmyndigheten bedömer att de metoder och skyddsåtgärder som avses användas vid muddringen inte i tillräcklig utsträckning förhindrar att historisk belastning tillgängliggörs eller att förorenat sediment sprids. Detta innebär en ökad belastning av miljögifter för vattenförekomsten och äventyrar miljö kvalitetsnormerna i strid mot villkoren i 4 kap 11 § Vattenförvaltningsförordningen.

Den planerade utökade vattenverksamheten i Skelleftehamn som inkluderar muddring i vattenförekomsten Skelleftehamnsfjärden innebär en så pass stor påverkan på vattenförekomstens fysiska karaktär att den strider mot försämringsförbudet i 5 kap. 4 § miljöbalken. Detta framförallt på grund av att handlingarna visar på att en försämring för kvalitetsfaktorn konnektivitet, som redan är i den lägsta klassen, kommer att ske. Den enda möjligheten att tillåta verksamheten under dessa förutsättningar, är om verksamheten uppfyller de villkor som ställs i 4 kap 11-12 §§ i vattenförvaltningsförordningen

Försämringsförbudet i Burefjärden

Möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormen i Burefjärden, vilken är satt till god ekologisk status 2027 samt god kemisk status enligt det senaste beslutet den 2 december 2021, riskerar att äventyras i och med att muddermassor ska dumpas i vattenförekomsten.

Villkor om grumlingskydd vid dumpning och kontroll av grumlingskydd behöver vara tydliga och skarpa för att minska grumling från starten av dumpningen och för att undvika att risk för försämring uppstår. Bristande grumlingskydd behöver åtgärdas redan innan risk för försämring uppstår. Vattenmyndigheten vill även poängtera att den maximala mudderalten som hittades i simuleringen är ca 10 mg/L. Detta kan potentiellt resultera i en underskattning av spridning av spill ifall den naturliga grumlingen är låg, men halten av suspenderade ämnen ändå uppnår gränsvärdet. Vattenmyndigheten föreslår mot denna bakgrund ett ändrat gränsvärde till 10 mg/L över uppmätta referensvärden.

Vattenmyndigheten anser också att metoden för efterkontroll av dumpning behöver förtydligas samt att kontroller bör utföras på ackumulationsbottnar i samma och omkringliggande vattenförekomster. Detta för att försäkra sig om att spridning av spill inte förekommit i betydande mängd.

Avsteg enligt 4 kap 11-12 §§ i vattenförvaltningsförordningen

Avsteg från försämringsförbudet i 5 kap 4 § miljöbalken kan endast tillämpas om villkoren i 4 kap 11-12 §§ vattenförvaltningsförordningen är uppfyllda. För den aktuella vattenförekomsten innebär villkoren i praktiken att sådant avsteg endast kan ske för verksamhetens påverkan på vattenförekomstens fysiska karaktär. Det behöver vidare bedömas om hamnverksamheten ska utökas för att tillgodose ett allmänintresse av större vikt, att det av tekniska skäl eller orimlig kostnad inte är möjligt att uppfylla syftet med hamnverksamheten på annat sätt som är väsentligt bättre för miljön och se till att verksamhetsutövaren, i de fall föregående villkor kan anses uppfyllda, också vidtar alla genomförbara åtgärder för att minska negativa konsekvenser i vattenmiljön

Påverkan på hydromorfologiska kvalitetsfaktorer

Morfologiskt tillstånd bestäms genom en sammanvägning av underliggande parametrar. För ansökt vattenverksamhet ser Vattenmyndigheten att det kommer att ske en otillåten försämring på kvalitetsfaktorn konnektivitet. Försämring av de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna konnektivitet, hydrografiska villkor och morfologiskt tillstånd är sådana fysiska förändringar på ytvattenförekomsten som kan tillåtas medföra en försämring från god status till måttlig, otillfredsställande eller dålig status.

Skelleftehamnsfjärden

Vattenmyndigheten anser att avsteg från försämringsförbudet i 4 kap 11-12 §§ vattenförvaltningsförordningen kan tillämpas för de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna och för den fysiska förändringen av Skelleftehamnsfjärden som

muddringen kommer att innebära. Tillämpningen av avsteg från försämringsförbudet får dock enligt 4 kap. 16 § vattenförvaltningsförordningen inte heller permanent hindra eller äventyra uppfyllandet av kvalitetskravet för andra vattenförekomster i vattendistriktet. När en verksamhet ger sådana effekter på andra vattenförekomster, kan det bara tillåtas om undantag enligt 4 kap. 11–12 §§ vattenförvaltningsförordningen även kan beslutas för dessa övriga berörda vattenförekomster.

Vattenmyndighetens bedömning är att eventuell påverkan och försämring av Skelleftehamnsfjärdens kemiska status och särskilda förorenande ämnen inte kan omfattas av 4 kap. 11 § 1 p. vattenförvaltningsförordningen. Sådan påverkan innefattar exempelvis diffus spridning av historisk belastning vid muddring. Försämring av en vattenförekomst ekologiska status, med anledning av en ny eller utökad påverkan, får endast ske från hög status till god status. En ytvattenförekomst kan inte ha hög kemisk status utan endast god och den kemiska statusen kan endast förändras från god kemisk ytvattenstatus till otillfredsställande kemisk ytvattenstatus

Det är endast fysiska förändringar på ytvattenförekomster som kan tillåtas medföra en försämring från god status till måttlig, otillfredsställande eller dålig status.

Vattenmyndigheten anser vidare att sökanden inte har visat att alla genomförbara åtgärder kommer att vidtas, vilket är ett krav för att tillämpa avsteg från försämringsförbudet enligt 4 kap 12 § 3 p vattenförvaltningsförordningen.

Burefjärden

Vattenmyndigheten anser att avsteg från försämringsförbudet i 4 kap 11 §§ vattenförvaltningsförordning kan tillämpas för de hydromorfologiska kvalitetsfaktorererna och den fysiska förändringen av Burefjärden som dumpningen kommer att innebära.

När det gäller avsteg från försämringsförbudet enligt 4 kap. 12 § vattenförvaltningsförordningen anser vattenmyndigheten först och främst att den fysiska påverkan som dumpningen medför i Burefjärden inte är att anse som en försämring av vattenförekomstens fysiska karaktär. Detta eftersom den fysiska påverkan på havsbotten efter verksamheten inte utgör 15 % eller mer av vattenförekomstens totala yta enligt presenterade handlingar. Muddermassorna dumpas i en befintlig djuphåla och innebär ingen annan fysisk påverkan än att muddermassor läggs ner i befintlig håla. Avsteg från försämringsförbudet i 5 kap. 4 § bedöms därför inte kunna tillämpas på Burefjärden.

Sökandens bemötande

Sökanden har i bemötande sammanfattningsvis anfört följande. Vattenmyndigheten framför, såvitt får förstås, att de ansökta verksamheterna samt dispensansökan i vissa avseenden strider mot försämringsförbudet i 5 kap. 4 § miljöbalken för vattenförekomsterna Skelleftehamnsfjärden samt Burefjärden, men att undantag kan meddelas för Skelleftehamnsfjärden och att undantag inte behövs för Burefjärden.

Avseende fysiska förändringar (dvs. påverkan på ekologisk status och de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna) anser Vattenmyndigheten att dessa inte är av sådan omfattning att undantag från försämringsförbudet är tillämpligt för Burefjärden. Däremot anses att förändringarna är av sådan omfattning att undantaget är tillämpligt för Skelleftehamnsfjärden, och att undantag kan meddelas enligt sökandens ansökan, under förutsättning att kompletterande uppgifter lämnas.

Vattenmyndigheten betonar vidare vikten av att föreskriva erforderliga villkor och att begränsa spridning av förorenade sediment för att inte äventyra uppnåendet av miljökvalitetsnormerna.

Sammanfattningsvis kvarstår sökanden vid uppfattningen att undantag ska medges från försämringsförbudet avseende de hydromorfologiska och fysiska förändringar som ansökan medför i Skelleftehamnsfjärden. I övrigt strider ansökan inte mot försämringsförbudet eller äventyrar uppnåendet av miljökvalitetsnormerna i Skelleftehamnsfjärden. För Burefjärden delar sökanden Vattenmyndighetens uppfattning att ansökan inte står i strid med försämringsförbudet eller äventyrar uppnåendet av miljökvalitetsnormerna.

Skyddsåtgärder grumling och haltvillkor - villkorsförslag 10-11

Nämnden har i yttrande anfört i huvudsak följande. För att minimera spridning av sediment och grumling i samband med dumpning bör ingen dumpning ske i samband med kraftiga vindar då det riskerar att öka påverkan på recipienten. Nämnden har vidare föreslagit att i samband med muddring av klass 4-5 massor bör åtgärder såsom användande av siltskärm eller motsvarande vidtas för att minska spridningen av föroreningar inom vattenförekomsten.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört i huvudsak följande. Sökanden behöver komplettera med en redogörelse över möjligheten att delvis använda någon form av grumlingsskydd och kopplingen samt en utförligare motivering till de föreslagna haltvillkoren för grumling vid muddring och dumpning så att det går att bedöma om haltvillkoret är rimligt för att begränsa de negativa effekterna på miljön. Sökande behöver redovisa risken för spridning av såväl partikelbundna som lösta föroreningar och metaller samt hur detta relaterar till haltvillkoret och mätmetoden. Det behöver också framgå hur sambandet ser ut mellan varaktigheten på grumlingen, halten suspenderade ämnen och spridning av metaller och föroreningar i fast och löst form. Det är inte lämpligt med en delegation till tillsynsmyndigheten att medge högre totalhalter för kortare tidsperioder för K1-massor.

Sökanden har i bemötande anfört följande. Spridning av partiklar (suspenderat material) sker via strömmar i Kallholmsfjärden. Fjärden har en volym på ca 14,4 miljoner kubikmeter och den genomsnittliga omsättningstiden är ca 10 dygn. I höjd med Oljehamnen är fjärden ca 650 meter bred och har ett medeldjup på ca 12 meter. Med dessa antaganden har den genomsnittliga vattenströmshastigheten beräknats till ca 4 mm/s.

Två mekanismer i form av avstånd och tid samspelar och leder till att halten suspenderat material minskar. När avståndet från källan fördubblas, sker en utspädning med en faktor 4. Med tiden sedimenterar partiklarna. Sedimentationshastigheten beräknas med Stokes ekvation¹. Halten suspenderat material kan därmed beräknas på ett visst avstånd från källan. Sedimentationshastigheten (i djupled) beräknas som en funktion av partiklarnas storlek. Därmed kan man även beräkna vilken andel av den suspenderade fraktionen som finns kvar i suspension som en funktion av tiden. Med hjälp av vattenströmshastigheten kan plymens utbredning i sidled beräknas.

Vid ett antagande om att suspenderat material består av enbart finfraktion (<63 µm) i muddermassorna från Kallholmsfjärden, med en ursprunglig halt på 100 mg/l vid 100 metersgränsen (enligt föreslaget villkor) kommer halten att bli 45 mg/l vid 150 metersgränsen på grund av utspädning. När det suspenderade materialet når 150 metersgränsen, efter ca 3 timmar, kan partiklar större än 12 µm förväntas ha sjunkit till botten, vilket minskar halten suspenderat material till <20 mg/l (150 meter från mudderverket).

Haltnivån på 20 mg/l används för bedömning av effekterna som suspenderat material kan ha på vattenlevande organismer. Efter två till fyra veckor exponering vid doser högre än 20 mg/l suspenderat material inom ett och samma område kan direkta negativa effekter på fisk förväntas. I studien från Karlsson et al (2020)³ rapporteras att halter suspenderat material <100 mg/l, under kortare period än 2 veckor, generellt har låg direkt påverkan på fisk. Dessa organismer kan även klara kortvarig exponering till halter upp till 1000 mg/l.

Fisk (adulter/juveniler) är det enda relevanta skyddsobjektet i fjärden. Musslor förekommer inte så långt norrut och inga lekbottnar finns i anslutning till muddringsområdet. De föreslagna villkoren 10-11 innebär att fisk inte kommer att exponeras för halter över 100 mg/l på ett avstånd av 100 m från mudderverket i mer än 3 dygn i rad, och följaktligen för halter över 20 mg/l, på ett avstånd av 150 m från mudderverket. Vidare har fisk möjlighet att förflytta sig bort från en eventuell plym av suspenderat material. Därför ger föreslaget haltvillkor på 100 mg/l ett bra skydd för skyddsobjekten.

Vid tidigare muddring i hamnen av liknande sediment, med samma teknik och på samma plats, fastslogs haltvillkor på 50 resp. 100 mg/l för ytliga sediment, med höga halter grundämnen, respektive djupa sediment med låga halter, jfr mark- och miljödomstolens vid Umeå tingsrätts dom 2017-09-08 i mål M1336-15. Dessa nivåer är de samma som förslås i villkoren 10-11.

Dagvatten och oljeavskiljare m.m.

Utrednings- och provisoriska föreskrifter

Nämnden har i yttrande anfört sammanfattningsvis följande. Sökandens förslag till en prövotidsutredning för att ta reda på vilka utsläpp som kommer från anläggningarna är lämpligt. Det framgår inte helt tydligt om sökanden avser att utredningsvillkoret ska gälla dagvatten och oljeavskiljare på både norra och södra

hamnområdet men nämnden anser att provtagningen bör omfatta utgående vatten från samtliga oljeavskiljare och sedimentationsdammar på norra och södra hamnen. Nämnden anser det önskvärt om det tydligt framgår i utredningsvillkoret att provtagningen bör omfatta utgående vatten från samtliga oljeavskiljare och sedimentationsdammar på norra och södra hamnen.

Nämnden anser vidare att en ombyggnation av oljeavskiljaranläggningen behövs så att OA2 kan fungera som oljeavskiljare för dagvattnet och att anläggningen ska vara CE-märkt för att uppfylla den svenska standarden. Nämnden har önskat ett förtydligande avseende volymen på OA1 på grund av motstridiga uppgifter. Vid dimensionering ska man numera räkna med ett 10-årsregn och dessutom ska enligt Svenskt Vatten publikation P110 ett klimatpåslag på 1,25 göras. Nämnden föreslår att en utredning kring förbättringar av OA1 och OA2:s funktion ska vara en del i utredningsvillkoret om dagvatten och oljeavskiljare.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört sammanfattningsvis följande. Länsstyrelsen är positiv till att det sker en prøvotidsutredning när det gäller dagvattenhanteringen och att den provisoriska föreskriften följer nu gällande villkor. Det är viktigt att en prøvotidsutredning genomförs ingående och med så många prover och under så många år att resultatet blir tillförlitligt. Var provtagning ska ske bör specificeras i utredningsvillkoret. Den övergripande målsättningen hos sökanden bör varva att komma ner på lägre halter än föreslaget provisoriskt villkor.

Sökandens justerade utredningsvillkor U1 innebär att provtagning ska ske minst fyra gånger/år om inget annat bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen anser att det är rimligt med provtagning sex gånger/år men kan acceptera sökandes förslag om det görs tydligt att tillsynsmyndigheten har möjlighet att utöka provtagningsfrekvensen. Då det kan ha skett brandövningar vid depåer bör även PFOS och ev. andra perfluorerade ämnen mätas samt behov av åtgärder utredas under prøvotiden.

Vattenmyndigheten har i yttrande anfört i huvudsak följande. Det är positivt att dagvattenfrågan för hamnområdet fortsatt ska utredas och det är viktigt att det senare införlivas villkor för hanteringen samt att dagvattenhanteringen inkluderas i verksamhetens egenkontroll. Kommande dagvattenåtgärder som prøvotidsutredningen resulterar i ska också anses ingå i bedömningen i fråga om alla genomförbara åtgärder vidtas. Ambitionen i prøvotidsutredningen bör därför vara alla tekniskt genomförbara åtgärder och inte enbart de åtgärder som anses vara ekonomiskt rimliga för att kunna göra avsteg från försämringsförbudet i Skelleftehamnsfjärden.

Sökanden har i bemötande anfört sammanfattningsvis följande. Nämndens önskemål ingår i utredningsvillkorets lydelse.

Alla genomförbara åtgärder kommer redovisas för att man sedan ska kunna ta ställning till vilka åtgärder som är rimliga att genomföra.

Provtagningen av dagvatten från både oljeavskiljare och sedimentationsbassänger avses omfatta såväl norra som södra hamnen. Att separera dagvattnet från OA1 så att det inte belastar OA2 får liten effekt på reningsgraden i OA2. OA2 kommer fortfarande att behöva bypass om oljan inte ska riskera att spolras ur redan vid ett måttligt intensivt regn. Ytbelastningen på OA2 (181 m/h) är i dag drygt 30 ggr högre än vad som erfordras för att avskilja fri olja (<5 m/h). Vill man säkerställa tillräcklig avskiljning i OA2 behöver en bypass anläggas som leder förbi flöden överstigande ca 13 l/s. Nyttan av en separat utloppsledning från OA1 är tveksam och innebär bland annat passage av järnvägsspåren.

Den totala volymen i OA1 är enligt tillgängliga ritningar ca 190 m³, dvs. volymen från golv till tak. Den våta volymen (volymen som ryms upp till utloppsledningen) bedöms vara ca 64 m³. Den våta volymen styrs av utloppsnivån och omfattar den del av oljeavskiljaren som kan hålla vatten, allt vatten över denna nivå rinner ut. Eventuella byggnationer kommer att anpassas till gällande krav avseende CE-märkning. Av P110 framgår att för industriområden och andra verksamhetsområden måste man från fall till fall utreda vilken återkomsttid som ska väljas utifrån möjligheterna att skapa fördröjningsvolym och översvämningssytor.

Sökanden medger länsstyrelsen föreslagna justeringar om att det ska vara tydligt att tillsynsmyndigheten har möjlighet att utöka provtagningsfrekvensen och att även PFOS och ev. andra perfluorerade ämnen mätas bör mätas samt behov av åtgärder utredas under provtiden.

Nämnden har i yttrande anfört att en översyn av oljeavskiljaranläggningen i norra hamnen behövs och att det inte är tydligt att det ingår i föreslaget utredningsvillkor.

Utredning även av föroreningar på mark för f.d. Nynäs asfaltdepå

Nämnden har i yttrande anfört i huvudsak följande. På den södra hamnen hade tidigare Nynäs AB en bitumenanläggning. En efterbehandling gjordes genom att föroreningarna bl.a. diesel, bensin och stenkolstjära inneslöts och anläggningen kallad Axon, en typ av torvfilter, skulle förhindra utsläpp till omkringliggande miljö genom ett kontrollerat flöde från området. Anläggningen finns under en del av nuvarande Kuusakoskis anläggning, alltså inom hamnens verksamhetsområde och ansvaret för anläggningens skötsel ligger på nuvarande Samhällsbyggnadsnämnden (tidigare tekniska nämnden).

Sökanden har i kompletteringen angett att kontrollen av f.d. Nynäs asfaltdepå har upphört. Sökanden hänvisar till att miljönämnden i en skrivelse den 9 maj 2021 ansett att efterbehandlingsåtgärderna är tillräckliga. Datumet på denna skrivelse stämmer inte utan den skrivelse som sökanden hänvisar till är daterad den 9 maj 2001 då nämnden utifrån ett antal provtagningar som utförts inför nedläggning av verksamheten skrev att "efterbehandlingsåtgärderna är tillräckliga om angivna förutsättningar i miljöavdelningens bedömning beaktas". Det senaste som skrevs när det gäller f.d. Nynäs asfaltdepå är en riskklassning utifrån mifo metodiken, 3 mars 2021, där nämnden bedömde riskklassen till 3, i stort sett utifrån den motivering som sökanden beskrivit.

Det är viktigt att områden med höga föroreningshalter inte glöms bort. Åtgärder gjordes i området vid nedläggning av anläggningen pga. att höga halter PAH och bitumen finns kvar i marken. Reningsanläggningen bygger på att bildat grundvatten leds genom ett torvfilter som anlagts i marken där vattnet sedan går via oljeavskiljare ut till hamnbassängen. Om det skulle finnas höga halter av olja ska ventilen stängas och ett larm larma med blixtljus ovan jord. Enligt uppgift kommer inget vatten ut från anläggningen men nämnden anser att det är svårt att veta om reningen med torvfiltret fungerar och att inga utsläpp sker från området med den inneslutna föroreningen.

Eftersom en ny tillståndsansökan och ett nytt tillstånd ska meddelas är det ett bra tillfälle att ta med att en utredning av funktionen av anläggningen där f.d. Nynäs asfaltdepå legat ska göras. Nämnden föreslår att utredningen kan vara en del av den utredning som sökanden föreslår ska göras på utsläpp från dagvatten och oljeavskiljare.

Sökanden har i bemötande anfört att anläggningen ska hantera föroreningar i grundvatten och att frågan om utredning av reningsanläggningens funktion enligt sökanden är en sådan fråga som bör hanteras inom tillsynen.

Nämnden har i yttrande anfört i huvudsak följande. Nämnden vidhåller sin synpunkt att utredning av funktionen av anläggningen där f.d. Nynäs asfaltdepå legat ska göras och förslaget att utredningen kan vara en del av den utredning som sökanden föreslår ska göras på utsläpp från dagvatten och oljeavskiljare.

Bullervillkor

Buller hamnverksamheten (villkorsförslag 4-5)

Nämnden har i yttrande anfört sammanfattningsvis följande. Nämndens grundinställning är att Naturvårdsverkets riktlinjer för buller är det som ska eftersträvas att innehållas vid alla tidpunkter under dygnet vid alla närboende men är medveten om att utredningar visar att detta är svårt i det här fallet. Nämnden är tveksam till om det är lämpligt att ha ett villkor för buller som avser en speciell väg (Hotellvägen). När det gäller bullrande verksamhet är det vanligare att begränsa antalet tillfällen som riktvärdena får överskridas eller om möjligt åtgärda bullret vid den bullrande verksamheten t ex vid lastningen av skrot. Om villkor om buller för hamnverksamheten ska utformas med undantag för vissa tillfällen då en viss verksamhet förekommer eller med undantag för vissa adresser lämnas till mark- och miljödomstolen att avgöra.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört sammanfattningsvis följande. Länsstyrelsen anser att Naturvårdsverkets riktlinjer ska gälla även under kvällstid (villkor 4). Länsstyrelsen delar sökandens fattning att det inte är rimligt att vidta ytterligare åtgärder men anser inte det är motiverat att kontinuerligt tillåta en avvikelse från Naturvårdsverkets riktlinjer och föreslår att i villkoret i stället anges att värdena tillfälligt får överskridas kvällstid vid de få tillfällen som skrotlastning sker.

Det är viktigt att försöka hålla nere de tillåtna bullernivåerna så mycket som möjligt även för boende på Hotellvägen (villkor 5). Sökande bör presentera hur mycket bullernivåerna skulle kunna sänkas om man exkluderar skrotlastningen samt vid en reglering som innebär att skrotlastning inte får ske samtidigt som virkeslastning. Sökande behöver också ange vid hur många tillfällen/år som dessa särskilt bullrande tillfällen kan uppkomma.

Det bör framgå av villkoren (4-5) att de gäller utomhus vid fasad. Bullerutredningen visar att man i vart fall klarar inomhusvärdena enligt Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus (FoHMFS 2014:13). Inomhusvärdena bör också skrivas in som ett villkor för tillståndet.

Sökanden har i bemötande anfört följande. I fråga om bullernivåerna måste generellt beaktas att hamnverksamheten är en verksamhet som har funnits på platsen sedan mycket lång tid tillbaka och att det bedrivits ett arbete för att utreda och åtgärda störningarna men att möjligheterna är begränsade. Det har vid några tillfällen framförts klagomål på buller till hamnen men de har vid vidare utredning inte visat sig härröra från hamnverksamheten. Frågan om bulleråtgärder i form av bullerskärmar eller plank har utretts vid tidigare tillfällen för fastigheter i det aktuella området. Fastighetsägarna har då inte önskat sådana åtgärder eftersom de begränsar utsikten. Skrotlastning och i synnerhet den mer bullrande HMS-lastningen förekommer endast ett fåtal gånger per år. Det är problematiskt att föreskriva ett begränsningsvärde som med säkerhet inte kan innehållas, i fråga om nivåer och antalet tillfällen som överskridande får ske (vilket även är problematiskt att följa upp).

Sökanden har utrett vilken sänkning av de allmänna bullernivåerna som skulle vara möjlig om undantag medgavs för lastning av skrot i form av heavy metal scrap (HMS). Skrotlastningen kan delas in i lastning av HMS och fragmenterat skrot, varav HMS utgör den del som bullrar mest. Andelen HMS varierar, men bedöms utgöra ca 20 % av de lastade skrotvolymerna, och antalet tillfällen som hantering sker är förhållandevis begränsade. Sökanden godtar därför en begränsning av antalet tillfällen då riktvärdet i tillståndet får överskridas och bedömer att 15 gånger per år kan godtas. Med anledning av att ett undantag föreslås för HMS så kan även begränsningsvärdet för kvällstid sänkas till 45 dB(A). Sökanden har inget att erinra mot att villkoren justeras så att det framgår att villkoren gäller utomhus vid fasad.

Sökanden föreslår ett motsvarande undantag för skrotlastning av HMS för bullervillkoret för Hotellvägen (villkor 5). Virkeslastning förekommer endast i undantagsfall nattetid. Det förekommer främst när ett fartyg inte hunnit lastas klart kvällstid utan lastning pågår till ca 23.00. Eftersom HMS inte lastas nattetid och virke endast lastas undantagsvis nattetid skulle en begränsning av möjligheterna till samtidig lastning ha begränsad effekt.

Sökanden anser att det är mer ändamålsenligt att bestämma nivåer för utomhusbuller såsom föreslagits. I praxis har det inte bedömts som lämpligt att föreskriva inomhusvärden som villkor, jfr Mark- och miljööverdomstolens dom 23 februari

2018 i mål M 336-17. Vid de föreslagna nivåerna utomhus kommer inomhusvärdena att kunna innehållas. Sökanden vill erinra om att det inte kommit klagomål från boende, vilket kan ha att göra med att husen har en tystare sida där bullernivåerna är lägre och att husen är välisolerade. Skulle mark- och miljödomstolen anse att både inomhus- och utomhusvärden ska föreskrivas har dock sökanden i andra hand inget att erinra mot detta.

Nämnden har i yttrande anfört följande. Nämnden vidhåller att Naturvårdsverkets riktlinjer för buller ska eftersträvas vid alla tidpunkter under dygnet vid alla närboende. Nämnden förordar att villkor utformas med undantag för vissa tillfällen i stället för undantag av vissa adresser samt med ett tillägg om hur ofta riktvärden får överskridas. Nämnden bedömer att närboende alltid ska informeras vid sådana tillfällen.

Villkor om energiförbrukning

Länsstyrelsen har i yttrande anfört följande. Det är bra att sökanden arbetar för att kranar och maskiner ska förses med el- och batteridrift. Fokus kommer dock att ligga på den norra delen av hamnen eftersom det saknas infrastruktur för ett utsläppsfritt hamnområde i den södra delen och att bygga om området skulle vara väldigt kostsamt. Sökandens avsikt är dock att byta ut maskiner i takt med att de fasas ut till nya med bästa möjliga miljöprestanda. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att sökanden arbetar för att minska andelen fossila bränslen och anser det lämpligt med ett villkor om energiförbrukning.

Det är svårt att skriva tydliga och uppföljningsbara villkor kopplat till energiförbättringar men det får inte förhindra att rimliga krav ställs. Det finns stöd i praxis för villkor om energiförbrukning, exempelvis mark- och miljööverdomstolens dom den 18 mars 2021 i mål M 3065-18, gällande tillstånd till fortsatt och utökad produktion vid SCA Obbola AB:s pappersbruk.

Om domstolen fastställer motsvarande villkor krävs också ett bemyndigande till tillsynsmyndigheten gällande rätten att bestämma vilka åtgärder som ska genomföras.

Sökanden har i bemötande anfört följande. Sökanden motsätter sig ett villkor om energiförbrukning. Enligt praxis ska villkor utformas så att de kan utgöra grund för att konstatera om en överträdelse har begåtts och i så fall också kan ligga till grund för påföljder enligt sanktionssystemet (se exempelvis NJA 2006 s. 188). Sökanden kan inte av föreslaget villkoret utläsa när åtgärder har vidtagits i skäligen utsträckning och hur ofta dessa behöver vidtas för att villkoret ska vara uppfyllt. Det går alltså inte att av villkoret konstatera om en överträdelse har begåtts. Sökanden har som målsättning att elektrifiera driften i så stor omfattning som verksamheten tillåter i framtiden.

SCA Obbola hade enligt miljörapporten år 2020 en total elförbrukning på 328 640 MWh medan för sökanden uppgick elförbrukningen år 2018 till 700 MWh. I praxis har endast villkorsreglering av energianvändningen skett för stora energiförbrukare såsom SCA Obbola medan frågan hanterats inom tillsynen för mindre förbrukare.

Sökanden bedömer att frågan om energianvändning kan hanteras inom tillsynen som en del av den ordinarie verksamheten. Sökanden arbetar med energifrågorna redan idag och har såsom tidigare redogjorts som målsättning att elektrifiera driften i så stor omfattning som verksamheten tillåter i framtiden.

SÖKANDENS JUSTERING AV ANSÖKAN EFTER KUNGÖRELSE

Sökanden har i nära anslutning till huvudförhandlingen justerat ansökan såvitt avser mängd massor som ska muddras och dumpas samt har sammanfattningsvis därvid anfört följande.

Genomgripande förändringar sker av näringslivet i Skellefteå, vilket har starka kopplingar till hamnens framtida utveckling. Det saknas nu behov av fördjupning av den södra delen av hamnen och behovet av muddring minskar därmed. Justering av ansökan har inte annat än positiva konsekvenser för miljöpåverkan från projektet i alla delar. Sökanden återkallar ansökan såvitt avser muddring av området SÖD om cirka 25 000 m³, och justerar därmed ansökan så att denna anpassas till den mindre mängd massor som ska muddras och dumpas. Ändringen har ingen påverkan på de villkor som förslagits.

Justeringen medför en minskad muddringsvolym om ca 25 000 tfm³ och delvis en förändring av fördelningen av massor med olika föroreningshalter, där mängden K3 minskar förhållandevis mer. Den ungefärliga fördelningen av massorna från respektive områden efter justering framgår i tabell 1 nedan

	Volym	K1	K2	K3
	tfm ³	tfm ³	tfm ³	tfm ³
CEM	15 000	15 000	0	0
NKN	90 000	67 500	14 300	8 200
NÄS	30 000	22 500	7 100	400
OLJ	10 000	7 500	2 000	500
	145 000	112 500	23 400	9 100

Tabell 1 Volymen från respektive område

Den totalt sett mindre muddringsytan innebär att påverkan hydromorfologiska kvalitetsfaktorer minskar för Skelleftehamnsfjärden (Kallholmsfjärden). Sökanden bedömer dock att även om påverkan på kvalitetsfaktorn konnektivitet i kustvatten och vatten i övergångszon minskar med den minskade ytan för muddringen erfordras fortfarande undantag enligt 4 kap. 11-12 §§ vattenförvaltningsförordningen.

Justeringen innebär att bottenivån i dumpningsområdet sänks med ca 3-5 dm och att den nya botten som utgörs av K1-massor är belägen på nivån ca -24 m. Muddringstiden för K2- och K3-massor bedöms minska med ungefär 3-5 dagar (arbetstid för dessa massor angiven till totalt ca 1-1,5 månader). Antal prämtransporter bedöms minska med cirka 150 transporter.

Sökanden har presenterat en alternativutredning i miljökonsekvensbeskrivningen, dvs. alternativ som valts bort av olika skäl. I alternativredovisningen medför den ändrade muddringsvolymen en förändring av antalet transporter till deponi samt kostnader för deponering. Antalet lastbilstransporter till Dåva deponi bedöms minska från sammanlagt ca 2 200 transporter till 1 850 transporter om samtliga K2- och K3-massor transporteras dit. Transporterna av K2-massor bedöms minska från ca 1 400 till ca 1 340 och K3-massorna från 800 till 520 transporter. Det motsvarar ca 125 000 km för att transportera K3-massor och 325 000 km för att transportera K2-massor med de nya bedömningarna. Uppskattade kostnader för deponering av K2- och K3 massor minskar för K2-massorna från ca 38,8 mkr till 35,6 mkr och för K3-massorna från ca 22,5 mkr till 13,8 mkr.

DOMSKÄL

Prövningens omfattning

Mark- och miljödomstolens prövning omfattar Skellefteå kommuns ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad hamnverksamhet. Prövningen omfattar vidare tillstånd till vattenverksamhet i form av muddring och sprängning inom vattenområde samt anläggande av en pålkaj. Skellefteå kommun har vidare ansökt om dispens från dumpningsförbudet för dumpning av muddermassor till havs.

Miljöbedömning

Mark- och miljödomstolen bedömer att innehållet i den miljökonsekvensbeskrivning som har getts in i målet uppfyller de krav som ställs i 6 kap. miljöbalken och utgör tillräckligt underlag för prövningen i målet. Miljökonsekvensbeskrivningen kan därför godkännas och den specifika miljöbedömningen slutföras.

Tillstånd till hamn- och vattenverksamhet

Rådighet

Enligt mark- och miljödomstolen har sökanden den rådighet som är nödvändig för att ansöka om och bedriva aktuell vattenverksamhet.

Planförhållanden

Ansökt verksamhet överensstämmer, med undantag av upplags- och logistikytor norr om Näsuddsvägen samt ytan för planerad pålkaj, med gällande detaljplaner. För området för upplags- och logistikytorna samt yta för pålkajen gäller för

närvarande detaljplan från år 1974 (stadsplan förslag till ändring och utvidgning av stadsplan för ett område vid oljehamnen inom kommundelen Skelleftehamn i Skellefteå kommun fastställd den 25 mars 1974).

Området för upplags- och logistikytor är i nu gällande detaljplan angiven som skyddsområde med beteckningen Up och prickad som mark som icke får bebyggas. Ytorna för upplag- och logistik är därmed beläget inom ett område som är avsett som skyddsområde för de närliggande områdena som avsatts för upplagsändamål och som har beteckningen U (jfr Statens planverk, publikation nr 37, Beteckningar – Bestämmelser, anvisningar för upprättande av detaljplaneförslag). Ett tillstånd får inte ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:90) (2 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken). Sökanden har yrkat att tillståndet för hamnverksamheten, till den del det avser aktuella upplags- och logistikytor, ska villkoras av att en detaljplan som medger hamnverksamhet antas och vinner laga kraft. Nämnden har vid huvudförhandlingen förtydligat att arbete pågår med förslag till en ny detaljplan för området Näsudden i Skelleftehamn för att utvidga och förnya delar av hamnens område. Nämnden har vidare beskrivit att förslaget till detaljplan har varit ute på samråd och att en ny detaljplan förväntas kunna antas i juni 2022 alternativt under hösten 2022. Förslaget till ny detaljplan har även ingetts till domstolen. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning är det pågående planarbetet i ett sådant skede att det finns förutsättningar att lämna tillstånd till hamnverksamheten förutsatt att tillståndet i den del som gäller upplags- och logistikytor norr om Näsuddsvägen begränsas i förhållande till planarbetet. Det innebär att tillståndet i den delen blir gällande först när en detaljplan, som medger att ytorna används för de åtgärder som omfattas av ansökan, antagits och vunnit laga kraft.

När det gäller den i ansökan planerade pålkajen framgår av nu gällande detaljplan att den är delvis placerad i ett område som utgör vattenområde enligt planen. Även om ett tillstånd inte får ges i strid med en detaljplan får små avvikelser göras om syftet med planen inte motverkas (2 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken). Sökanden har gjort gällande att det är fråga om en avvikelse som inte kommer att påverka

andra verksamheter eller medföra en försämring för miljön. Sökanden har vidare framhållit att området för hamnverksamheten utökas i den nya detaljplanen till att även omfatta denna del. Även nämnden har vid huvudförhandlingen redogjort för att förslaget till ny detaljplan för området Näsudden i Skelleftehamn omfattar den planerade kajen. Mark- och miljödomstolen bedömer att det avseende påkajen är fråga om en mindre avvikelse från detaljplanens bestämmelser som inte motverkar dess syfte. Verksamheten i denna del får därför anses tillåtlig trots avvikelsen från detaljplanens bestämmelser.

Tillåtligheten

Skellefteå kommun har tillstånd till hamnverksamhet genom tidigare meddelat beslut den 9 februari 2007 av miljöprövningsdelegationen (dnr 551-3733-2005). Hamnverksamhet har även dessförinnan bedrivits på platsen under mycket lång tid. Skellefteå kommun ansöker nu om tillstånd till såväl befintlig som utökad hamnverksamhet. Mark- och miljödomstolen anser att platsen är lämplig för hamnverksamhet utifrån vattendjup för stora fartyg och utifrån infrastruktur i form av järnväg. Det finns inga starka motstående allmänna intressen i form av påverkan på skyddade arter eller skyddade områden. Mark- och miljödomstolen konstaterar att sökanden och motparter samt remissinstanser är ense om att sökanden ska erhålla tillstånd till den ansökta hamnverksamheten och domstolen delar denna uppfattning. Delar av verksamheten är lokaliserad nära bostäder vilket innebär olägenheter för närboende, särskilt till följd av buller. Mark- och miljödomstolen anser att den olägenhet som verksamheten kan medföra i form av buller kan hanteras tillfredställande genom det villkor om buller som domstolen föreskrivit. Den fråga utöver buller som varit föremål för synpunkter från motparter och remissinstansers sida har varit utsläpp av dagvatten från hamnverksamheten och dess påverkan på vattenmiljön och miljö kvalitetsnormer för vatten. Av vad som redovisas nedan anser domstolen att det inte är ett hinder för tillåtligheten.

För att kunna utöka hamnverksamheten har sökanden behov av att fördjupa farlederna och har ansökt om tillstånd att muddra och att anlägga en ny påkaj i Kallholmsfjärden. Anläggandet av en påkaj förutsätter vidare såväl att tillstånd ges

till att muddra i området vid kajen som tillstånd till att förstärka befintligt erosions- skydd. Det finns inga starka motstående allmänna intressen i form av påverkan på skyddade arter eller skyddade områden. Mark- och miljödomstolen konstaterar att sökanden och motparter samt remissinstanser är ense om att sökanden ska erhålla tillstånd till den ansöka vattenverksamheten under förutsättning att tillräckliga försiktighetsmått vidtas. Domstolen delar denna uppfattning. När det gäller tillåtligheten av ansökt muddring har motparter och remissinstanser haft synpunkter på dess påverkan på vattenmiljö och miljö kvalitetsnormer samt att det strider mot försämringsförbudet i miljöbalken men att undantag från försämringsförbudet är möjligt att meddela. Av vad som redovisas nedan anser domstolen att förutsättningar för undantag föreligger och att det inte är ett hinder för tillåtligheten.

När en verksamhetsutövare ansöker om tillstånd till muddring är det inget krav att tillstånd även söks för hantering av muddermassorna som är en följdverksamhet (jfr 16 kap. 7 § miljöbalken) till muddringen. Mark- och miljödomstolen konstaterar dock att för projektets tillåtlighet ska sökanden visa att muddermassorna kan omhändertas på ett från miljösynpunkt lämpligt sätt (se MÖD 2011:50). Som framgår nedan kan dumpningsdispens meddelas för samtliga massor dvs. muddermassor tillhörande kategori K1-K3. Det är därmed visat att omhändertagande kan ske och följdverksamheten utgör därmed inget hinder mot tillåtligheten.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Utgångspunkter

En myndighet får inte tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har en sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljö kvalitetsnorm. Vid prövning av ett nytt tillstånd ska de bestämmelser och villkor beslutas som behövs för att verksamheten inte ska medföra en sådan försämring eller att möjligheten att uppnå föreskriven status eller potential äventyras (5 kap. 4 § miljöbalken)

När det gäller försämringsförbudet ska bedömningen göras med utgångspunkt i den kvalitet som vattenförekomsten har och bedömningen sker på kvalitetsfaktornivå. Till skillnad från försämringsförbudet görs äventyrandebedömningen i förhållande till den status eller potential som ska uppnås vid en viss angiven tidpunkt (prop. 2017/18:243 s. 193-194).

Berörda vattenförekomster

Den sökta verksamheten innebär påverkan på vattenmiljön dels i driftskedet, genom utsläpp av dagvatten, dels i byggskedet genom byggande i vatten och muddring. Den ökade sjöfarten som tillståndet kan antas ge upphov till innebär också en indirekt påverkan på vattenmiljön.

Hamnverksamheten och vattenverksamheten i form av muddring och byggande i vatten berör vattenförekomsten Skelleftehamnsfjärden, även kallad Kallholmsfjärden (SE644070-211650) samt Skelleftebukten (SE646360-213700).

Hamnverksamhetens påverkan på miljökvalitetsnormerna

Utsläppet av dagvatten från såväl södra som norra hamnen sker huvudsakligen till Kallholmsfjärden. Vattenförekomsten är påverkad av den hamnverksamhet som redan bedrivs. Nu aktuell miljökvalitetsnorm för vattenförekomsten (SE644070-211650) innebär att otillfredsställande ekologisk status ska uppnås till år 2027. Undantag tillämpas alltså från miljökvalitetsnormen god ekologisk status i form av tidsfrist till 2027 för särskilt förorenade ämnen som koppar, zink och arsenik och för de prioriterade ämnen som tributyltenn, bromerade difenyletrar, kadmium, kvicksilver och bly.

Utsläppsberäkningar för planerad verksamhet vid norra hamnen har utförts av sökanden och underlag för föroreningsmängder har hämtats från StormTac:s databas. Jämförelse har gjorts mellan nuvarande och planerad verksamhet. Enligt sökandens utsläppsberäkningar antas kväve, fosfor och zink öka i någon grad jämfört med nuvarande verksamhet medan övriga parametrar i beräkningen antas

minska något tack vare att dagvattnet renas i större utsträckning efter än före exploatering.

Mark- och miljödomstolen bedömer, i likhet med sökanden, att ökningen av mängden dagvatten inte försämrar kvalitetsfaktorn Näringsämnen som har hög status eller däri ingående näringsämnesparametrar. Kvalitetsfaktorn Särskilt förorenande ämnen, där zink är en av parametrarna, kommer inte att försämrats ytterligare eftersom klassificeringen redan idag är måttlig. Vattenmyndigheten har framhållit att utsläppsbehandlande åtgärder behöver genomföras för att minska påverkan från dagvatten i hamnområdet för att kunna följa miljökvalitetsnormer till år 2027. Mark- och miljödomstolen anser att påverkan från dagvatten kan regleras tillfredsställande genom föreskrivande av relevanta villkor för dagvattensystem och oljeavskiljare. Hamnverksamheten bedöms därför inte äventyra den ekologiska statusen.

Vattenverksamhetens påverkan på miljökvalitetsnormerna

När det gäller försämringsförbudet har sökanden kommit fram till att det inte kan uteslutas att det sker en försämring av kvalitetsfaktorn konnektivitet i kustvatten och vatten i övergångszon i Kallholmfjärden. Eftersom konnektivitet redan idag tillhör klassen dålig status så är det inte tillåtet med en försämring. Sökanden anser i första hand att ett undantag inte behövs men har yrkat på undantag enligt 4 kap. 11-12 §§ vattenförvaltningsförordningen (2004:660) för det fall domstolen anser att detta är nödvändigt.

Både länsstyrelsen och vattenmyndigheten har inställningen att den planerade vattenverksamheten innebär en försämring av kvalitetsfaktorn konnektivitet men att undantag kan medges enligt 4 kap. 11-12 §§ vattenförvaltningsförordningen för det fall att tillräckliga villkor fastställs.

Sökanden menar att de planerade åtgärderna inte påverkar (äventyrar) möjligheterna att nå de fastställda normerna för Kallholmsfjärden på sikt. Remissinstanserna delar denna uppfattning.

Domstolen gör bedömningen att 5 kap. 4 § miljöbalken utgör ett hinder för att meddela tillstånd till sökt vattenverksamhet då det inte kan uteslutas att det sker en försämring av kvalitetsfaktorn konnektivitet i kustvatten och vatten i övergångszon i Kallholmsfjärden. Trots det hinder som föreligger enligt 5 kap. 4 § miljöbalken kan tillstånd meddelas om kriterierna som följer av 4 kap. 12 § vattenförvaltningsförordningen är uppfyllda (4 kap. 11 § vattenförvaltningsförordningen).

Åtgärderna får vidtas om de behövs för att tillgodose ett allmänintresse av större vikt. Domstolen gör bedömningen att hamnverksamheten utgör ett sådant intresse och att de sökta åtgärderna behövs för att bedriva hamnverksamheten vidare. Det ska också uteslutas att det av tekniska skäl eller på grund av orimliga kostnader inte är möjligt att uppfylla syftet med verksamheten eller åtgärden på något annat sätt som är väsentligt bättre för miljön. Domstolen anser att sökanden visat att det inte är möjligt att uppfylla syftet på ett sätt som är väsentligt bättre för miljön. Sökanden ska också visa att alla genomförbara åtgärder vidtas för att mildra de negativa konsekvenserna för vattenförekomstens status. Domstolen konstaterar att de negativa konsekvenser som verksamheten orsakar för vattenförekomsten som helhet är en försämring av konnektiviteten. Muddring får anses vara en kostsam och relativt resurskrävande åtgärd för hamnverksamheten. Det saknas skäl att misstänka att sökanden skulle muddra mer än det faktiska behovet varför domstolen bedömer att konsekvenserna för vattenförekomsten har förmildrats så långt som möjligt. Inom ramen för den ansökta verksamheten anser domstolen att inga ytterligare åtgärder för att mildra de negativa konsekvenserna för vattenförekomstens status är skäligen möjliga att genomföra. Domstolen bedömer också att den grumling som kan tänkas ske inte riskerar att medföra negativa effekter för vattenförekomstens status. Skyddsåtgärder ska självklart ändå vidtas enligt 2 kap. miljöbalken. Domstolen konstaterar också att muddringen kan komma att förbättra vattenförekomstens status då förorenade massor avlägsnas. Sammanfattningsvis anser domstolen att kriterierna som följer av 4 kap. 12 §§ vattenförvaltningsförordningen är uppfyllda och att möjlighet finns till undantag från förbudet i 5 kap. 4 § miljöbalken.

Sammanfattande bedömning tillstånd och tillåtlighet

Det finns inte någon annan lämpligare lokalisering för sökt verksamhet än den valda. I de delar verksamheten inte är förenlig med planer har domstolen bedömt dels att tillståndet kan begränsas så att det endast gäller under förutsättning att ny detaljplan som medger att upplags- och logistiktor norr om Näsuddsvägen antagits och vinner laga kraft dels att det i fråga om ansökt pålkaj är fråga om en mindre avvikelse. Domstolen bedömer att ansökt befintlig samt utökad hamnverksamhet och vattenverksamhet är förenlig med de allmänna hänsynsreglerna och hushållningsbestämmelserna i miljöbalken.

Utredningen i målet visar att det saknas anledning att anta att utsläpp av dagvatten från hamnverksamheten kommer att medföra att någon miljö kvalitetsnorm inte kommer att kunna följas. Det finns inget i målet som tyder på att frågan om dagvatten är avgörande för hamnverksamhetens tillåtlighet utan frågan kan hanteras tillfredställande genom de villkor som domstolen föreskrivit. För ansökt vattenverksamhet har domstolen bedömt att det inte kan uteslutas att verksamheten äventyrar möjligheten att uppnå den status som vattenförekomsten Kallholmsfjärden ska ha enligt miljö kvalitetsnormen men att förutsättningar föreligger för undantag från förbudet i 5 kap. 4 § miljöbalken.

Det finns inga starka motstående allmänna intressen i form av påverkan på skyddade arter eller skyddade områden. Det finns i övrigt inte heller något hinder mot att tillåta verksamheterna.

Domstolen finner sammanfattningsvis att ansökt vatten- och hamnverksamhet är tillåtlig och att det sökta tillståndet kan lämnas på sätt som framgår av domslutet och med de villkor som redogjorts för nedan.

Det ankommer på vattenmyndigheten att, i enlighet med vad som följer av 4 kap. 14 § vattenförvaltningsförordningen vidta de åtgärder för förvaltningen som behövs.

Återkallelse av tidigare tillstånd för hamnverksamheten

Av 24 kap. 3 § första stycket 6 miljöbalken framgår att tillståndsmyndigheten får återkalla ett tillstånd om ett nytt tillstånd ersätter ett tidigare. Lagtexten anger dock inte att en verksamhetsutövare själv har möjlighet att i ett fall som nu är för handen framställa ett yrkande om återkallelse. I praxis har dock uttryckts att ett förordnande om när ett nytt tillstånd ska ersätta ett gammalt kan föreskrivas i fall där verksamhetsutövaren har medgett detta (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 juni 2014 i mål M 7429-13, jfr MÖD 2014:44).

Sökanden har genom sitt yrkande medgett att mark- och miljödomstolen beslutar att nu gällande tillstånd för verksamheten ska upphöra att gälla när det nya tillståndet har tagits i anspråk och vunnit laga kraft. Domstolen finner att det är lämpligt att förordna i enlighet med detta.

Dispens från dumpningsförbudet

Inledning

När det gäller hanteringen av muddermassorna har sökanden ansökt om dispens för att dumpa högst 145 000 tfm³ muddermassor i en djuphåla nordost om Kalksgrundet (se domsbilaga 3) eller i andra hand för de muddermassor som domstolen bedömer uppfyller förutsättningarna för dispens.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Den sökta dumpningsdispensen innebär påverkan på vattenmiljön. Dumpningen berör vattenförekomsten Burefjärden (SE643700-211940). När det gäller Burefjärden och den ansökta dispensen för dumpning menar sökanden att det inte kommer ske någon otillåten försämring på kvalitetsfaktornivå. Länsstyrelsen tycks dela denna uppfattning under förutsättning att förorenade muddermassor inte sprids utanför dumpningsområdet. Vattenmyndigheten anser inte att dumpningen medför en förändring som är en försämring av vattenförekomstens fysiska karaktär.

Sökanden menar att de planerade åtgärderna inte påverkar (äventyrlar) möjligheterna

att nå de fastställda normerna för Burefjärden på sikt. Remissinstanserna delar denna uppfattning.

Domstolen bedömer att den planerade dumpningen med de skyddsåtgärder som sökanden åtagit sig och de villkor som meddelas i denna dom innebär att ingen enskild kvalitetsfaktor i Burefjärden kommer att försämrats. Någon försämring kommer inte heller ske av den kemiska eller ekologiska statusen. Verksamheten innebär inte heller någon risk för att inte nå vattenförekomstens miljökvalitetsnormer god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus år 2027.

Motparter och remissinstansernas inställning till dumpningsdispens

Länsstyrelsen och nämnden har avstyrkt dumpning av muddermassor som bedömts tillhöra klass 4 och 5. Havs- och vattenmyndigheten har tillstyrkt dumpning av massor tillhörande klass 1-2 och avstyrkt dispens för övriga massor. Domstolen kan därmed konstatera att länsstyrelsen och nämnden tillstyrkt ansökan om dumpning såvitt avser muddermassor som ingår i sökandes klass K1 medan Havs- och vattenmyndigheten endast tillstyrkt delar av massor som ingår i klass K1. Samtliga avstyrker dumpning av klass K2-K3.

Länsstyrelsen har angett att det är svårt att bedöma om sökandens utredningar av dumpningsplatsens lämplighet och skyddstäckningens omfattning är tillräcklig för att säkerställa att inga negativa effekter uppkommer på vattenmiljön till följd av dumpningen. De menar även att det finns risker med att i ett långsiktigt perspektiv skapa en deponi med kraftigt förorenade massor i havet, även om de är under ett täcke av renare sediment. Sammanfattningsvis anser länsstyrelsen inte att dumpning av kraftigt förorenade massor (klass 4 och 5) är lämpligt ut miljösynpunkt. Nämnden delar denna uppfattning. Havs- och vattenmyndigheten anser att dumpning av starkt förorenat avfall i havet i huvudsak inte kan anses vara i linje med intentionerna i lagstiftningen om förbudet mot dumpning. De anser även att medgivande till dumpningsdispenser för massor med alltför höga föroreningshalter riskerar i förlängningen att urholka principen som omöjliggör tillstånd att anlägga så kallade havsdeponier. Till stöd för sin bedömning har de även hänvisat till Mark-

och miljööverdomstolens avgöranden, den 5 maj 2015 i mål nr M 1260-14 och den 11 april 2018 i mål M 4684-17 (Malmporten).

Rättsliga förutsättningar

Generellt gäller förbud mot dumpning av avfall i havet. En ansökan om avsteg från detta förbud ska prövas enligt miljöbalkens bestämmelser om dispens från förbudet i balkens 15 kap. Dessa bestämmelser utgör specialregler som närmare reglerar hur bedömningar ska göras för att syftet med miljöbalken ska uppfyllas. Någon avvägning enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken aktualiseras inte vid dispensprövningen, utan prövning av dispens från det generella dumpningsförbudet innebär en bedömning enbart enligt 15 kap. 27–29 §§ miljöbalken, se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 maj 2015 i mål M 1260-14. Av avgörandet framgår att omständigheter att beakta vid bedömningen är bland annat bottenförhållanden och föroreningsnivåer på dumpningsplatsen, hur känslig miljön på platsen och omgivningen är och om det finns risk för spridning av skadliga halter till omgivningen. MÖD anger även att en bedömning måste göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och att det alltså inte kan anses finnas en fast praxis avseende ett begränsningsvärde för TBT som ska gälla generellt för dumpning.

Mark- och miljööverdomstolen har i ett flertal avgöranden medgivit dispens från dumpningsförbudet för dumpning av muddermassor och begränsningar avseende halten TBT har fastställts i ett flertal mål. När det gäller begränsningar för övriga ämnen vid prövning av en ansökan om dumpningsdispens är praxis från Mark- och miljööverdomstolen inte lika tydlig.

I ett avgörande från Mark- och miljööverdomstolen i mål M 4684-17 och M 4685-17 den 11 april 2018 (Malmporten) har villkor om begränsningsvärden avseende andra parametrar än TBT angetts. Mark- och miljödomstolen hade bland annat beviljat Sjöfartsverket tillstånd till att dumpa bl.a. 600 000 tfm³ muddermassor av kategori M2 med skyddstäckning av muddermassor av kategori M1 i djuphålan Vitfågelskäret. Muddermassor där minst en av föroreningarna metaller, PAH-11 och PCB-7 uppmäter halter motsvarande klass 5 enligt Naturvårdsverkets

rapport 4914 eller där koncentrationen av TBT överstiger 50 µg/kg TS skulle klassas som M2. Någon övre gräns gällande halter för dumpningsdispensen fastställdes därmed inte för TBT eller för någon annan parameter i mark- och miljödomstolens avgörande. Endast en lägsta halt styrde klassningen av M2-massor. I målet ändrade Mark- och miljööverdomstolen underinstansens dom på så sätt att ytterligare en klass infördes med massor där halten av TBT översteg 200 µg/kg TS (M3-massor). Dumpningsdispensen för djuphålan Vitfågelskäret begränsades därmed till muddermassor av kategori M2 med skyddstäckning av kategori M1.

Enligt mark- och miljödomstolen kan det visserligen diskuteras om prövningsramen i Mark- och miljööverdomstolen medgav en prövning av dumpningsdispensen även avseende metaller, PAH-11 och PCB-7. Oaktat vad prövningsramen i överinstans medgav kan domstolen konstatera att avgörandet i Malmporten innebär att en dumpningsdispens har meddelats för klass 5 avseende metaller, PAH-11 och PCB-7 utan att något högsta värde har angetts för dessa parametrar. Endast med avseende på TBT har dispensen begränsats till ett högsta värde. Detta eftersom den klassning som anges i rapport 4914 för klass 5 inte anger ett maxvärde, utan halter som överskrider en viss halt tillhör klass 5. Dispens i aktuellt fall omfattade även att dumpade muddermassor med uppmätta halter av metaller i sedimenten motsvarande klass 5 skulle övertäckas av muddermassor med uppmätta halter av metaller motsvarande klass 1-4 enligt rapport 4914. Domstolen noterar även att Havs- och vattenmyndigheten i det specifika fallet synes ha godtagit bedömningen att det endast fanns ett behov av begränsningsvärde för TBT och därmed godtagit dumpning av muddermassor i både klass 4 och även klass 5 i en situation som påminner om de förhållanden som råder i detta mål.

Förutsättningar i det specifika fall

Massornas klassning utifrån föroreningsinnehåll

Sökanden har genomfört en omfattande och systematisk kartering av föroreningsinnehållet i de sediment som omfattas av ansökan om dumpningsdispens. Utifrån föroreningsinnehåll har massorna delats in i kategorier med stöd av olika bedömningsgrunder. Metaller har klassificerats med utgångspunkt i rapport 4914 och TBT

enligt rapport 2017:12. Sökanden benämnde inledningsvis klasserna i enlighet med nyss nämnda rapporter klass 1-5. Slutligen har sökanden valt att dela in massorna i tre klasser, K1-K3 där ämnena arsenik, bly, koppar och kvicksilver utgår från platsspecifika haltnivåer och övriga ämnen utgår från rapport 4914 och rapport 2017:2. K1 motsvarar muddermassor med halter i klass 3 eller lägre i rapport 4914 och rapport 2017:2. K2 motsvarar muddermassor klass 4 eller lägre enligt rapport 4914 och rapport 2017:2 med undantag för arsenik, bly, koppar och kvicksilver där de maximala föroreningshalterna underskrider de högsta halterna som förekommer på havsbotten i Skelleftebukten, inom dumpningsområdet samt omgivande sediment. De muddermassor som överskrider kriterierna för K2 hamnar i klassen K3.

Enligt domstolens bedömning har det i det här fallet ingen avgörande betydelse hur man delar in och benämner massorna. Muddermassorna är väl undersökta och klasserna tydligt beskriva. Föroreningsinnehållet i den mängd massor sökanden vill dumpa får anses vara väl känd och avgränsad oavsett vilken benämning som används vid indelning av massor i olika klasser. Domstolen har valt att i avgörandet utgå från sökandens senaste indelning med K1-K3 där klassen K2 är en anpassning till förhållandena på dumpningsplatsen och innehåller massor som enligt rapport 4914 och 2017:2 motsvarar både klass 4-5.

Bottenförhållanden på dumpningsplatsen

Den föreslagna dumpningsplatsen, NO Kalksgrundet, ligger i Burefjärden i södra Skelleftebukten. Djupet i dumpningsområdet är som mest 27,5 meter med omgivande trösklar på 23 meter. Den föreslagna dumpningsplatsen utgör enligt sökanden en ackumulationsbotten med lugna strömförhållanden. Djuphålan är omgiven av naturliga trösklar och botten i djuphålan är täckt av sediment med relativt högt föroreningsinnehåll vilket ackumulerats från omgivningen. Efter dumpning kommer avståndet från överytan av dumpade massor till tröskeln vara ca 1,4 meter vilket enligt sökanden innebär att ackumulationsförhållandena kommer råda även efter dumpning. Sökanden har med modellering visat att efter dumpning kan bottenmaterial erodera om tillräckligt med vågrörelser kan tränga ner genom

vattnet och nå botten vilket kan förekomma i episoder motsvarande delar av ett dygn. Mindre än en centimeter per år eroderas under sådana episoder och totalt sett har den totala förändringen av sedimentet beräknats till storleksordningen millimetrar.

Ingen av remissinstanserna har slutligen ifrågasatt dumpningsplatsens lämplighet när det gäller förhållanden avseende ackumulation, varken före eller efter dumpning. Domstolen bedömer att sökanden visat att förhållandena i djuphålan NO Kalksgrundet är sådana att dumpning kan ske utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Föroreningsinnehåll i muddermassor och på dumpningsplatsen

Sökande har redovisat analysresultat från provtagningar av sediment i djuphålan och dess omgivningarna. De befintliga sedimenten i djuphålan är förorenade med ämnen som förekommer i omgivningarna och även i Kallholmsfjärden och därmed i de massor som avses dumpas. Sedimenten i NO Kalksgrundet har uppmätt halter av arsenik, koppar, bly och kvicksilver som motsvarar klass 5 enligt rapport 4914. Kadmium och zink förekommer i halter motsvarande klass 4. De ämnen som förekommer i halter över de effektbaserade gränsvärdena enligt havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2019:25) är koppar, bly och tributyltenn (TBT). Sökanden har som tidigare framhållits redovisat föroreningsinnehåll i muddermassorna.

Med utgångspunkt i de värden sökanden redovisat framgår att, medelhalterna i de massor som klassats i respektive klass (K1-K3) ligger långt under de medelhalter som uppmätts i djuphålan (baserat på ett fåtal prover) för både K2- och K1-massor. I de massor som ska muddras är det endast för arsenik i klassen K2 som medelhalten uppgår till vad som motsvarar klass 4 i rapport 4914. Medelhalten i den mängd muddermassor som klassats som K3 överskrider inte medelhalterna i djuphålan på något betydande sätt annat än för arsenik, kvicksilver och TBT. Exempelvis uppgår medelhalten för TBT i klass K3 till 8 µg/kg TS och i dumpningsområdet till mellan 2,1-4,3 µg/kg TS, medelhalten för arsenik för klass

K3 uppgår till 616 mg/kg TS i K3 och i dumpningsområdet till mellan 280-422 mg/kg TS och medelhalten kvicksilver 9 mg/kg TS för K3 och i dumpningsområdet 2,1- 2,7 mg/kg TS. Den högsta halten av exempelvis TBT som uppmätts i de klassade muddermassorna uppgår till 90 µg/kg TS.

Enligt domstolens bedömning är det inte enstaka eller maximala halter i analyser från klassningen som är det relevanta för att bedöma förhållandena som kommer råda i dumpningsområdet efter genomförandet. För den situationen är det mer relevant att titta på medelvärden i respektive klass, särskilt beaktat den omfattande provtagning som genomförts i det här fallet.

I sökandens förslag är klassen K3 inte begränsad utifrån högsta tillåtna halt, på samma sätt som systemet i rapport 4914 inte heller har någon begränsning för klass 5. Enligt domstolens uppfattning så är den mängd massor sökanden vill erhålla dispens till att dumpa känd och även dess föroreningsinnehåll. En eventuell dispens kan inte anses avse vilka massor som helst utan är avgränsade till vad som angetts i dispensansökan. Därav anser domstolen att det inte alltid är väsentligt att uttryckligt ange begränsningsvärden för dispensen på det sätt som Mark- och miljööverdomstolen angav gällande TBT i målen rörande projekt Malmporten. En dispens för i ansökan angivna massor kan i sig innebära ett ställningstagande till vilka högsta halter som kan godtas i massorna. En dispens i detta fall för exempelvis muddermassor i klass K3 skulle medföra dumpning av massor innehållande en högsta halt av exempelvis TBT på 90 µg/kg TS eftersom det är den högsta halt som uppmätts i de klassade muddermassorna och det saknas behov av ytterligare provtagningar inför genomförande av muddring.

Mark- och miljödomstolen delar sökandens uppfattning att endast för muddermassor tillhörande klassen K3 överskrider halterna i sedimenten de uppmätta halterna i ytliga sediment på den planerade dumpningsplatsen. Då sökanden har åtagit sig att täcka de dumpade K3- och K2-massorna med K1-massor kommer dumpningen medföra ytsediment med lägre halter än nuvarande förhållanden.

Dumpningsplatsens känslighet och risk för spridning

Vid bedömning av en ansökan om dumpningsdispens ska även, i det enskilda fallet, beaktas hur känslig miljön på platsen är och om det finns risk för spridning av skadliga halter till omgivningen.

Det föreslagna dumpningsområdet NO Kalksgrundet ligger i närheten av riksintresse för naturvård och friluftsliv (3 kap. 6 § miljöbalken) och inom riksintresset för yrkesfisket där värdet är fångstområde för lax, sik och siklöja. Påverkan på dessa områden har bedömts som liten och ingen skada har bedömts uppstå på dessa riksintressen.

För att minska risken för spridning av föroreningar i samband med dumpningen har ett antal skyddsåtgärder föreslagits. Muddringen av K2- och K3-massor kommer genomföras med grävuddring med miljöskopa. Muddermassorna bedöms då kunna behålla en viss del av strukturen under transport till dumpningsområdet. Efter frakt med pråm till dumpningsområdet kommer muddermassorna lyftas ur pråmen med skopa och placeras under vattenytan innanför avskärmning av geotextil eller motsvarande grumlingskydd. Grumlingskyddet utformas som en strumpliknande konstruktion som sträcker sig från ytan ner under tröskelnivån i djuphålan. Arbetet med muddring och dumpning av K2- och K3-massor kommer enligt sökandens uppgift vid huvudförhandlingen att pågå under ca tio dagar. Sökanden bedömer att den spridning av suspenderat material som kommer ske vid dumpning av dessa massor i första hand kommer att ske i botten av djuphålan i nivåer med underkanten av siltgardinen utan möjlighet att sprida sig utanför dumpningsområdet. Efter dumpning av K2- och K3-massor slutförts kommer K1-massor dumpas med samma teknik tills mäktigheten är 0,5 meter över hela ytan. Därefter kommer dumpningen genomföras med bottentömmande pråm. I detta skede kan viss spridning ske av suspenderat material då skyddsåtgärder för att minimera grumling saknas. Skälen till detta är att massornas föroreningsinnehåll är lågt och spridningen av suspenderat material till omgivningen är begränsat. Sökanden har tagit fram en modell över spridningen som visar att den högsta halt suspenderade ämnen som förekommer under verksamhetsperioden är 1 mg/ml nära ytan och 10 mg/l nära botten.

Domstolen bedömer att miljön i områdena kring den föreslagna dumpningsplatsen inte kan anses utgöra känsliga miljöer. Den påverkan som kan ske genom den planerade dumpningen är begränsad. Domstolen delar sökandens bedömning att med de föreslagna skyddsåtgärderna vid dumpningen tillsammans med de villkor som följer av denna dom så är risken för spridning av föroreningar till omgivningen låg. Platsen är även lämplig då det inte föreligger någon större risk för påverkan på skyddade områden eller intressen. Invändningar har framförts att det föreligger risker med att placera K3 och K2-massorna på botten. Domstolen anser att sökanden har visat att det inte föreligger några betydande risker på lång sikt att placera K3- och K2-massor på botten i djuphålan utifrån de förutsättningar som beskrivits av sökanden. Arsenik är den enda parameter som kommer att förekomma i löslig form och på väldigt lång sikt genom diffusion vandra uppåt i profilen och anrikas ytligt. Enligt domstolens bedömning förefaller det mycket sannolikt att de dumpande sedimenten i det skedet redan har täckts med material från omgivande förorenade sediment. Invändningar har även framförts att dumpningen skulle omöjliggöra en framtida sanering av djuphålan och de sediment som ligger på plats. Enligt domstolens bedömning förefaller det inte rimligt att utgå ifrån att området på sikt skulle efterbehandlas genom muddring eller annan metod som avlägsnar sedimenten på det djup som råder och de föroreningshalter som uppmätts.

Domstolens sammanfattande bedömning

Domstolen konstaterar sammanfattningsvis att sökanden i första hand har ansökt om dispens för att dumpa 145 000 t³ muddermassor tillhörande klass K1-K3 i djuphålan NO Kalksgrundet. Utifrån vad som ovan angetts delar domstolen inte remissinstansernas inställning gällande förutsättningarna för att meddela dumpningsdispens i målet. Domstolen har tagit del av de avgöranden som remissinstanserna hänvisar till och kommer till en annan slutsats. Att neka dispens för massor tillhörande klass 3-5 skulle vara en avsevärd strängare syn gällande vilka muddermassor dispens kan ges i en situation med de förutsättningar som råder på föreslagen dumpningsplats. Platsen för den planerade dumpningen är en djuphåla som omgärdas av en naturlig tröskel med lugna strömförhållanden. Med de

föreslagna skyddsåtgärderna vid dumpningen tillsammans med de villkor som följer av denna dom så är risken för spridning av föroreningar till omgivningen låg. Platsen är även lämplig då det inte föreligger någon större risk för påverkan på skyddade områden eller intressen. Även om det inte är omöjligt att ta upp massorna på land så motiverar inte förutsättningarna på den föreslagna dumpningsplatsen att dispensen begränsas på ett sådant sätt som remissinstanserna yrkat. Mark- och miljödomstolen anser att dumpning på den föreslagna platsen kan genomföras utan risk för olägenhet för människors hälsa och miljön. Dumpningsdispensen ska medges och sökandens förstahandsyrkande bifallas.

Villkor

Sökanden har i ansökan lämnat förslag till villkor. Sökandens förslag har justerats och kompletterats, även under huvudförhandlingen, efter synpunkter från motparter och remissinstanser. I vissa delar skiljer sig sökandens förslag från de villkor som länsstyrelsen och nämnden förordar. Länsstyrelsen har vidare lämnat ytterligare villkorsförslag för såväl hamn- som vattenverksamheten. Mark- och miljödomstolen kommenterar nedan de villkor som domstolen finner anledning att formulera på annat sätt än vad sökanden föreslagit samt eventuella andra förhållanden som föranleder kommentarer från domstolens sida. Numreringen nedan avser de i domslutet föreskrivna villkoren.

Gemensamt allmänt villkor

Sökanden har föreslagit ett gemensamt allmänt villkor för hamnverksamheten, vattenverksamheten och dispens från dumpningsförbudet. Sökanden har justerat sitt förslag till allmänt villkor efter synpunkter från länsstyrelsen. Mark- och miljödomstolen anser att sökandens villkorsförslag är lämpligt men att det bör tydliggöras att det även omfattar arbetens utförande. Villkoret ska därför utformas på det sätt som framgår av domslutet (villkor 1).

Hamnverksamheten

Miljöriskhantering (villkor 2-5)

Sökanden har föreslagit ett villkor som rör hantering av kemiska produkter och farligt avfall (villkorsförslag 2). Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att frånga sökandens förslag och fastställer villkoret (villkor 2).

Skellefteå kommun har vidare föreslagit ett villkor om mottagning, hantering och lagring av gods för att förhindra spridning av produkter utanför hanterings- och lagringsytor. Vidare att hamnområdet ska städas vid behov för att förhindra vindspredning av material och damm (villkorsförslag 3). Ingen invändning har framförts mot förslaget som motsvaras av villkor 3 i befintligt tillstånd. Vid huvudförhandling har dock fråga uppkommit om villkorets förhållande till nuvarande villkor 11 om regelbunden städning som föreskrivits för södra hamnområdet vid prövning av hanteringen av dagvatten. Sökanden har inledningsvis ansett det tillräckligt med den reglering som föreslagits i villkor 3. Efter att nämnden har framhållit att nuvarande villkor 11 möjligen bör föreskrivas i det nya tillståndet har sökanden uppgett sig inte ha någon erinran mot att villkoret föreskrivs även för nytt tillstånd. Som domstolen anför nedan, när det gäller dagvatten, är det av vikt att verksamhetsutövaren inom ramen för sin egenkontroll tar fram rutiner för regelbunden städning och underhåll av dagvattenanläggningar. Villkorsförslag 3 från sökanden syftar, när det gäller städning vid behov, på att förhindra vindspridning av material och damm vid hantering av gods. Även detta är något som sökanden behöver ha rutiner för inom ramen för sin egenkontroll. Mark- och miljödomstolen bedömer att det därför i stället ska förordnas om ett mer generellt villkor om att regelbunden städning ska ske för att förhindra att olägenhet uppkommer för omgivningen (villkor 4). Villkoret om mottagning, hantering och lagring av gods ska därmed utformas på sätt som framgår av domslutet (villkor 3).

Efter förslag från länsstyrelsen har sökanden föreslagit ett villkor om beredskap för oljeutsläpp (villkorsförslag X1). Villkorsförslaget framstår för mark- och miljödomstolen som befogat och ändamålsenligt. Ett villkor om sådan beredskap ska därför föreskrivas dock med det tydliggörandet att saneringsmedel och

saneringsutrustning ska finnas lätt tillgängliga inom verksamhetsområdet. Villkoret ska därför utformas på sätt som framgår av domslutet (villkor 5).

Buller (villkor 6)

Sökanden har, undantaget bostäder vid Hotellvägen, föreslagit ett bullervillkor med begränsningsvärden för verksamheten som är i enlighet med Naturvårdsverkets riktvärden för externt buller vid bostäder (Naturvårdsverkets Rapport 6538, april 2015) men med tillägg till villkoret att bullernivåerna ska få överskridas ett antal gånger vid lastning av skrot i form av heavy metal scrap (HMS) (se villkorsförslag 4). Ljudnivåerna i villkorsförslaget överensstämmer med hamnens befintliga bullervillkor förutom att tidsperioden för natt i villkorsförslaget angetts till 22-06 i enlighet med Naturvårdsverkets nya riktlinjer år 2015. Vidare är ljudnivåerna i hamnens befintliga bullervillkor angivet som riktvärden.

När det gäller Hotellvägen har sökanden föreslagit begränsningsvärden som ligger över Naturvårdsverkets riktvärden för utomhusbuller med 3 dB(A) övrig tid och med 5 dB(A) nattetid samt momentana ljud nattetid med 1 dB(A). Sökanden har även för Hotellvägen föreslagit motsvarande undantag för skrotlastning av HMS (se villkorsförslag 5).

Sökandens bullerberäkningar av externt buller från hamnen har omfattat nuvarande verksamhet vid södra delen (nuvarande Handelskajen och Jubileumskajen) samt utökad hamnverksamhet på norra sidan av viken (norra kajen). Enligt beräkningar medför den nuvarande verksamheten vid Handelskajen ljudnivåer vid intilliggande bostäder över gällande riktvärden. Att värdena överskrids har även varit känt för sökande sedan tidigare. Sökanden har uppgett att bullerberäkningarna visar att inomhusnivån i de berörda fastigheterna på Hotellvägen ligger inom riktvärdet trots de höga utomhusnivåerna.

Bullutredningen visar att ekvivalent ljudnivå utomhus beräknas överskrida Naturvårdsverkets riktvärden med 2-6 dBA vid Hotellvägen nattetid och övrig tid. Sökanden har bedömt det vara mycket svårt att nå ned till 40 dB(A) nattetid vid

Hotellvägen och 45 dB(A) övrig tid. Sökanden har vid huvudförhandlingen framfört att klagomål avseende buller inte förekommer. Nämnden har däremot framfört att den fått in klagomål om buller från närboende till verksamheten, men att klagomålen avser andra närliggande verksamheter. Domstolen har uppfattat att det ibland behöver utredas vilken verksamhet som klagomålen härrör sig till.

Det är viktigt att buller från den utökade hamnverksamheten begränsas så långt det är möjligt. Vid bedömningen av hur buller från en hamnverksamhet ska regleras måste samtidigt beaktas att det i verksamhetens natur ligger att bullerkällorna kan skifta över tid. Bullernivåerna kan komma att variera kraftigt beroende på vilka fartyg som anlöper hamnen och i vilken omfattning lastning och lossning sker (jfr. Mark- och miljööverdomstolens dom den 9 januari 2015 i mål M 1562-14). Med det bullervillkor som sökanden har föreslagit för Hotellvägen medges högre bullernivåer vid bostäder kvälls- och nattetid än dem som anges i vägledningen. Mark- och miljödomstolen bedömer dock att de är i linje med regleringen med riktvärden som gäller i befintligt tillstånd. Sökanden har utrett möjligheten till bullerbegränsande åtgärder i form av skärmar eller vallar. Det har inte bedömts möjligt p.g.a. nivåskillnader i marken och industriområdets utformning. Skärmarna har bedömts bli mer än fem meter höga och sökanden har uppgett att boende vid hotellvägen avböjt en sådan lösning. Mark- och miljödomstolen kan vidare konstatera att Naturvårdsverkets riktvärden är avsedda som utgångspunkt och vägledning för den bedömning som ska göras i varje enskilt fall. Enligt sökandens bullerberäkningar ligger dessutom inomhusnivån i de berörda fastigheterna på Hotellvägen inom riktvärdet trots de höga utomhusnivåerna. Domstolen anser därmed att det är möjligt att medge undantag från Naturvårdsverkets riktvärden med 3 dB(A) övrig tid och 5 dB(A) nattetid vid Hotellvägen.

Mark- och miljödomstolen anser att det ska anges ett gemensamt bullervillkor för hela verksamheten i vilket det tydliggörs undantag för Hotellvägen och skotlastningen av HMS. Dock anser mark- och miljödomstolen att den momentana ljudnivån nattetid inte ska godtas på den av sökanden föreslagna nivån på 56 dB(A)

för Hotellvägen. Det framgår inte av sökandens utredning att en sådan bullernivå är påkallad för Hotellvägen.

Nämnden har vidare ansett att det bör regleras i villkoret att sökanden ska informera tillsynsmyndigheten och närboende vid förväntat överskridande enligt villkoret. Sökanden har motsatt sig ett sådant förordnande. Med hänsyn till sökandens egna uppgifter om de begränsat antal tillfällen som skrotlastning av HMS kan komma förekomma anser mark- och miljödomstolen att det inte kan anses betungande för sökanden att informera tillsynsmyndigheten och närboende som kan påverkas om förväntat överskridande även om informationen kan komma väldigt nära inpå när ett överskridande kan komma att ske. Information till närboende behöver inte ske om de avböjer sig sådan information.

Villkoret ska därför utformas på sätt som framgår av domslutet (villkor 6).

Dagvatten (villkor 7 - 8)

Vid Miljöprövningsdelegationens tidigare tillståndsprövning av hamnens verksamhet år 2007 har hantering och behandling av dagvatten och oljeförorenat vatten skjutits upp under en prövotid varefter slutliga villkor faststälts åren 2009 och 2014 (miljöprövningsdelegationens beslut den 19 december 2009 dnr 551-4153-2009 och beslut den 6 februari 2014 dnr 551-453-2013). I nuvarande tillstånd har slutliga villkor meddelats både avseende krav på anläggningars utformning samt skötsel och utsläpp till vatten. Hamnen har i befintligt tillstånd villkor för anordnande, kontroll och skötsel av oljeavskiljarenläggningen i oljehamnen (nuvarande villkor 9 och 10). För södra hamnområdet har meddelats villkor om regelbunden sopning och städning (nuvarande villkor 11) och att dagvattenbrunnar ska tömmas enligt rutin som tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten och dokumenteras i verksamhetens egenkontroll (nuvarande villkor 12). I befintligt tillstånd har även reglerats att dagvatten, från de då tillkommande ytorna vid utbyggnad av södra hamnen, skulle ledas till en damm eller likvärdig anordning (nuvarande villkor 13).

Den planerade hamnverksamheten innebär enligt sökanden ökade mängder dagvatten, inklusive oljeförorenat avloppsvatten och spillvatten främst i norra delen av hamnområdet där verksamhetsytorna och verksamheten i hamnen ska utökas och där ytor kommer att vara hårdgjorda. En ökning av utsläpp i form av bl.a. suspenderade ämnen och olja i dagvattnet kan påverka naturvärden i vattenområdet men som domstolen ovan konstaterar finns ingen risk för att utsläppen strider mot försämringsförbudet. I norra hamnområdet sker idag ingen uppsamling på icke hårdgjorda ytor, utan ytvatten infiltrerar diffust och avrinning sker ut mot fjärden. Det finns vid oljehamnen ett system för dagvatten och oljeavskiljning, ett s.k. OFA system, med två oljeavskiljare. För norra delen har meddelats villkor om att ytor ska hårdgöras och att dagvatten ska samlas upp innan utsläpp (villkor 17 i mark- och miljödomstolens dom den 8 september 2017 i mål M 1336-15 och villkor 13 i mark- och miljödomstolens dom den 28 maj 2018 i mål M 3044-15). Sökanden har planerat att ett dagvattensystem ska anläggas med utjämnings- och sedimenteringsbassänger samt utloppsbrunnar. Samtliga nya sedimenteringsbassänger som anläggs ska enligt sökande förses med funktion för oljeavskiljning genom att utloppet placeras under vattenytan så att eventuell olja kan kvarhållas och efter respektive bassäng en utloppsbrunn med möjlighet att provta utgående vatten innan utsläpp till recipient. För att hantera större flöden har sökanden ansett att det eventuellt är lämpligt att installera bypass.

I södra delen av hamnverksamheten har sökanden beskrivit att det inte sker någon förändring av dagvattenhanteringen. De centrala delarna av södra hamnområdet har idag ett system med dagvattenbrunnar och ledningar och att brunnarna är försedda med sandfång för avskiljning av suspenderade ämnen. I västra delen går dagvattenbrunnar till en utjämnings- och sedimenteringsbassäng (ca 300 m²) där suspenderade ämnen och eventuell olja avskiljs. I östra delarna leds sökandens dagvatten till sedimenteringsbassänger som ägs och drivs av en annan verksamhetsutövare, Kuusakoski.

Sökanden, motparter och remissinstanser har i stort enats om förslaget att skjuta upp frågan om slutliga villkor under en prövotid och att under en utredningstid

genomföra provtagning av dagvatten som ska ligga till grund för slutliga villkor. Diskussionen i målet har kommit att handla om hur många prover som ska tas, vilka parametrar som ska analyseras och i viss mån vilka delar som ska ingå i prøvotidsutredningen.

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att den teknik för hur dagvatten ska samlas in redan planerats för och att det redan idag finns villkor om att ytor ska hårdgöras och att dagvatten ska samlas upp innan utsläpp. Anläggande och utförande av anordningar för bortledning av dagvatten är något som till stor del behöver ske i samband med att nytillkomna ytor färdigställs. Domstolen anser därför att det är lämpligt att i likhet med sökandens villkorsförslag 6 föreskriva ett villkor om att dagvatten från nytillkomna hamnytor ska ledas till sedimenteringsanläggning med oljeavskiljande anordning eller likvärdig uppsamlingsanläggning (se villkor 7 i domslutet).

Vilken typ av rening som kan komma att behövas är till stor del avhängigt vilken verksamhet som ska bedrivas på respektive yta. Enligt domstolens uppfattning är det hamnen som är ansvarig för det dagvatten som släpps ut från hamnens verksamhetsytor och hamnens dagvattennät. Om en annan verksamhetsutövare vill släppa ut vatten till hamnens dagvattennät har hamnen att ställa krav på det dagvattnet eftersom det ankommer på hamnen att vidta rimliga och miljömässigt motiverade skyddsåtgärder för att minska miljöpåverkan från verksamhetens dagvatten. Varken beräknade utsläpp eller analyserade prover indikerar att det förekommer eller kommer att förekomma stora utsläpp via dagvatten. De mätningar som hittills genomförts och de beräkningar av framtida utsläpp som redovisats tyder inte på att annat än att frågan är av mindre betydelse.

Domstolen konstaterar att föreslagen utredningsföreskrift (U1) i stor utsträckning fokuserar på vilket antal prover som ska genomföras snarare än hur utredningen ska gå till. Mätningar av föroreningar i dagvatten medför normalt resultat med förhållandevis stora osäkerheter p.g.a. nederbördens stora betydelse för uppmätta halter. Efter en period utan nederbörd kommer avrinningen av det första regnvattnet

från ytan innehålla särskilt höga halter av föroreningar. Uppmätta halter av föroreningar är därför starkt beroende av provtagningstillfället i relation till förekommande nederbörd (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 16 oktober 2013 i mål M 2304-13 och dom den 13 november 2020 i mål M 7050-19). Vid tidigare tillståndsprovningar av hamnverksamheten har resultaten av de provtagningar av dagvatten som genomförts varit förenad med stor osäkerhet (jfr Miljöprovningsdelegationens beslut den 18 december 2009 i dnr 551-4153-2009).

Mark- och miljödomstolen anser med hänsyn till det ovan anförda att någon provotid inte är motiverad utan att det är lämpligare att sökanden åläggs att ta fram en dagvattenplan för kontroll och underhåll av dagvattensystemet inom hamnens verksamhetsområde och för identifiering av behov av utsläpps begränsande åtgärder. Utifrån dagvattenplanen ska tillsynsmyndigheten meddela erforderliga villkor. Inom ramen för dagvattenplanen ska sökanden, i samråd med tillsynsmyndigheten, ta fram en genomtänkt provtagningsplan för dagvatten som ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att tillståndet tas i anspråk. När provtagningsplanen är genomförd ska provtagningsresultat, eventuella förslag till åtgärder och tid för genomförande samt villkorsförslag redovisas till tillsynsmyndigheten. Domstolen vill poängtera att villkoren både kan handla om utsläpp och vilka anläggningar eller åtgärder som krävs och hur dessa ska kontrolleras. Anläggningar som kan krävas kan exempelvis vara en bypassfunktion i anslutning till nytillkomna sedimenteringsbassänger i norra hamnområdet (jfr sökandens villkorsförslag 6). Det kan också vara så att dagvattenplanen innehåller förslag på fortsatta utredningar.

Det är även av vikt att sökanden inom ramen för egenkontrollen tar ansvar och har rutiner för kontroll och underhåll av dagvattenanläggningar och oljeavskiljare varför dagvattenplanen ska innehålla dessa uppgifter (jfr 5-6 §§ förordningen [1998:901] om verksamhetsutövers egenkontroll). Kontroll och underhåll omfattar exempelvis rutiner för tömning och underhåll av dagvattenanläggningar och oljeavskiljare samt rutiner för städning av hamnområdet (jfr villkor 6, 9-12 i nuvarande tillstånd). När det gäller städning anser domstolen att det ska föreskrivas

ett generellt villkor om att sökanden ska regelbundet städa hamnområdet (se ovan angående villkor 4).

Nämnden har framhållit att det är rimligt och lämpligt att en översyn av hamnens dagvattenhantering även inbegriper en utredning av funktionen av reningsanläggningen kallad Axon under den f.d. bitumenanläggningen som finns inom hamnens verksamhetsområde. Sökanden har motsatt sig att utreda reningsanläggningens funktion inom ramen för hamnverksamheten och anført att den utförts för att grundvattnet inte ska förorenas samt att ansvaret åligger Samhällsbyggnadsnämnden inom Skellefteå kommun. Vidare har sökanden anført att det under 1990-talet ska ha träffats någon form av avtal om ansvaret för reningsanläggningen något som nämnden uppgett sig inte ha någon kännedom om. Mark- och miljödomstolen kan konstatera att det i utredningen inte framkommit något som tyder på att den aktuella reningsanläggningen inverkar på sökandens utsläpp av dagvatten. Domstolen anser därför att det inte finns skäl att ange att dagvattenplanen även ska inbegripa en översyn av reningsanläggningens funktion.

Den slutliga dagvattenplanen ska redovisas vid den tidpunkt som beslutas av tillsynsmyndigheten. Dagvattenplanen kan i förlängningen utgöra en del av verksamhetens egenkontroll.

Ett villkor om dagvattenplan ska därför föreskrivas i enlighet med domslutet (villkor 8). Tillsynsmyndigheten ska även ges delegation att meddela ytterligare villkor.

Tidsbegränsade villkor om utsläpp av dagvatten (villkor 9-10)

Samtliga motparter och remissinstanser har godtagit sökandens nuvarande villkor för suspenderade ämnen i utgående vatten och utsläppshalter av oljeföreningar såsom provisoriska villkor. Domstolen konstaterar även att dessa överensstämmer väl med den dagvattenstrategi som Skellefteå kommun tagit fram och det framgår av sökandens egna uppgifter att utsläppsvillkoren innehålls med god marginal. Eftersom sökanden ska redovisa resultatet av genomförd provtagningsplan till

tillsynsmyndigheten och då ytterligare dagvattenanläggningar ska anläggas framöver (jfr villkor 7) anser domstolen att befintliga utsläppsvillkor ska fastställas som tidsbegränsade villkor för befintliga anläggningar (jfr Koncessionsnämndens beslut den 16 oktober 1997 i dnr 192-847-90, KN B 113/97).

De tidsbegränsade villkoren ska gälla fram till utgången av år 2026 då dagvattenplanen kan förväntats ha redovisats till tillsynsmyndigheten. Efter den tidpunkten ges tillsynsmyndigheten möjlighet enligt 22 kap. 25 § miljöbalken att meddela nya villkor. Tillsynsmyndigheten ska även ges möjlighet att ställa ytterligare krav på rening av dagvatten eller meddela slutliga villkor även för andra föroreningar om sådant behov skulle visa sig inom ramen för dagvattenplanen. Villkor om utsläpp av dagvatten ska därför utformas på det sätt som framgår av domslutet (villkor 9-10).

Efterbehandling (villkor 11)

Sökanden har, efter synpunkter från länsstyrelsen, lämnat ett justerat villkorsförslag om efterbehandlingsplan (villkorsförslag 7). Sökanden har godtagit länsstyrelsens förslag om delegation kopplat till villkoret. Förslaget motsvaras till viss del av villkor 8 i nuvarande tillstånd för hamnverksamheten.

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att villkorsförslaget snarast blandar frågan om framtagande av en plan för avveckling av verksamheten dels eventuella åtgärder för efterbehandling av området. Domstolen anser att det finns fördelar med att den som bedriver en verksamhet i ett tidigt skede beaktar hur en framtida avveckling av verksamheten ska genomföras. Domstolen att det är mest lämpligt att ange i villkor att sökanden ska inge en efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten i god tid och senast sex månader innan verksamheten avslutas. Domstolen finner det inte nödvändigt att i villkoret ange att sökanden samtidigt ska anmäla att verksamheten ska avslutas utan det får anses tillräckligt med att sökanden inger efterbehandlingsplanen som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Av planen ska framgå hur sökanden har undersökt om mark- och vattenområden, grundvatten, byggnader och anläggningar är förorenade av verksamheten samt hur sökanden

genomfört riskbedömningen. Planen ska vidare innehålla redovisning av efterbehandlingsåtgärder.

Ett villkor om efterbehandlingsplan ska därför utformas på sätt som framgår av domslutet (villkor 11). Tillsynsmyndigheten ska även ges rätten att meddela närmare villkor om efterbehandling.

Kontroll hamnverksamheten (villkor 12)

Sökanden har justerat sitt förslag om kontrollprogram efter synpunkter från länsstyrelsen. Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att frånga sökandens förslag utan fastställer det med viss språklig justering (villkor 12).

Energiförbrukning

Länsstyrelsen har föreslagit ytterligare ett villkor avseende energiförbrukning och att det meddelas delegation till tillsynsmyndigheten. Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens förslag.

Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt i första hand använda förnybara energikällor (2 kap. 5 § miljöbalken). Denna hushållningsprincip innebär att all verksamhet ska bedrivas och alla åtgärder ska vidtas på ett sådant sätt att energi används så effektivt som möjligt och så att förbrukningen minimeras. Den gäller vid all verksamhet och alla åtgärder som inte är av försumbar betydelse och tar sikte på både energiproduktion och energianvändning (se prop. 2015/16:166 s. 58 och prop. 1997/98:45, del 2, s. 20 f och Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 18 mars 2021 i mål M 9771-19).

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte finns skäl att föreskriva villkor med krav på att minska energiförbrukning och användningen av fossila bränslen och att varje år redovisa detta i miljörapporten som länsstyrelsen yrkat. Vad sökanden redovisat i målet om pågående arbeten med att minska användningen av fossila bränslen är tillräckligt för att kravet på god hushållning med energi i 2 kap. 5 §

miljöbalken ska anses uppfyllt i rimlig omfattning. Den av länsstyrelsen yrkade delegationen i detta avseende är därmed också obehövlig.

Vattenverksamheten

Muddring av K2- och K3-massor (villkor 13-14)

Vid muddring av K2- och K3-massor, som är de mest förorenade muddermassorna, har sökanden föreslagit som villkor (villkorsförslag 9) att muddringen ska genomföras med miljöskopa eller likvärdig slutande skopa, vilket godtas av domstolen och motparter (villkor 13).

Sökanden har uppgett att muddringen måste genomföras utan skyddsåtgärder i form av avskärningslösningar då muddring kommer ske i närheten av farleden men har samtidigt i kontrollprogrammet angett att om begränsningsvärde överskrids ska åtgärder omgående vidtas för att förhindra att det överskrids igen. Sökanden har därefter under målets handläggning åtagit sig att använda siltgardin eller bubbelridå. Vid huvudförhandlingen har sökanden, efter synpunkter från länsstyrelsen, utformat ett villkor i enlighet med sitt åtagande (sökandens villkorsförslag XX). Sökandens villkorsförslag anger att sådana skyddsåtgärder endast ska användas för de delar av muddringen där detta är tekniskt möjligt och miljömässigt befogat och under förutsättning att säkerheten för fartygstrafiken inte äventyras. Vid huvudförhandlingen har samtidigt framkommit att även om sökanden har åtagit sig dessa åtgärder ser sökanden det inte som särskilt troligt att sådana åtgärder kommer att vara möjliga med hänsyn till fartygstrafiken och att det inte kommer vara miljömässigt befogat. Mark- och miljödomstolen anser att det därför inte kan anses lämpligt att föreskriva sökandens åtagande i form av ett villkor. Domstolen anser inte heller att det finns behov att delegera till tillsynsmyndigheten att föreskriva närmare villkor om avskärmning av muddringsområdena eller kontroll av eventuell avskärningsanordning vid muddringsområdena. Åtagandet kvarstår dock genom det allmänna villkoret.

Utifrån förutsättningen att inga ytterligare skyddsåtgärder kan vidtas för muddringen har villkor föreslagits om vilken halt suspenderade ämnen som ska

innehållas på ett visst avstånd från den grumlande verksamheten vid muddring av K2- och K3-massor (villkorsförslag 10). Villkorsförslaget har justerats av sökanden ett antal gånger under handläggningstiden och slutligen vid huvudförhandlingen. De faktorer som har ändrats har varit: (1) om halten suspenderade ämnen ska anges som begränsningsvärde eller riktvärde, (2) vilken halt som ska föreskrivas, (3) om hänsyn ska tas till bakgrundshalten, (4) om villkoret ska vara uppfyllt på visst avstånd från provpunkten till muddringsområdet eller till mudderverket och (5) hur villkoret ska kontrolleras. Sökanden och länsstyrelsen är slutligen enbart oense om vilken halt suspenderade ämnen som är rimlig och är således ense om att värdet ska föreskrivas som riktvärde och att mätpunkten ska ligga 100 meter från muddringsområdet.

Domstolen gör dock följande bedömning. Villkoret avser kontroll av muddringen av de mest förorenade massorna. Muddring av dessa massor har sökanden vid huvudförhandlingen tydligt uppgett kommer pågå i cirka 10 arbetsdagar, vilket i sammanhanget är en kort tid. Att sätta ett så lågt värde för hur hög halten av suspenderade ämnen får vara på ett visst avstånd från muddringsverksamheten så att det endast är rimligt att innehållas genom att använda sig av riktvärden anser domstolen är olämpligt i detta fall. Det finns då ingen övre gräns för hur hög halten får vara. Domstolen anser att värdet i stället ska anges som begränsningsvärde och att 50 mg/l ger ett tillräckligt skydd för miljön och en tillräcklig marginal för verksamhetsutövaren. För att innehålla ett begränsningsvärde på 50 mg/l behöver sökanden i praktiken säkerställa att grumlingen orsakar lägre värden än 50 mg/l vilket torde ligga i linje med länsstyrelsens önskemål.

Med tanke på att muddringsområdena är stora ytmässigt i förhållande till avståndet 100 meter anser domstolen att det inte är rimligt att utgå från muddringsområdet utan utgångspunkten för avståndet till provpunkten ska vara mudderverket och ligga i plymens riktning. Syftet är inte att mäta i en fast punkt i förhållande till muddringsområdet även om en sådan lösning i praktiken kanske vore enklare. Domstolen anser att provtagning ska ske dagligen under de få dagar som sökanden uppgett att muddringen av K2- och K3-massor kommer att pågå dvs. de mest

förorenade massorna. Provtagningen ska ske på flera nivåer i vattenmassan. Utifrån den korta tid som arbetet ska pågå finns inte behov eller förutsättningar att ange begränsningsvärdet som medelvärde.

Sökanden har inte visat att det råder ett tillräckligt samband mellan turbiditet och suspenderade ämnen på så sätt att uppföljningen av begränsningsvärdet kan ske med turbiditet. Domstolen anser att mätning av turbiditet är en utmärkt metod för att löpande kontrollera att den pågående verksamheten inte riskerar att medföra villkorsöverskridanden men inte för uppföljning av begränsningsvärden i villkor. Villkor om grumling vid muddring ska därför utformas på sätt som framgår av domslutet (villkor 14).

Muddring av K1-massor (villkor 15)

När det gäller muddring av K1-massor, massor tillhörande klass 3 eller längre enligt rapport 4914, har sökanden föreslagit ett begränsningsvärde på 100 mg/l för halten suspenderade ämnen på ett avstånd av 100 meter från muddringsområdet (villkorsförslag 11). Som det får förstås ska begränsningsvärde kontrolleras genom mätning av turbiditet och med provtagning och analys av halten suspenderade ämnen när mätningarna av turbiditet indikerar att man närmar sig begränsningsvärdet. Sökanden har ingen uppfattning gällande hur ofta begränsningsvärdet ska kontrolleras med analyser men har motsatt sig dagliga mätningar av suspenderade ämnen av kostnadsskäl då muddring av K1-massor kommer ske under lång tid och har framhållit vikten av ett medelvärde.

Länsstyrelsen har ansett att villkoret kan anges som ett riktvärde men att halten suspenderade ämnen i stället ska vara 50 mg/l på 100 meter från mudderverket. Länsstyrelsen är tveksam till att sökanden visat ett tillräckligt samband mellan turbiditet och suspenderade ämnen för att förlita sig på metoden för villkorsuppföljning. Nämnden har delat denna uppfattning.

Mark- och miljödomstolen anser, på samma sätt som vid muddring av K2- och K3-massor, att halten suspenderade ämnen ska föreskrivas som ett begränsningsvärde.

Domstolen kan inte se några skäl till att vid muddring av dessa massor, som har lägre föroreningsgrad än andra sediment i Kallholmsfjärden, ange lägre begränsningsvärden än vid tidigare muddringar i området. Halten suspenderade ämnen ska därför fastställas till 100 mg/l som ett begränsningsvärde.

På samma sätt som för villkoret vid muddring av K2- och K3-massor så är mätning av turbiditet en väldigt bra metod för sökanden att kontrollera när åtgärder behöver vidtas för att inte riskera ett överskridande av begränsningsvärdet. Enligt domstolens bedömning ska begränsningsvärdet för suspenderade ämnen kontrolleras genom provtagning och analys av halten suspenderade ämnen vid fastställda tidpunkter. Det är dock rimligt med en lägre provtagningsfrekvens då föroreningsinnehållet är lägre, muddringen ska pågå under längre tid och då muddringen ska genomföras utan några egentliga skyddsåtgärder. Sammantaget anser domstolen det rimligt att provtagningen genomförs två gånger per vecka då muddring pågår vid, i kontrollprogrammet, fastställda tidpunkter. Provtagningen ska även för K1-massor ske på ett avstånd av 100 meter från mudderverket i plymens riktning. Utformning av villkor 15 framgår av domslutet. Domstolen anser inte att det är nödvändigt med en delegation om provtagning/mätning av suspenderade ämnen/turbiditet som länsstyrelsen föreslagit.

Buller och sprängning (villkor 16-17)

Sökanden har föreslagit ett bullervillkor för anläggningsskedet för vattenverksamheten med hänvisning till Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser, NFS 2004:15 (sökandens villkorsförslag 12). Länsstyrelsen har motsatt sig förslaget och ansett att ljudnivåerna enligt det allmänna rådet ska anges i villkor.

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att det av villkor ska klart framgå vad som ska gälla. Av Mark- och miljööverdomstolens praxis framgår vidare att en hänvisning till myndighetsföreskrifter eller allmänna råd i villkor kan leda till oklarheter och tolkningsproblem och att det i bullervillkor tydligt bör anges vilka värden som gäller och i vad mån undantag får ske (se MÖD 2017:20 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 4 december 2015 i mål M 11838-14). Mark- och

miljödomstolen instämmer därmed i länsstyrelsens bedömning att det i villkoret ska anges vilka värden som ska gällas och att bullerregleringen ska utgå ifrån vad som anges i Naturvårdsverkets allmänna råd. Eftersom värdena i de allmänna råden är utformade som riktvärden och villkoret avser buller under anläggningskede anser domstolen vidare att villkoret kan utformas med riktvärden. Villkor om buller för vattenverksamheten ska därför utformas på sätt som framgår av domslutet (villkor 16).

Sökanden har föreslagit ett villkor till skydd för fisk vid sprängning (villkorsförslag 13). Ingen invändning har framförts mot förslaget som framstår som lämpligt och ska föreskrivas (villkor 17).

Drivmedel m.m. under arbetstiden (villkor 18)

Länsstyrelsen har föreslagit ett villkor om drivmedel m.m. under arbetstiden. Sökanden har godtagit länsstyrelsens förslag om domstolen anser att villkoret är behövligt. Mark- och miljödomstolen anser att länsstyrelsens villkorsförslag är lämpligt och att det ska föreskrivas.

Länsstyrelsens villkorsförslag om fartygstrafik och grumling

Länsstyrelsen har föreslagit ett villkor om skyddsåtgärder för att begränsa grumling vid fartygstrafik i enlighet med vad sökande angett som möjliga skyddsåtgärder i kontrollprogrammet. Sökanden har motsatt sig länsstyrelsens villkorsförslag. Mark- och miljödomstolen bedömer att de villkor som föreskrivits är tillräckliga för att begränsa grumling och vidare spridning. Det finns därför inte skäl att föreskriva det av länsstyrelsen föreslagna villkoret. Åtagandet kvarstår dock i kontrollprogrammet.

Dumpning

Förberedelse inför dumpning (villkor 19)

Dumpningen ska genomföras med försiktig utläggning av muddrat material under vattenytan innanför en avskärmning ("strumpa" av geotextil) som sträcker sig från ytan ner mot botten. Enligt vad sökanden uppgett och vad som också följer av denna dom ska de mest förorenade massorna, K3 och K2 placeras på djupaste

punkten i dumpningsområdet (se nedan villkor 20). Enligt domstolen så kan de flesta metoder kräva intrimning av utrustningen. Då det i detta fall är tänkt att K2- och K3-massor ska muddras och dumpas först och dessutom under en begränsad tid på ca tio arbetsdagar, bedömer domstolen att metoden ska ”trimmas in” genom att inledningsvis dumpa en mindre mängd K1-massor för att säkerställa skyddsåtgärdernas funktion. Detta föreskrivs i ett särskilt villkor (villkor 19).

Metod för dumpning (villkor 20)

Sökanden har föreslagit att ett särskilt villkor föreskrivs gällande metoden för dumpning och länsstyrelsen har lämnat alternativt förslag på utformning av villkoret (villkorsförslag 14). Domstolen accepterar sökandens förslag med den formulering som framgår av domslutet. När det gäller kontroll av villkoret gör domstolen följande bedömning.

Dumpning av de mest förorenade massorna har ifrågasatts av samtliga remissinstanser. Med de skyddsåtgärder sökanden föreslagits så har domstolen fastställt att dumpningsdispens kan beviljas. Det är av stor vikt att sökanden säkerställer att de skyddsåtgärder som föreslagits fungerar. Att siltgardinen är intakt och fungerar på det sätt sökanden beskrivit är den viktigaste åtgärden för att förhindra grumling och spridning av förorenade sediment till omgivningarna vid dumpningen. Sökanden ska därför dagligen kontrollera avskärmningens funktion under den tid dumpning pågår. Kontrollen ska ske både okulärt och genom mätning av turbiditet runt siltgardinens omkrets och ner till tröskeln. Om kontrollen indikerar att siltgardinens funktion är nedsatt ska dumpningen avbrytas och återupptas först när funktionen är återställd. Sökanden har uppgett att dumpningen av de mest förorenade massorna kommer att pågå under en relativt begränsad arbetstid vilket gör att villkoret inte är oskäligt eller orimligt. Utformning av villkor 20 framgår av domslutet. Med den utformning villkoret har getts bedömer domstolen att det inte är nödvändigt med en delegation till tillsynsmyndigheten som länsstyrelsen föreslagit.

Grumling vid dumpning (villkor 21-22)

Sökanden har föreslagit ett villkor för grumling och spridning vid dumpning av K2- och K3-massor med ett riktvärde om 50 mg/l inklusive bakgrundshalt på ett avstånd av hundra meter från den inre delen av dumpningsområdet (villkorsförslag xx).

Länsstyrelsen har föreslagit att mätning i stället ska ske 100 meter från siltgardinen.

Vid dumpning av de mest förorenade massorna kommer grumlingen och spridningen av suspenderade ämnen minimeras med hjälp av skyddsåtgärder (avskärmande geotextil och försiktning nedläggning av materialet). Domstolen bedömer att den spridning av suspenderade ämnen som rimligen kan komma att ske är inom dumpningsområdet och under tröskelnivån. För att säkerställa att bedömningen är korrekt ska halten suspenderade ämnen kontrolleras på ett avstånd av 100 meter från den inre delen av dumpningsområdet. Halten suspenderade ämnen får där inte överskrida 50 mg/l inklusive bakgrundshalt angiven som begränsningsvärde. Eftersom massorna är förorenade och arbetstiden för dessa massor är så pass begränsad ska provtagningen ske dagligen under den tid dumpning och grumlande arbeten pågår. Villkor 21 ska därför utformas på sätt som framgår av domslutet.

Dumpning av K1-massor, med undantag för den första halvmeter som täcker K2- och K3-massorna, kommer ske med bottentömmande pråm och utan särskilda skyddsåtgärder. Sökanden har föreslagit ett begränsningsvärde gällande halten suspenderade ämnen på ett avstånd om 100 meter utanför dumpningsområdet på 100 mg/l vilket ska kontrolleras genom mätning av turbiditet (villkorsförslag 15). Länsstyrelsen har i stället föreslagit ett riktvärde på 50 mg/l att gälla på samma avstånd från dumpningsområdet.

Enligt domstolens bedömning är det även i detta fall inte lämpligt att föreskriva begränsningsvärden för suspenderade ämnen och genomföra villkorsuppföljning med turbiditet. Det är inte heller befogat att sätta så låga halter att villkoret behöver anges som riktvärde. I det här fallet handlar det om massor som kan förutsättas inneha ett lägre föroreningsinnehåll än bottensedimenten på dumpningsplatsen och

dess omgivningar. Syftet med villkoret är i huvudsak att säkerställa att grumlingen inte medför miljökonsekvenser i omgivningarna utöver vad som angetts i ansökan. Domstolen bedömer att det är rimligt att kontrollera villkoret genom provtagning två gånger i veckan i kontrollprogrammet fastställda tidpunkter. Prov tas i den riktning och på det djup med högst uppmätt turbiditet. Villkor 22 ska därför utformas på sätt som framgår av domslutet.

Inmätning av dumpningsområdet (villkor 23)

Samtliga remissinstanser har invänt mot att dispens ska meddelas för de mest förorenade massorna, K2- och K3-massor. Domstolen har gjort en annan bedömning men har beaktat invändningarna på så sätt att det är av stor vikt att skyddsåtgärder vidtas och villkor föreskrivs så långt som möjligt, för att säkerställa att utförandet sker i överensstämmelse med vad som angetts i ansökan och under målets handläggning. Sökanden har beskrivit att dumpningen kommer ske inom geotextiltuben, som har lite av en storlek och form som en ”bur” vid en fiskodling. Sökanden har vid förhandlingen beskrivit att tuben kommer att flyttas runt i området och att den kan bildas toppar av sediment som sedan kan ”flyta ut” över ytan. Domstolen gör bedömningen att det är av viss vikt att säkerställa att K2- och K3-massor fördelar sig över botten på det sätt sökanden har förutsatt eller att sökanden åtminstone har kännedom om massornas lokalisering inför det fortsatta täckningsarbetet. K2- och K3-massorna ska täckas med 0,5 meter K1-massor som också ska dumpas på motsvarande sätt som K2- och K3-massorna. Av det skälet bedömer domstolen att sökanden ska göra en inmätning av botten för att fastställa topografin efter att dumpningen av K2- och K3-massor har färdigställts. Detta föreskrivs i ett särskilt villkor 23 i enlighet med domslutet. Resultaten av scanningen och hur resultatet har beaktats i det fortsatta täckningsarbetet ska redovisas till tillsynsmyndigheten i enlighet med villkor 26.

Kontroll vattenverksamhet och dumpning

När det gäller kontroll är sökanden och remissinstanserna överens om villkoren 24-25 samt 27-28 (sökandens villkorsförslag 16, X2, X4 och 17) som är lämpliga och ska föreskrivas.

När det gäller villkor 26 har sökanden föreslagit ett villkor, benämnt X3, som innebär att dumpade volymer och koordinater ska redovisas efter utförd dumpning. Även muddermassornas sammansättning och föroreningsinnehåll ska redovisas. Länsstyrelsen har föreslagit att redovisningen ska ske senast den 1 februari och avse de massor som dumpades föregående år. Skälet till detta är den redovisnings-skyldighet som åligger länsstyrelsen med anledning av den dispens som följer av denna dom. Domstolen anser att det är rimligt att sökanden redovisar efterfrågade uppgifter vid den tidpunkt som tillsynsmyndigheten föreslår. De uppgifter som avser föroreningsinnehåll samt havsbottens sammansättning avser de data som sökanden har tillgång till idag. Syftet är inte att ytterligare provtagningar och analyser ska genomföras. Det är rimligt att sökanden som har tillgång till uppgifterna sammanställer dessa data till tillsynsmyndigheten. Domstolen anser också att resultaten från den inmätning/scanning av bottenpogografen som föreskrivs i villkor 22 och en beskrivning av resultaten och slutsatsen av scanningen ska redovisas till tillsynsmyndigheten tillsammans med redovisningen av dumpade volymer. Villkor 26 ska därför utformas på sätt som framgår av domslutet.

Igångsättningstid och arbetstid

Sökanden har föreslagit att igångsättningstiden för den miljöfarliga verksamheten bestäms till sju år och arbetstiden för vattenverksamheten bestäms till fem år från det att tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft. Ingen invändning har framställts mot detta och mark- och miljödomstolen finner att föreslagna tider är lämpliga. Med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken ska därför förordnas att den miljöfarliga verksamheten ska ha satts igång senast sju år från det att tillståndet vunnit laga kraft och att arbeten avseende vattenverksamhet ska vara utförda inom fem år från att domen vunnit laga kraft.

Oförutsedd skada

Sökanden har föreslagit att tiden för anmälan av ersättningsanspråk med anledning av oförutsedd skada ska bestämmas till fem år från utgången av arbetstiden. Ingen invändning har framställts mot detta och mark- och miljödomstolen finner att den

föreslagna tiden är lämplig. Mark- och miljödomstolen förskriver därför att tiden för oförutsedd skada bestäms till fem år från arbetstidens utgång.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen har i beslut den 5 juni 2020 bestämt att sökanden skulle betala en prövningsavgift om 400 000 kr enligt förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ändra tidigare beslut om prövningsavgift. Avgiften ska därför slutligt bestämmas till samma belopp.

Rättegångskostnader

Länsstyrelsen har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 119 300 kr. Mark- och miljödomstolen anser att den begärda ersättningen i alla delar är skälig. Skellefteå kommun ska därför åläggas att betala länsstyrelsens rättegångskostnader med begärt belopp. På beloppet ska utgå ränta i enlighet med domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 4 (MMD-01)

Överklagande senast den 7 juni 2022.

Anna Svedjevik

Åsa Larsson

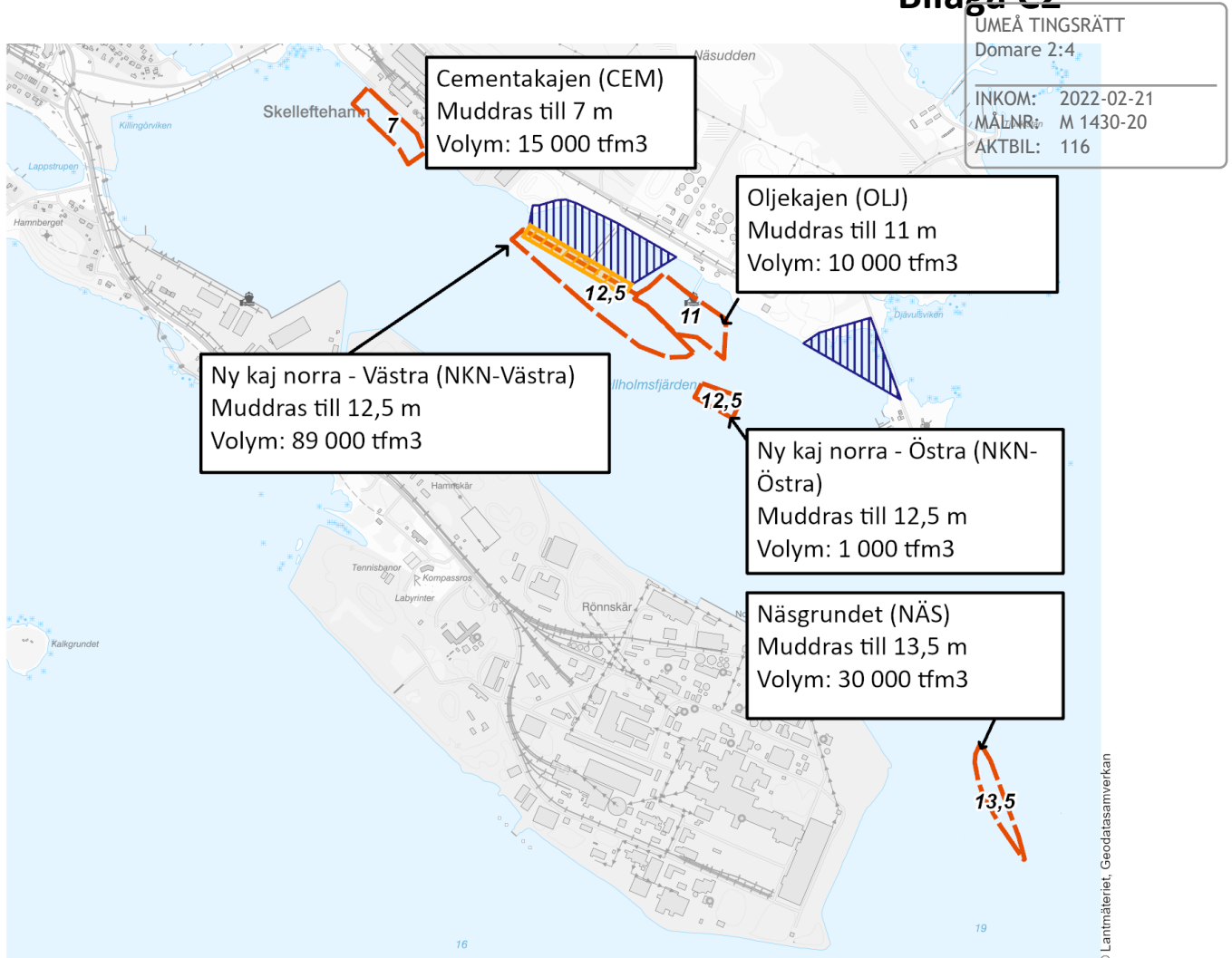

I domstolens avgörande har rådmannen Anna Svedjevik och tekniska rådet Åsa Larsson samt de särskilda ledamöterna Britta Bristav och Thomas Hasselborg deltagit.

Planerad hamnverksamhet

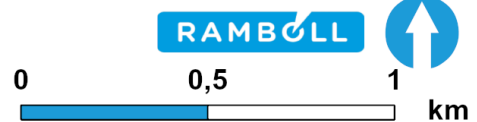

Bilaga C2

VATTENVERKSAMHET

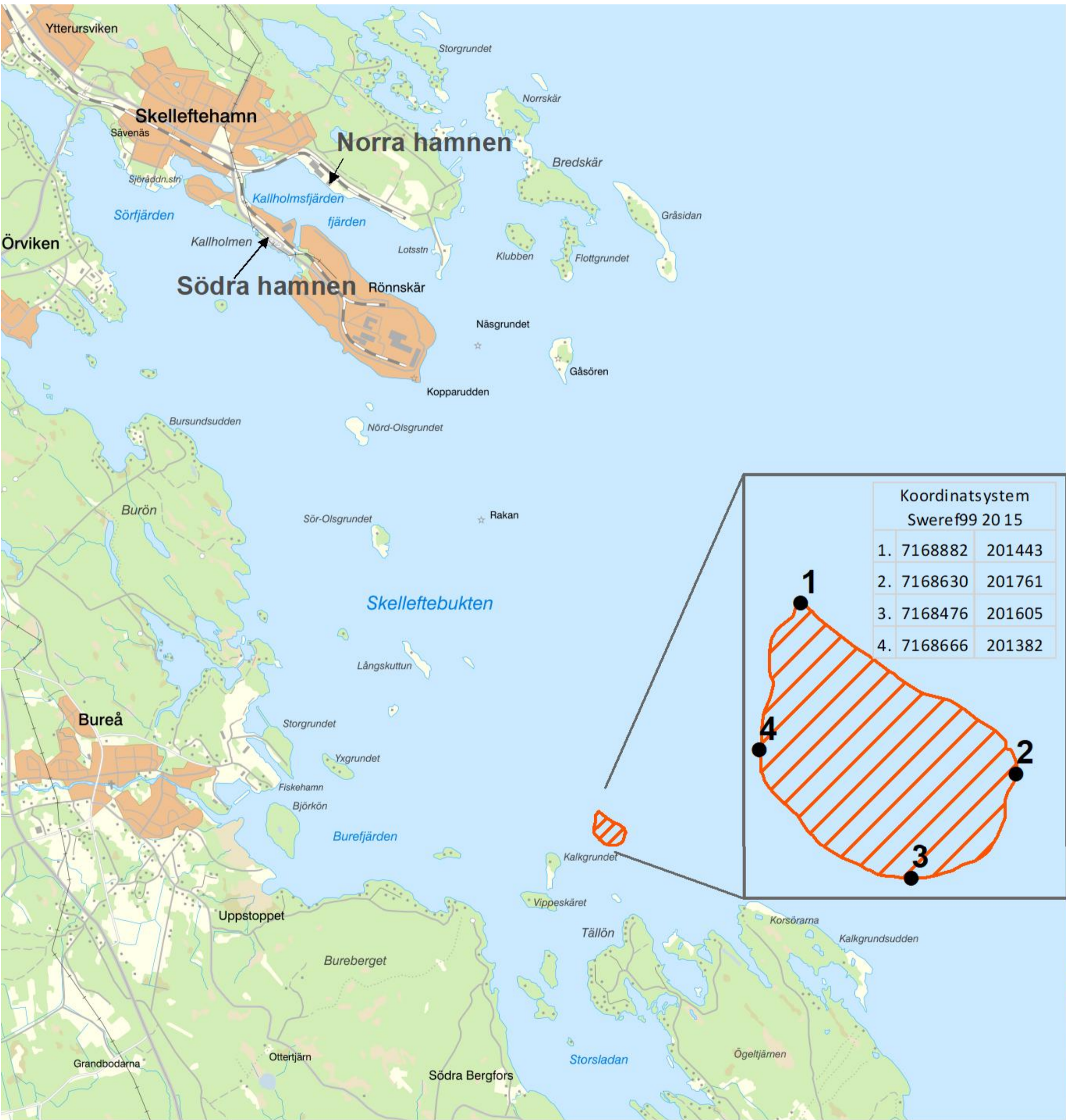
- Muddringsområden
- Befintliga utfyllnader
- Ny kaj

Utskriftsdatum: 2022-02-21

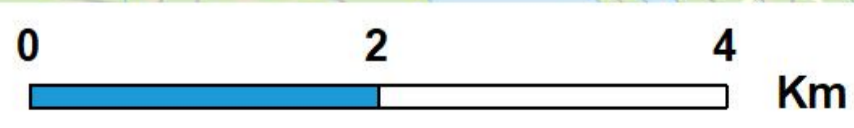

Dumpningsområde

© Lantmäteriet. Geodatasamverkan

 NO Kalksgrundet

Utskriftsdatum: 2020-05-06

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.